

Shpeshherë nëpër debate e polemika të ndryshme, në konflikte të nxehta a të ftohta hasim një stërmadhim të përdorimit të fjalëve, një verbalizëm të tepruar që përdoret si përgjigje ndaj kundërshtarit.

Kjo atmosferë nuk është e panjohur edhe për arenën shqiptare sidomos kur kemi të bëjmë me sulme të drejtuara në adresë të muslimanëve, herë në mënyrë të drejtpërdrejtë, nga njerëz që jo denjësisht flasin në emër të popullit të tyre, e herë tërthorazi, nëpërmjet fushatave e aktiviteteve që janë pjellë e kuzhinave islamofobike.

Ky realitet së bashku me faktorë tjerë ka rezultuar me një gjendje jo të lakmueshme për muslimanët. Një gjendje e cila kërkon shtegdalje. Kërkon një zë të fuqishëm i cili do të tejkalojë teorinë dhe do të troket derën e praktikës. Një përgjigje që nuk do të bëhet me fjalë por me vepër.

Ndonëse fuqia e fjalëve nuk mohohet, sërish vepra në shumë raste është më efektive, madje, ndonjëherë edhe mënyra e vetme e zgjidhjes së problemit. Këtë Hasan Basriu, një kolos i gjeneratave të para të muslimanëve e kishte shprehur kështu: "vepra e një njeriu drejtuar një mijë njerëzve ndikon më tepër se fjalët e një mijë njerëzve drejtuar një njeriu".

Koha në të cilën jetojmë na flet për të rinj që s'i njohin kufijtë e Allahut, megjithëse kanë simpati ndaj fesë së Tij. Shpeshherë këta të rinj dinë edhe të irritohen kur cenohet feja e tyre, kanë ndjenja fetare mirëpo ato ndjenja shumë shpejtë fiken. A thua vallë pse ndodhë e tërë kjo? Përgjigja sipas meje është: për arsye se gjithçka përfundon me fjalë, pa mos kaluar në praktikë. Të menduarit se me

një fjalë goje do t'ju përgjigjemi sfidave të ndryshme është një pësëm para se të jetë një gabim. Prandaj, shfrenimit të pakontrolluar, narkotikëve, alkoolit, prostitucionit, lakuriqësisë në të cilat na thërret "bota e civilizuar" duhet t'u themi "jo" me punë para se t'u themi me gjuhë.

Thirrësit në fenë e Allahut duhet ta mësojnë masën e gjerë që sfidave t'ju përgjigjen me hapa konkret. Nuk mjafton që në mënyrë rutinore të përsëriten dëmet e veseve të sipërpërmendura, pa marrë asnjë hap konkret për eliminimin e tyre.

Çdo herë që na flasin kundër besimit tonë, kundër namazit, kundër mbulesës, duhet që edhe më tepër ta na shtohet besimi duke u bërë më të zellshëm në zbatimin e urdhrave të Allahut të madhëruar.

Nga jetëshkrimi i Pejgamberit mund të veçojmë rastin kur Muhamedi, lavdërimi dhe pagja e Allahut qoftë mbi të, i urdhëroi shokët e tij që të thernin kurbanet dhe të rruanin kokat pasi që bëri marrëveshjen e Hudejbisë. Sipas marrëveshjes besimtarët duhej të ktheheshin në Medinë që pas një viti sërish të vijnë e të kryejnë adhurimin e Umres. Sahabët të indinjuar me politeistët nuk lëvizën aspak kur dëgjuan urdhrin e Pejgamberit, lavdërimi dhe pagja e Allahut qoftë mbi të. Si e zgjodhi Pejgamberi, lavdërimi dhe pagja e Allahut qoftë mbi të, këtë situatë? U ngrit dhe vetë e bëri atë që i urdhëroi shokët e tij. E theri kurbanin, e rrojti kokën dhe pas tij vepruan në mënyrë të njëjtë shokët e tij. Zgjidhja ishte në aksion me vepër.

Në emër të redaksisë: Agim BEKIRI

albislam

Faqe 5

Në botën e politikës... të gjithë nuk janë një

Faqe 7

Orvatje serioze për autokritikë

Faqe 14

Intervistë me dijetarin:
ABDURRAHMAN EL-MAHMUD

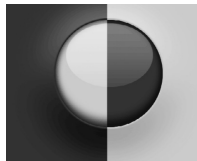
Faqe 19

Vështrim historiko-etik rreth namazit

Faqe 23

Kriteret e të mençurve (5)
DOBJA DHE DËMI

Faqe 27

8 mesele

Faqe 29

I Dërguari, salallahu alejhi ue selem,
dhe vapa

Faqe 32

Veçoritë e umetit

Faqe 37

A duhet të ngrihen duart
gjatë tekbireve në namaz (2/2)

Faqe 43

Punët shpërblehen sipas nijetit

Faqe 46

Roli i prindërve

Faqe 50

Dhjetë pëshpëritje për gratë

Faqe 53

Shprehja për punë tek fëmijët dhe të rinjtë

Faqe 56

Rregullat e emërimit të fëmijës (2/2)

Faqe 60

Imani tek ehli suneti

Faqe 63

Prezantim i librit:
"Vakëfjet në Maqedoni në periudhën Osmane"

Faqe 65

Seminari avancues "Thirrja islame -
rregulla dhe sfida" Strugë 2007

Në botën e politikës...

të gjithë nuk janë një

Ahmed FEHMI

Në sferën e errët të politikës radhiten disa principe, koncepte dhe sjellje, të cilat ligjërimi selefist i kritikonte vazhdimisht, kurse liderët e tij tërhiqnin vazhdimisht vërejtjen e islamistëve nga futja në veprime politike deri në atë nivel sa të zhyten në një tufan obsesioneve, llogarish dhe konsideratash politike, të cilat i grijnë gjërat statike të fesë dhe premisat e saj.

Ligjërimi selefist tani kalon fazën e vlerësimit, rishikimit dhe orvatjeve për ripërtëritje dhe përmirësim; disa prej tyre shkojnë shumë larg e disa tregojnë pjekuri dhe urtësi. Mirëpo, ajo që na prishë rehatin është rritja e asaj që mund ta quajmë fenomen i obsesionit të rënies në sferën e llogaritjes së reagimeve saqë janë bërë element kryesor në përcak-

timin e sferës së të vërtetës dhe të saktës.

Kuptimi selefist për nga natyra, e kjo është njëra veçori e tij, nuk fundoset në ekuivoke dhe miklime (mudara), andaj edhe vazhdimisht insiston në krijimin e rregullave bazë të emetimit dhe ligjërimit. Këtu qëndron edhe rreziku, nëse lejojmë që fundosja në obsesion të shndërrohet në bazë dhe rregull statik dhe në këtë mënyrë të gjejmë veten në atë gjendje nga e cila ua tërhiqim vërejtjen njerëzve më herët, domethënë në sferat e errëta të politikës.

Në anën tjetër, jemi mësuar që në dekadat, ndoshta edhe në shekujt e fundit, të ballafaqohemi me një armik; strategjia dhe pikëpamja jonë ideologjike duhet të jenë të specializuara në ballafaqimin e këtij llojit armiqësie. Ndoshta etapa e kolonializmit ka qenë shembull për këtë

Artikujt e paraqitur në këtë rubrikë janë mendime dhe komente personale të autorëve dhe nuk korrespondojnë patjetër me atë që redaksia i di për të vërteta

aktuale

gjë, kur vendet islame kishin një armik me të cilin duheshin të ballafaqoheshin. Mirëpo, kohët e fundit, bota islame ka një grumbull armiqsh, të cilët posedojnë plane të qarta dhe ambicie të mëdha. Këtu futen përçapjet për krijimin e lindjes së mesme, të madhe, të re etj., shteti hebre dhe ëndrra për natyralizim të raporteve me tregun e madh arab dhe ëndrra e Iranit për t'u shndërruar në fuqi të madhe bërthamore, e cila do të dominojë pjesën dërmuese të naftës së botës...

Kjo gjendje e komplikuar nuk na lejon të përdorim strategjinë e vjetër të ballafaqimit me një armik. Mirëpo, nga ajo që shohim, vërejmë se të shumtë janë ata që akoma kapen pas këso metode "të gjithë janë një", kurse rezultati është: mungesa e fuqisë për t'u ballafaquar me tre armiq në të njëjtën kohë, strategjia, planet dhe aspiratat e të cilëve dallojnë, ndërkohë që përsa i përket ndarjes së presë, ata sa dallojnë, po aq edhe ngjasojnë.

Rezultati praktik është: shfrytëzimi i pikëpamjes vertikale në ballafaqim, jo të pikëpamjes horizontale, çka do të thotë se, gjatë fillimit të ballafaqimit, duhet të qetësojmë armiqësinë e ndonjëres palë apo më shumë palëve, që të përqendrohemi te ballafaqimi i palës së mbetur. Nëse dëshirojmë të ballafaqohemi me perëndimin, duhet të qetësojmë armiqësinë me Iranin, nëse dëshirojmë të ballafaqohemi me Iranin, duhet të qetësojmë armiqësinë tonë me perëndimin, sepse vetëm një katror është i përcaktuar

Duhet të çlirohemi nga mënyrat e analizës dhe përfundimeve, që në fund na çojnë në reduktimin e çështjeve bosh-tore në pyetje të llojit: a do ta sulmojmë Amerika Iranin ose jo?! Kush është më armik për umetin: Irani apo Perëndimi? Irani është armik i Amerikës, apo aleat i tij?

për armikun në strategjinë e ballafaqimit me të. Nga kjo vrimë depërton tabori i pestë e i drejtohet opinionit publik me shprehjen: cili është më i rrezikshëm...

Sakaq, pikëpamja horizontale përdor një metodë balancuese dhe i pozicionon

armiqtë në fqinjësi të njëri-tjetrit, pastaj s'prish punë nëse përcakton prioritetet sipas rreziqeve dhe kërcënimeve momentale.

Duhet të çlirohemi nga pikëpamja egocentrike, e cila rreh të dominojë në strategjinë e ballafaqimit. Po ashtu, duhet të mësohemi të formojmë pikëpamje, kompleksiteti i të cilave të jetë në gjendje të përshtatet me kompleksitetin e gjendjeve të vështira që përjeton umeti. Duhet të kërcejmë mbi nocionet e thjeshta dhe egocentrike, të cilat i shikojnë gjërat vetëm nga një aspekt.

Njerëzit që nisen nga pikëpamjet egocentrike dhe udhëhiqen në rrugën e tyre nga obsesioni, s'do të mund të realizojnë shpresat që umeti ka lidhur pas tyre. Urtësia nuk qëndron në shtimin e obsesioneve, ashtu sikurse edhe stërhollimi nuk qëndron në reduktimin e kompleksiteteve.

Duhet të çlirohemi nga mënyrat e analizës dhe përfundimeve, që në fund na çojnë në reduktimin e çështjeve bosh-tore në pyetje të llojit: a do ta sulmojmë Amerika Iranin ose jo?! Kush është më armik për umetin: Irani apo Perëndimi? Irani është armik i Amerikës, apo aleat i tij? Asgjë nuk na bën presion që të shkurtojmë qëndrimet tona në disa fjalë apo zgjidhje të kufizuara, andaj pse t'ia ngush-

tojmë vetvetes hyrjet e kuptimit e më pastaj edhe daljet e veprave?!

Madje, edhe në fushën e kërkimit të fetvave dhe dhënies së fetvave, duhet patur parasysh këto gjëra. Ai që analizon metodën e Shejhul-Islam ibën Tejmiut, rahimehullah, gjatë dhënies së fetvave do të vërejë se në shumë fetva mjaftohet me përmendjen e mendimeve të medhhebeve, ndoshta tregon mendimin e xhumhurit, e pastaj nuk parapëlqen asnjë mendim për shkaqe të ndryshme, andaj pse të insistojmë ne në përcaktimin e ndonjë mendimi pasi që nuk ka nevojë për përcaktim, edhe atë në sferën e poli-

tikës e jo në sferën e fikhut?!

Nuk e teproj kur them se ne në këtë kohë kemi nevojë për pikëpamje të plota dhe të balancuara nga të cilat do të nise-mi në drejtime të sigurta, pikëpamje reformiste që i ngërthen edhe gjërat dinamike dhe njerëzit dinamikë, dhe që i kalon ofertat personale dhe pikëpamjet subjektive që t'i ofrojnë umetit metodë, të cilës nuk i humb shkëlqimi dhe elani një kohë të gjatë. Vallë, do t'i dërgojë Allahu këtij umeti një njeri që do t'ia ripërtërijë fenë, metodën dhe mendimin...?!

Përktheu: Bekir Halimi

Orvatje serioze për autokritikë

Përkujtimi i iniciativës së Xhemaatul-Islamije

Sejid Ebu Davud

Ata që merren me autokritikë brenda lëvizjes islame bashkëkohore duhet ta studiojnë iniciativën e ndaljes së dhunës, e ndërmarrë nga organizata "Xhemaatul-Islamije" në vitin 1997, e cila sot mbush dhjetë vjet.

Kjo iniciativë dhe librat rishikuese që ka botuar kjo organizatë, paraqesin orvatjen serioze të një organizate islame

për të kritikuar rregullat e saj ideologjike, në bazë të cilave ka formuar edhe metodën e vet në raport me shtetin.

Është tashmë i njohur fakti se organizatat e veprimit islam kanë një alergji të madhe ndaj kritikave që mund t'u adresohen nga të tjerët, qoftë në

aktuale

veprimet politike, qoftë në gjërat shtetërore dhe mendimet ideologjike.

Mirëpo, drejtuesit e organizatës "Xhemaatul-Islamije", pasi kaluan gjashtëmbëdhjetë vite në burg dhe pasi që lexuan, studiuuan, klasifikuan dhe iu kthyen referencave fikhore me peshë (në këtë u ndihmoi edhe koha e gjatë dhe plotësisht e lirë brenda burgut), patën guximin të pranojnë publikisht se kanë bërë gabime të mëdha, se kanë bërë ixhtihad dhe kanë gabuar, arsye për të

largua nga aktiviteti militant dhe e shpartalluan sistemin e tyre të veçantë dhe u ndalën nga përdorimi i dhunës, pasi dolën nga burgu në të shtatëdhjetat e shekullit të kaluar, ata nuk ndërmorën rishikime ideologjike dhe fetare, ku distancohen publikisht nga metoda e dhunës, sikundërse bëri organizata "Xhemaatul-Islamije".

Organizata "Ihvanul-Muslimin" rishikuan vetveten, e flakën dhunën dhe menduan që të gjithëve t'ua dëshmojnë

Khamaia e Universitetit të Az'harit

cilën edhe nxorën nga shtypi një projekt ideologjik, kulturor dhe fetar në më shumë se tridhjet libra gjer më tani, ku hodhën themelet e një pikëpamjeje më të thellë, më të matur dhe më të balancuar, e aftë për t'u pajtuar me shoqërinë e tyre.

Nëse organizata "Ihvanul-Muslimin" u

këtë orientim të ri me vepra, jo vetëm me fjalë; madje, ata ishin të sinqertë në këtë orientim të ri, andaj kundër tyre nuk është regjistruar asnjë rast të përdorimit të dhunës që nga koha kur kanë dalë nga burgu.

Mirëpo, edhe e kundërta e këtij rasti, siç është ai i "Xhemaatul-Islamije", per-

sonalisht jam i mendimit se rishikimet e kësaj organizate janë shumë më të qarta, më përfshirëse dhe më të guximshme, ku mund të jepet si shembull fakti se liderët e "Xhemaatul-Islamije" nuk kanë shikuar pasojat negative të këtyre rishikimeve. Për shembull, kjo organizatë është distancuar nga xihadi, nga kjo apo ajo vepër, andaj çka i ka mbetet më kësaj organizate? Cili është arsyeja e ekzistencës së saj?! Mos vallë vullneti i liderëve të kësaj organizate është shembur, për shkak se s'arritën të durojnë sprovën e burgut? Mirëpo, kjo organizatë nuk i ka rishikuar të gjitha këto gjëra, por ka shikuar më shumë në interesin fetar sesa në këto këndvështrime të kufizuara.

SHEMBULL I RRALLË

Iniciativa e organizatës "Xhemaatul-Islamije" konsiderohet një shembull i rrallë i këtij lloji në lëvizjen islame në përgjithësi dhe në lëvizjen politike në veçanti. Kjo është lëvizja e parë islame që rishikon dhe riformaton vetveten dhe vetpërmirëson fjalën e vet, duke ndërmarrë një proces të madh të autokritikës, që konfirmon veprimet e saj të sakta, sikurse thirrjen në fe të Allahut, udhëzimin e njerëzve, edukimin e shpirtit në vlera dhe pastërti, braktisjen e veprave negative të dukshme dhe të fshehura dhe refuzon gabimet, lëshimet dhe dështimet dhe pranon përgjegjësitë për këto gabime në mënyrë të çiltër, edhe pse i ka kushtuar shumë kjo çiltërsi.

Domosdo duhet të dominojë interesi, sepse xihadi nuk është qëllim në vete, por Allahu e ka caktuar për të realizuar qëllime të larta, e ato janë mbrojtja e forcës së Islamit, vendet e muslimanëve dhe ngritjen e flamurit të tevhidit.

Gjithashtu është edhe lëvizja e parë që ka pranuar të gjitha aksionet që ka bërë dhe nuk ka thënë se i ka inskenuar shteti për t'i bërë kurth e as ka pranuar teorinë e komplotit që dominon shumë tek lëvizjet islame, arabe dhe kombëtare dhe kanë rrënjësuar dy parime të ndryshimit në Islam, të cilat janë në kundërshtim me teorinë e komplotit.

Ato janë parimi i ndryshimit pozitiv, ku argument për këtë është ajeti Kuranor:

"...Allahu nuk e ndryshon gjendjen e një populli përderisa ata ta ndryshojnë veten e tyre....". (Er-Rad: 11).

Dhe parimi i ndryshimit negativ, ku argument për këtë

është ajeti Kuranor:

"Këtë (masë ndëshkuese) e bëri ngase Allahu nuk ishte ndryshues i një begatie, të cilën ia ka dhuruar një populli, derisa të ndryshojë ai vetë në vetvete (të bëhet përbuzës i së mirës) dhe ngase Allahu dëgjon (çka thonë) dhe di (çka punojnë)". (El-Enfal: 53).

Dhe kanë rrënjësuar parimin Kuranor:

"E kur juve u goditi një dështim (në Uhud) e që ju ia patët dhënë atë dyfish (armikut në Bedr), thatë: "Prej nga kjo"? Thuaj: "Ajo është nga vetë ju"! S'ka dyshim se Allahu është i plotëfuqishëm për çdo send". (Ali Imran: 165).

Të gjithë e dinë se tek lëvizjet islame dominon mendimi se ndodhitë e Nkrashit, Hazendarit, Menshijes, El-Fenije El-Askerije, Dhehebiut, vrasja e Sadatit, janë skenar i qeverisë ose sigurimeve shtetërore të huaja që të dëmto-

jnë lëvizjen islame, e cila është e pastër nga çdo të metë dhe nga çdo gabim në këto ndodhi.

Mirëpo Xhemaatul-Islamije ka pranuar të gjitha aksionet militante, të cilat i ka bërë dhe u ka kërkuar falje çdokujt që është dëmtuar prej tyre, qofshin individë të Xhemaatul-Islamijes, civilë të pafajshëm, policë apo struktura tjera.

PSE NUK KA PËRFITUAR XHEMAATUL-ISLAMIJË NGA PËRVOJA E IHVANUL-MUSLIMINËVE?

Shumë shkrimtarë dhe intelektualë muslimanë e kanë akuzuar Xhemaatul-Islamijen se nuk ka përfituar nga përvoja e Ihvanul-Musliminëve, e cila i çoi në burgje, për shkak se edhe këta kishin bërë të njëjtat gabime.

Lidershipi i Xhemaatul-Islamijes ka pranuar gabimin dhe e ka ndërlidhur me mangësitë e anëtarëve të saj, që kanë ardhur si rezultat i nxitimit dhe entuziazmit shtesë në fe dhe, për vetë faktin që nuk kanë pranuar të futen nën flamurin e Ihvanëve në vitet shtatëdhjetë, kanë ndërprerë lidhjet me ta në një mënyrë që nuk përkon me vëllazërinë islame.

Si shkak për mos përfitimin nga përvoja e Ihvanëve, ata konsiderojnë edhe mangësinë e Ihvanëve, të cilët nuk ka treguar historinë e organizatës speciale deri më sot, kurse të gjithë kanë kuptuar se ndodhia e Menshijes është vepër e shpifur dhe se është komplot, kurse ky konstatim është në kundërshtim me realitetin, sikurse e di këtë çdo njeri që e njeh mirë realitetin e historisë moderne. Ata gjithashtu kanë thënë se rasti i Nkrashit ka qenë rast individual dhe se në asgjë nuk kanë gabuar nga ajo që kanë bërë ata dhe se tërë historia është manifestim i komplotit kundër tyre, andaj

edhe nuk ka përfituar Xhemaatul-Islamije shumë nga përvoja e tyre.

Madje, lidershipi i Xhemaatul-Islamije thotë se çdo gjë që kemi dëgjuar nga dënimet dhe keqtrajtimet në burgjet e Naserit, të njëjtat ia kemi atribuuar edhe qeverisjes së Sadatit, të cilin asnjë thirrës nuk e ka përmendur për të mirë në vitet shtatëdhjetë, gjë që na dha një pamje të errët për të, aq sa i harruam edhe aspektet e tij të shndritshme; harruam se epoka e tij është shumë më e mirë për Islamin dhe muslimanët sesa epoka e Naserit.

Lidershipi i Xhemaatul-Islamije-s gjithashtu ka potencuar se dëshirojnë të përfitojnë nga përvoja e të tjerëve dhe kanë nevojë për një gjë të tillë, mirëpo me kusht që këta të fundit ta paraqesin në mënyrë konstruktive e jo në mënyrë propagandistike, që domethënë, të ofrojnë përvojën e tyre me të gjitha pozitivitetet dhe negativitetet.

MENDIM I EKUILIBRUAR

Librat që ka publikuar organizata Xhemaatul-Islamije pas iniciativës plot me nocione të larta dhe mendim të ekuilibruar, çka ka munguar më herët në pikëpamjet e Xhemmatul-Islamije. Në

Në iniciativë nuk ka asgjë që mund të llogaritet si eliminim i xhihadit, sepse ata vërtetojnë se xhihadi është farz që ka për të mbetur deri në Ditën e Kijametit, mirëpo, është një farz që ka rregulla, të cilat duhet të merren në konsideratë nëse dëshirojmë ta aplikojmë si duhet, këto rregulla dhe kushte nuk ekzistojnë sot në Egjipt.

mendimin e kësaj organizate dominonte fanatizmi dhe ndërprerja e lidhjes me shoqërinë dhe reaksionet. Kur lidhshipi i organizatës Xhemaatul-Islamije ka rianalizuar qëndrimet e veta, vërejtën se është gabim të ketë organizata islame që e kanë kthyer xhihadin qëllim në vete, e jo mjet, që ka caktuar Allahu në raste të veçanta për ta ngritur fenë dhe për ta ndihmuar Islamin dhe muslimanët dhe për të mbrojtur tokën dhe pasurinë e muslimanëve.

Ata gjithashtu kanë kuptuar se është gabim, që disa lëvizje islame të konsiderojnë veten qëllim dhe jo mjet për të realizuar objektivat e sheriatit, t'i japin përparësi lojalitetit ndaj Islamit më tepër sesa ndaj xhematit. Ata kanë kuptuar se disa lëvizje islame nuk e konsiderojnë divergjencën në çështjet sekondare fikhere si manifestim i mëshirës së Islamit dhe madhështisë së tij dhe aftësisë për të zgjedhur të gjitha problemet individuale, familjare dhe ndërkombëtare, porse janë të mendimit se çdo divergjencë fikhere me ta është katastrofë e vërtetë dhe se lejon nëpërkëmbjen e nderit dhe autoritetit me qëllim të fyerjes dhe koritjes së tij.

Ata kanë vërejtur se disa lëvizje islame nuk bëjnë dallim mes Islamit dhe fikhut Islam, mes Islamit dhe mendimit Islam, mes Islamit dhe pushtetit Islam, sepse i pari është i pagabueshëm, kurse fikhu, mendimi dhe pushteti janë veprime të njerëzve, kuptime të njerëzve, praktikime të njerëzve të kuptimit të tyre të Islamit, çka mund të jetë gabim apo i saktë.

Kur lidhshipi i organizatës Xhemaatul-Islamije arriti te kjo bindje, vendosi të mos të jetë fanatik i ndonjë mendimi që e shohin apo ndonjë gjykimi

me të cilin ka gjykuar ndonjë lëvizje islame apo shtet islam, apo mendim fikhor, me të cilin ka folur ndonjë fekih islam; përkundrazi, mendimi i tyre i ri ngrihet mbi parimin se secili prej tyre ka shpërblim, pasi ata kanë bërë ixhtihad në suaza të Islamit dhe nën hije të dispozitave të kësaj feje, çka mund të jetë e qëlluar ose e gabuar.

PËRMIRËSIMI I GABIMEVE

Dikush mund të thotë: Mendimi i ri i organizatës Xhemaatul-Islamije ka ardhur si rezultat i presionit të burgjeve dhe se nuk është zhvillim i natyrshëm i mendimit të tyre dhe në ambient të natyrshëm.

Edhe nëse supozojmë se kjo është e saktë, sërish kjo është begati e Allahut, pasi ky mendim ka qenë ngritur mbi shumë gabime, të cilat i njohin specialistët, mendimtarët dhe fukahatë e paanshëm. Këto gabime s'do të përmirësoheshin po të mos ishin këto situata të vështira, sepse në bollëk dhe komoditet të gjithë do të humbnin guximin e kritikës dhe asnjë nga liderët e tyre nuk do të guxonte të kritikonte parimet ideologjike të këtij xhemati.

Kur liderët e xhematit vërejtën se luftimet dhe përplasja me shtetin shpie në dëme shumë të mëdha, sikurse është ndalja e davetit dhe mbushja e burgjeve me të rinjtë më të mirë, çka shkaktoi shthurjen e familjeve dhe humbjen e fëmijëve; kur u siguruan se, nëse qëllimi i bërë publik lidhur me këta luftime ka qenë nxjerrja e të burgosurve nga burgjet dhe ka patur efekt negativ, vetëm se është shtuar numri i të burgosurve, pasi numri i të burgosurve në fillim ish disa qindra, por që në fund të arriti në

disa mijëra, ata vendosën, duke u mbështetur tek Allahu, të ndërmerren me zemërgjerësi, guxim dhe trimëri drejt kësaj platforme dhe strategjie.

Përgjegjësia nacionale në iniciativën e ndaljes së dhunës ishte e qartë, sepse liderët e xhemaatit shikuan me pikëllim dëshirën e Izraelit për dominim në rajon dhe dobësimin e Egjiptit dhe skajëzimin e rolit të tij. Ata kanë menduar se lufta e brendshme i ndihmon për të dobësuar dy palët, edhe lëvizjen islame edhe shtetin. Për këtë arsye vendosën të bartin përgjegjësinë nacionale dhe të mendojnë për interesin e vendit të tyre, sidomos kur e dinë se Egjipti është shtet i aftësuar për ta mbrojtur sulmin ndaj popullit arab dhe ummetit islam.

Ishte një ide e shkëlqyer kur xhemaatul-islamije bëri publike se lëvizja islame nuk duhet të tentojë të shembë pushtetin e shtetit në të cilin jeton, sikundërse qeveritë duhet mos të mundohen të shembin lëvizjet islame përderisa ato nuk e luftojnë dhe nuk hyjnë në konflikt me shtetin, sepse shembja e dy palëve është fillimi i dështimit, kurse forca e dy palëve është fillimi i fitores.

NUK KA QENË NEGOCIATË

Zhvillimi i ngjarjeve dhe koha konstatuan se iniciativa nuk ka qenë negociatë sipas së cilës shteti i jep organizatës Xhemaatul-Islamije një hise të dynjasë përballë fshirjes së disa shenjave të fesë, sidomos kur e dimë se iniciativa në fillim

nuk i është dedikuar shtetit, aq sa i është dedikuar anëtarëve të organizatës brenda dhe jashtë shtetit dhe kërkimi prej tyre që të ndalin aksionet militante pa ndonjë kusht apo detyrim.

Zhvillimet konstatuan se iniciativa ka qenë përmirësim i brendshëm i organizatës dhe se pas kësaj iniciative organizata është ndryshuar për kah e mira, më shumë dije dhe mëshirë më të gjerë, e riktheu lojalitetin dhe dashurinë ndaj gjithë muslimanëve, bashkoi dhe nuk përçau, përgëzoi dhe nuk largoi, afroi dhe nuk shkatoi luftë të brendshme.

Pas këtyre viteve edhe njerëzve iu dha siguria nga shteti dhe aparatet e tij se iniciativa nuk ka qenë e ngritur mbi parimin e "tukjes" dhe as që ka lidhje me mashtrimet taktikore; të gjithëve iu bë e ditur se iniciativa paraqet pikëpamje strategjike dhe nuk ka të bëjë me mungesën e fuqisë apo tkurrjes së aktiviteteve militante.

RIANALIZIM I NOCIONEVE TË XHIHADIT

Nëse Xhemaatul-Islamije në trashëgimin e vjetër fuqizon nocionet e xhihadit, mendimi i tyre i ri u bë shkak që shumë njerëz t'i akuzojnë se kanë lënë xhihadin; mirëpo, lexuesi i librave të rivlerësimit vëren se xhemaati i ka përmirësuar dhe saktësuar nocionet e xhihadtit dhe nuk ka bërë të kundërtën.

Në iniciativë nuk ka asgjë që mund të llogaritet si eliminim i xhihadit, sepse ata vërtetojnë se xhihadi është farz që ka për

Kur lidërsi i organizatës Xhemaatul-Islamije ka rianalizuar qëndrimet e veta, vërejtën se është gabim të ketë organizata islame që e kanë kthyer xhihadin qëllim në vete, e jo mjet, që ka caktuar Allahu në raste të veçanta për ta ngritur fenë dhe për ta ndihmuar Islamin

të mbetur deri në Ditën e Kijametit, mirëpo, është një farz që ka rregulla, të cilat duhet të merren në konsideratë nëse dëshirojmë ta aplikojmë si duhet, këto rregulla dhe kushte nuk ekzistojnë sot në Egjipt.

Rivlerësimet e Xhemitit përforcojnë konceptin se Xhihadi është një prej farzeve të Islamit për të cilin duhet të përmbushet legjitimiteti, që të bëhet obligativ për mbarë umetin. Domethënë, duhet të përmbushen kushtet dhe shkaqet dhe të eliminohen pengesat dhe t'i kemi parasysh objektivat madhore të shariatit. Duhet të arrijë legjimitet, domethënë, të jetë sipas rregullave të shariatit. Kjo çështje është e madhe, ka të bëjë me derdhjen e gjakut dhe lejin për marrjen e pasurisë së huaj, kjo shtohet edhe më shumë pasi gjendemi në një shoqëri muslimane, të cilëve Allahu ua ka mbrojtur gjakun dhe nderin dhe e ka bërë më të madhe dhe më të ashpër sesa nderi i Qabesë, andaj analiza se ka gjak që derdhet dhe që meriton të derdhet është prej kushteve kryesore për t'i dhënë legjitimitet këtij veprimi. Pastaj këto gjëra duhet të jenë të prera dhe mos të ketë në to dilema dhe mos të ketë asnjë lloj pengese fetare që ndalon luftën.

Prej elementeve që janë të nevojshëm për legjitimitet të një xhihadi është mos t'i bëjmë dëm objektive madhore të umetit, sidomos atyre që kanë të bëjnë me nevojat e njerëzve, ushqimin, riskun dhe infrastrukturën, shtoji kësaj se ato elemente janë edhe të shenjta dhe nuk lejohet të nëpërkëmben pa të drejtë; nga njëra anë, ai që i nëpërkëmb direkt apo indirekt, ka rënë në gjynah, sikundërse, nga ana tjetër, në të njëjtën pozitë gjendet edhe ai që e nxit popullin kundër

teje dhe e eliminon besimin në thirrjen islame dhe tek thirrësit islamë.

Nuk i lejohet muslimanit që të bëjë ndonjë vepër nga e cila synon shpërblim përpos se me sinqeritet, të synojë Fytyrën e Allahut dhe të lartësojë çështjen e Tij, kurse futja e pretendimeve fanatike dhe fisnore, hakmarrjes personale apo kolektive dhe manifestimet e ndryshme injorante, i asgjësojnë veprat, i prishin ato dhe e humbin shpërblimin, madje, mund të shndërrohen në gjynah që sjellin Mllefën e Allahut, edhe pse ky njeri ka synuar shpërblimin.

Domosdo duhet të dominojë interesi, sepse xhihadi nuk është qëllim në vete, por Allahu e ka caktuar për të realizuar qëllime të larta, e ato janë mbrojtja e forcës së Islamit, vendet e muslimanëve dhe ngritjen e flamurit të tevhidit. Këto qëllime të larta i dëshiron Ligjvënësi i Urtë nga përcaktimi i Xhihadit. Nëse eliminohen këto interesa apo njeriu synon interesa të tjera përpos tyre, apo shkakton dëme më të mëdha sesa dobitë, atëherë ky xhihad nuk është i ligjshëm.

Pastaj, mobilizimi i përgjithshëm kundër armiqve të Islamit dhe muslimanëve është në kompetenca të konsensusit të umetit, liderëve dhe të mençurve, e jo secilit individ, sepse dëmet e paramenduara ose ato që mund të shkaktojë ky mobilizim do të godisnin mbarë muslimanët. Urdhërimi në të mirë dhe largimi nga e keqja ndalohej nëse shkakton dëm për muslimanët, edhe xhihadi është një lloj i urdhërimit në të mirë dhe ndalimit nga e keqja, andaj duhet që përfaqësuesit e umetit, të parët dhe ata që respektohen të kenë rolin kryesor në këtë gjë.

Përshtati: Bekir HALIMI

Eskluzivisht për Albislamin u prononcua dijetari:

Abdurrahman el-Mahmud

..... **Intervistoi: Omer BERISHA**

Gjatë seminarit avancues për thirrësit, i cili u mbajt në Prishtinë (25-28 Qershor) kishim rastin të takohemi me dijetarin Abdurrahman el-Mahmud, i cili shtjelloi mjaft çështje me rëndësi. Ndërkohë kishim nderin të bëjmë edhe këtë intervistë:

speciale

Albislam: Dijetar i nderuar, kjo intervistë është pjesë e përpjekjeve tona për t'i paraqitur lexuesit të revistës tonë dijetarë që shquhen për njohjen e Kur'anit dhe Sunnetit. Mes hoxhallarëve dhe talebeve ju jeni tashmë i

njohur, porse në këtë intervistë do të donim që t'i paraqiteshit vetë lexuesve tanë. Kështu që, fillimisht, do të donim të na flisnit pak për veten dhe për veprat tuaja të hershme dhe të vonshme.

El-Mahmud: Në emër të Allahut, Atij i

albiSLAM

1 Gusht 2007
18 Rexheb 1428

takon tërë lavdërimi dhe falënderimi, ndërsa paqja dhe mëshira qofshin mbi Pejgamberin tonë, Muhamedin, po ashtu edhe mbi familjen e tij dhe mbi tërë shokët e tij. Unë jam vëllai juaj Abdurrahman b. Salih el-Mahmud. Kam studiuar në institutin shkencor në Saudi; është një institut shkencor fetar, aty përfundova filloren dhe të mesmen, pastaj studiova në fakultetin e sheriatit në Rijad. U diplomova në vitin 1395 H (1975). Në të njëjtin vit kur u diplomova, u themelua Universiteti Islamik Muhamed b. Suud, në Rijad. Në fakultetin e sheriatit fillova po ashtu studimet pasuniversitare. Mirëpo, më vonë, u themelua fakulteti i Usulu Din, në Rijad, dhe unë u transferova aty për të përfunduar magjistraturën, pastaj doktoraturën në degën e akides (besimit). Pastaj u caktova si ligjërues në këtë universitet, në degën e akides. Këtë detyrë jam duke e kryer edhe sot. Kam botuar disa libra, sikundërse temën e magjistraturës, me titullin: "Kadaja dhe Kaderi sipas Kur'anit dhe sunetit dhe drejtimet e njerëzve në këtë çështje". Po ashtu, kam botuar edhe temën e doktoraturës: "Qëndrimi i Ibën Tejmijes ndaj esh'arijve". Kam botuar edhe tituj të tjerë, si: Shpjegues i librit Lum'atul i'tikad, Kadaja menhexhije ue akadije dhe të tjera.

Albislam: Nga shumë besimtarë dëgjojmë fjalën: duke qenë se ne jetojmë në Evropë s'mund të jemi të përpiktë në fe. Çfarë mendoni ju, a mund të vazhdojmë jetesën në këto vende dhe të jemi realisht të përpiktë në fe?

El-Mahmud: Po, nëse mbajmë parasysh

Prandaj, edhe një herë dëshiroj t'i mëshoj fort kësaj pike. Besimtarëve që jetojnë në këto vende duhet t'u themi se ekziston mundësia që njeriu të jetë besimtar i mirë dhe i përpiktë

rregullin: "Allahu s'ngarkon askënd përtej mundësive" dhe të jemi të vetëdijshëm se Allahu s'i ka detyruar muslimanët të shkojnë tej mundësive që kanë. Muslimanët në Meke ishin muslimanë, edhe pse dispozitat e sheriatit ende nuk ishin ligjësuar. Pastaj zbritën dispozitat një pas një, i Dërguari paqja dhe bekimi qoftë mbi të, u shpërngul në Medinë dhe u plotësua feja. Pra, Islami tashmë është i plotë dhe mbetet detyrë që secili musliman të praktikojë të gjitha gjërat e ligjësuar nga Allahu; askush nuk guxon t'i anashkalojë këto. Bëhet fjalë për

diçka të njëjtë me studimin dhe thellimin e besimit dhe njësimin të Allahut, që është detyrë për secilin musliman. Po ashtu, namazi, agjërimi, zbukurimi me moral Islam etj. - janë gjëra që muslimani nuk guxon t'i braktisë. Mirëpo, ka dispozita të sheriatit, të cilat njeriu mund të qëllojë të mos i praktikojë gjatë jetës. Kështu, për shembull, një besimtar mund të jetojë dhe të vdesë pa e dhënë zeqatin asnjëherë, sepse nuk e ka arritur sasinë e caktuar,

sikundërse mund edhe të mos ketë shkuar në haxh, sepse gjatë gjithë jetës nuk i është dhënë mundësia etj.

Pra, kur të shikojmë rastin e muslimanëve në këto vende, me sprovë të ndryshme dhe situata të cilat i kanë në dorë jomuslimanët me ligjet dhe rregulloret e tyre, vërejmë pa dyshim se ka gjëra të cilat muslimani do të dëshironte t'i praktikojë ashtu siç ka urdhëruar Allahu. Por, nëse nuk ka mundësi, atëherë i kthehemi rregullit: "Allahu s'ngarkon askënd përtej mundësive".

Në këtë rast, do të doja të tërhiqja vëmendjen lidhur me një gjë:

paragjykimin, që rreh ta bindë shpirtërisht besimtarin se nuk mund të jetë i përpiktë në fe. Ky paragjykim krijon problem, madje, një problem vërtet të madh. Është njëllë si t'i thuash atij që mundohet të jetë i përpiktë: këtu nuk ke gjasa të jesh i përpiktë, andaj duhet t'i braktisësh shumë detyra fetare. Është gabim; përkundrazi, duhet këshillë dhe udhëzim nga e mira; muslimani duhet të jetë i vendosur. Pastaj, nëse nuk ka mundësi t'ia dalë mbanë, le të kërkojë falje tek Allahu, duke iu drejtuar me vetëdijen se "Allahu s'ngarkon askënd përtej mundësive që ka". Prandaj, edhe një herë dëshiroj t'i mësoj fort kësaj pike. Besimtarëve që jetojnë në këto vende duhet t'u themi se ekziston mundësia që njeriu të jetë besimtar i mirë dhe i përpiktë, ndërsa Allahu e drejton dhe i ndihmon.

Albislam: Për aq sa ne praktikojmë këtë fe, si duhet t'i bindim edhe të tjerët se kjo është feja e vërtetë dhe se i gjithë njerëzimi e ka për detyrë të ndjekë të njëjtën rrugë?

El-Mahmud: Sa i përket njerëzve në përgjithësi, përpara teje ke dy grupe njerëzish: grup që, më së pari, s'janë muslimanë, siç është rasti i të krishterëve, çifutëve etj. Për t'i thirrur këta në fe ka mjaft metoda, andaj unë i këshilloj thirrësit që të marrin mësim prej përvogave të atyre që janë marrë më shumë me thirrjen e këtij grupi të njerëzve. Nga metodat më të afërta është ndikimi yt, që dikush prej tyre të pyesë veten: ç'është ky islam, çfarë janë këta muslimanët? Këto pyetje i hapin më pas horizontin që të bëjë edhe pyetje tjera, derisa, ndoshta, me lejen e Allahut, i bëhet e qartë e vërteta dhe hyn në Islam.

Ndërkaq, sa i përket grupit tjetër, të cilët janë muslimanë, por kanë mangësi, bidate

etj, atëherë realisht them se duhet të ketë këshilla të sinqerta, me metodë të bukur. Unë këshilloj që thirrësit të kenë moral të lartë, sjellje të këndshme dhe le t'u bëjnë mirë të tjerëve. Le t'u bëjnë mirë, sepse bamirësia i zotëron zemrat. Këto janë nga metodat më të rëndësishme.

Albislam: Të gjithë muslimanët ankohen dhe pyesin veten pse muslimanët janë të përçarë mes njëri-tjetrit; cili është ilaçi që do të këshillonit?

El-Mahmud: S'ka dyshim, se përçarja e muslimanëve është një gjë që na mërzit dhe kjo e gëzon armikun. Drejt kësaj dukurie duhen ndjekur hapat që vijojnë:

Një: Këshilla mes njëri-tjetrit dhe bashkimi në një fjalë: kam për qëllim ehli sunetin në përgjithësi. Vetëm kështu mund të jenë së bashku në të vërtetë dhe të gjithë së bashku të thërrasin nga e vërteta.

Dy: Tërë muslimanët, e në mënyrë të veçantë thirrësit, s'duhet të heqin lehtë dorë nga takimet dhe këshillimet, sepse mungesa e takimit rezulton në egërsi dhe kjo pastaj i shton akuzat, supozimet e këqija etj., ndërkohë që, nga ana tjetër, është vërejtur se takimi dhe qëndrimi së bashku, sidomos kur këto zgjaten në kohë dhe aty hanë së bashku, rezulton të jetë një veprim efikas dhe sheshon shumë gjëra që kanë mes njëri-tjetrit. Pra, këshilloj që të shpeshtohen takimet.

Tre: Duhet të kemi shumë kujdes që mos i hiperbolizojmë gjërat; secilën gjë ta vlerësojmë aq sa është dhe, nëse vërejmë se një hoxhë bën ndonjë gabim, ne duhet ta ndihmojmë që edhe ai të arrijë tek e vërteta, e jo të ndihmojmë gabimin dhe të pavërtetën, që ai të thellohet edhe më tepër në atë gabim, madje, ndoshta, edhe të shtojë ndonjë gabim tjetër.

Pra, nëse vëllain tënd e sheh në një gabim, ndihmoje kundër shejtanit, mos ndihmo shejtanin kundër tij. Këtë rregull të gjithë thirrësit duhet ta kuptojnë mirë.

Katër: Të gjithë thirrësit në rrugë të Allahut duhet ta dinë se, fillimisht, duhet të punojnë, secili prej tyre të jetë praktik si dhe thelbi i thirrjes së tyre duhet të jetë ndërtimi. Nëse ndodh të ndeshen me gabime dhe të pavërteta, mundohen t'i përmirësojnë, mirëpo thelbi i veprimtarisë së tyre duhet të jetë ndërtimi i të vërtetës te njerëzit, duke i thirrur në këtë fe dhe duke përhapur Islamin. Të angazhohemi me ndërtim e jo me vëllezërit tanë dhe me të tjerët. Përpos kësaj, lipset shtuar se, ndërmjet muslimanëve në përgjithësi duhet të ketë sjellje me butësi dhe mëshirë, kështu që secili thirrës duhet të jetë dritë që ndriçon. Nëse prej tij nuk arrin të njerëzit ndonjë e mirë, së paku të mos arrijë e keqja, kjo është shumë me rëndësi. Këtë këshillë ia drejtoj vetes dhe të gjithë vëllezërve të mi, thirrësve dhe nxënësve të dijes, që nëse s'arrijnë të bëjnë ndonjë të mirë për të tjerët, atëherë le të kenë kujdes, shumë kujdes, që mos të shkaktojnë të keqja. Mirëpo, nëse ndodhin mospajtime në çështje ku lejohet hulumtimi, atëherë sërish këta thirrës duhet të takohen, ta këshillojnë njëri-tjetrin dhe t'i parashtrojnë argumentet. Nëse nuk pajtohen në një mendim, le ta arsyetojnë njëri-tjetrin, d.m.th., për çështje në të cilat lejohet hulumtimi, atëherë kur të dy janë të kapur për argumentet bazë, mirëpo rezultatet i nxjerrin të ndryshme.

Albislam: Dëshirojmë një këshillë për nxënësit e ri të dijes, të cilët marrin guximin të

japin fetva për çështje të mëdha, sikundërse xhihadi, politika, kufri, imani, suneti dhe bidati.

El-Mahmud: Këshilla që kanë dhënë dijetarët dhe imamët qysh herët, por edhe tani, është që nxënësi i dijes të mos shpejtojë, as në shkrime autoriale, para se të piquet, as në marrjen e qëndrimeve për situata të mëdha, të cilat ndonjëherë kanë nevojë për tubim të dijetarëve.

Arsyeja për këtë është e qartë. Njeriu në fillim të kërkimit të dijes ka nevojë për thellim në dije dhe shtim të njohurive, në mënyrë që t'i përkryejë shkencat e duhura. Kjo s'do të thotë se talebet e rinj nuk duhet të japin ndihmën e tyre, sepse mund të ndodhë që ndonjëri prej tyre të jep një mendim më të qëlluar sesa dikush që është më i vjetër se ai me vjet apo me përvojë. Qëllimin e kemi që ai të mos tregohet i rrëmbyer, sidomos kur në mesin ku jeton ai, ka hoxhallarë dhe dijetarë të cilët janë kompetentë për çështje të tilla.

Prandaj, talebet e rinj i këshilloj që t'i kenë frikë Allahut për çfarë janë duke bërë me veten dhe me muslimanët, le ta njohin veten, le të jenë modestë dhe t'i ruhen mendimit se, po e diti mirë një çështje, është edhe më i dituri i shekullit.

Ka mundësi që njeriu ta njohë mirë një çështje, mirëpo të jetë krejtësisht i paditur në shumë kapituj të fesë. Ky njeri duhet të njohë vetveten. Për fat të keq, disa talebe (nxënës dije) dinë përmendësh një çështje, dy apo më shumë, së bashku me mendimet e ndryshme, argumentet e tyre, përgjigjet ndaj argumenteve dhe

insiston që për këtë çështje të marrë fjalën në çdo mexhlis. Edhe pse ky vetë, ndosh-

Nxënësi i dijes të mos shpejtojë, as në shkrime autoriale, para se të piquet, as në marrjen e qëndrimeve për situata të mëdha, të cilat ndonjëherë kanë nevojë për tubim të dijetarëve.

ta, për shumë kapituj të fesë është xhahil.

O nxënës i dijes, mundohu t'i plotësosh njohuritë, lexo dhe mëso përmendësh nga shkencat e ndryshme të dijes, fillo mësimdhënien pak nga pak, bëhu modest me të tjerët përreth dhe me dijen në përgjithësi dhe bëje moton tënde: "Nëse dikush tjetër merr përsipër t'u japë fetva njerëzve, unë do të jem i shpëtuar". Gjeneratat e para nguronin të jepnin fetva, edhe pse ishin dijetarë të mëdhenj, ndërsa nxënësit e rinj, kur rrinin me dijetarët e mëdhenj, rrinin me edukatë dhe dëgjonin me kujdes, nëse debatonin për ndonjë çështje, debatonin me shumë edukatë. Kjo është këshilla ime për nxënësit e dijes, le të njohin vetveten dhe le të mundohen të përfitojnë sa më shumë dije, sepse ardhmërinë e kanë përpara - nëse Allahu u jep jetë më të gjatë - dhe doemos do të bartin përgjegjësi, sepse kjo botë është rrotull dhe këta hoxhallarë që janë tani, s'do të jenë përgjithmonë. Këshilloj që të kenë durim, të mos shpejtojnë dhe le të jenë të edukuar me çështjet e mëdha fetare dhe me hoxhallarët e tyre.

Albislam: Na dëshpërojnë lajmet që vijnë nga dy vendet e shenjta, më saktësisht, na dëshpërojnë lajmet për ballafaqimet e disa njerëzve me qeverinë atje, eksplodimet dhe tekfiri i shpeshtë. A mund të na sqaroni kush janë ata njerëz dhe a kanë ndonjë referencë dije ku i mbështesin aktivitetet e tyre?

El-Mahmud: Pa dyshim se këto janë gabime të mëdha, fatkeqësisht, ata i bëjnë këto gabime dhe me këtë i kanë bërë keq vetvetes, dijes dhe vendit të tyre. Janë shpejtuar në shumë dispozita, madje, edhe në rezultatet e atyre dispozitave. Nuk kanë ndaluar vetëm teorikisht në këto rezul-

tate, por, për fat të keq, këto i kanë vënë edhe në praktikë, me eksplodime etj. E lus Allahun që t'i drejtojë ata dhe gjithë rininë islame në përgjithësi.

Albislam: Për herë të parë ishit në Kosovë dhe qëndruat afërsisht tre ditë me thirrësit e Kosovës e Maqedonisë. Çfarë përshtypjeje ju lanë dhe çka shpresoni prej tyre?

El-Mahmud: Të them të drejtën, jam shumë i lumtur që u takova me këta thirrës, i pashë se janë të ngritur në nivel të lartë dhe kanë interesim të madh për punë në rrugë të Allahut. Po ashtu - e falënderoj Allahun - vërejta një vetëdije të madhe. Ajo që shpresoj është që të gjithë të jenë të një fjale fillimisht, në të gjitha vendet, e po ashtu edhe në këto vende.

I këshilloj të punojnë, të thërrasin në rrugë të Allahut, të angazhohen me ndërtim dhe secili ta pyesë veten: Çfarë kam bërë, çfarë të mire i solla besimtarëve, çka i ofrova popullit tim?!

Pastaj, duhet të ketë gara dhe dëshirë në kërkimin e dijes, sepse nxënësi i dijes çdoherë duhet të mbetet nxënës i dijes, derisa ta takojë Allahun e madhëruar.

Së fundmi, i thërras të gjithë që të njohin sfidën me të cilën po përballen umeti islam. Të gjithë duhet të jenë të njohur mirë me atë sfidë dhe le të jenë të bindur dhe të përgëzuar se Allahu do ta ndihmojë këtë fe, atëherë kur përgjegjësinë e saj e bartin burra të sinqertë. Lus Allahun t'u japë sukses, ndërsa unë realisht jam shumë i lumtur që kam qëndruar me ata. Paqja dhe shpëtimi qofshin mbi Muhamedin, familjen dhe gjithë shokët e tij.

Albislam: Allahu ju shpërbleftë me të mira dhe ju begaftoftë.

Vështrim historiko-etik rreth namazit

Shkruan: Ulvi FEJZULLAHU

Lavdia i takon Allahut, Atë e falënderojmë, prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë.

Salavatet dhe selamet qofshin mbi të Dërguarin e Mëshirës, Muhamedin salallahu alejhi ue selem.

Padyshim që adhurimi në Islam është një nocion përmbledhës i çdo gjëje, qoftë fjalë apo vepër e dukshme apo e padukshme që kryhet me bindje e përkulshmëri dhe që Allahu është i kënaqur me të. Ibadeti në Islam është i shumëllojshëm dhe kryhet me pjesëmarrjen e tërë qenies sonë. Krijuesi Allah adhurohet me gjuhë, duke e përmendur dhe duke iu lutur, me trup, duke u falur dhe agjëruar, me zemër, duke iu frikësuar dhe duke e mbështetur shpresën tek Ai, me mendje, duke medituuar për Të.

"Thuaj: "Sigurisht falja ime, kurhani im, jeta ime dhe vdekja ime janë për Allahun, Zotin e Aleminit (njerëzve, xhindeve dhe gjithçka që ekziston)." (Enam, 162)

Një ndër adhurimet (ibadetet) me rëndësi në jetën e çdo besimtarë është namazi dhe, për aq sa është i rëndë-

sishëm, mendoj se është me interes për çdo mysliman të ketë një pasqyrë të shkurtër të historikut të tij gjatë periudhave kohore.

Namazi nuk është një detyrë vetëm për umetin e Muhamedit, salallahu alejhi ue selem; historia e tij e bujshme përkon me fillimet e historisë së njerëzimit. Namazi filloi me krijesën e parë të njerëzimit, filloi me Ademin, alejhis selam, dhe vazhdon deri më sot dhe me lejen e Allahut, do të vazhdojë

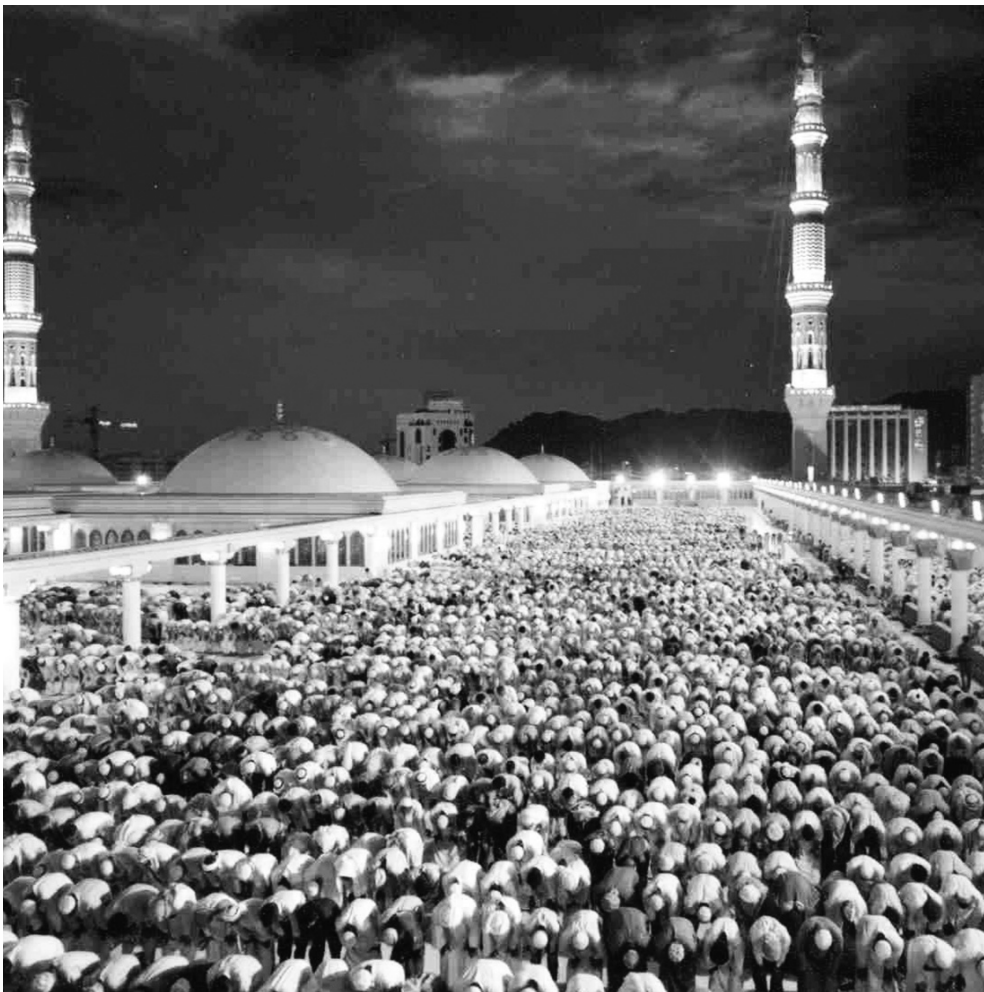
Namazi, pra, është një zinxhir lidhës i popujve besimtarë dhe nur (dritë) ndriçues, që na lidh me Krijuesin Allah deri sa të përfundojë jeta.

deri në fundin e kësaj ekzistence, që mbaron me Ditën e Gjykimit. Namazi, pra, është një zinxhir lidhës i popujve besimtarë dhe nur (dritë) ndriçues, që

na lidh me Krijuesin Allah deri sa të përfundojë jeta.

"Këta ishin ata mbi të cilët Allahu dhuroi Mëshirën e Tij nga mesi i Pejgamberëve nga pasardhësit e Ademit dhe nga ata të cilët Ne i mbartëm së bashku me Nuhun, nga pasardhësit e Ibrahimit dhe të Israilit (Jakubit) dhe nga ata të cilët Ne i udhëzuam dhe i zgjodhëm. Kur u rrëfeheshin atyre vargjet e të Gjithëmëshirshmit

Artikuj

(Allahut), ata binin me përulje në sexhde me adhurim e me lot në sy. Por pas tyre erdhën breza që e lanë namazin (faljen e Namazit, duke e braktisur atë, duke mos e falur siç duhet) dhe ndoqën epshet e nefsit. Shpejt do të shijojnë shkatërrimin dhe do të hidhen në Xhehenem." (Merjem, 58-59)

Allahu i Lartësuar i tregon Muhamedit, salallahu alejhi ue selem, mbi pasardhësit e Ademit, alejhis salam, që i shpërbleu me shumë të mira, duke i udhëzuar në rrugën e vërtetë dhe duke i zgjedhur që t'i komunikojnë fjalët e Allahut të Lartësuar. Kjo nuk ishte detyrë vetëm e atyre që janë të përmendur, me një angazhim të tillë janë ngarkuar edhe të dërguar të tjerë nga bijtë e Ademit, ale-

jhis salam. Kështu, kur lexoheshin fjalët e Allahut, me argumente dhe fakte, përjetonin nënshtrimin dhe përuljen në sexhde dhe kjo përcillej me lot në sy. Por, më pas erdhën gjenerata që e braktisën namazin dhe u dhanë pas epsheve. Pjesa e dytë e ajetit tregon se më pas erdhën gjenerata që e lanë namazin për dallim nga gjeneratat e mëparshme, ku njerëzit tregonin kujdes dhe përkushtim në namazet e tyre.

Kur'ani na tregon se namazi ishte dritë dhe energji në jetën e të dërguarve të Allahut, sidomos në sprova dhe vështirësi. Ibrahim, alejhis salam, ishte porositur ta dërgonte gruan me djalnë në vendin e shenjtë në Meke, ku i lë vetëm, pa dyshim që kishte dertin dhe frikën. Ata aty nuk kishin askënd

përveç Allahut të Lartësuar. Kur Ibrahim, alejhis selam, i la vetëm dhe u largua nga sytë e tyre, u ndal dhe iu lut Allahut të Lartësuar me lutjen:

"O Zoti ynë! Kam vendosur disa nga pasardhësit e mi të banojnë në një luginë të pakultivuar (e të shkretë) pranë Shtëpisë Tënde të Shenjtë (Ka'ba në Mekë), me qëllim që ata, O Zoti ynë, të plotësojnë faljen e rregullt të detyruar (namazin). Mbushi pra zemrat e disa prej njerëzve me dashuri ndaj tyre dhe furnizoji ata me fruta që të mund të falënderojnë." (Ibrahim, 37)

Kështu pra namazi le të jetë lidhja e fortë me tyre dhe Allahut dhe qëllimi i vendosjes ishte falja e namazit.

Ismaili, alejhi selam, ishte njëri ndër ata të cilët kishte përkushtim

të veçantë ndaj namazit, ai urdhëronte familjen dhe popullin e tij për faljen e namazit. T'i lexojmë së bashku fjalët e Allahut në Suren Merjem:

"Përmende në Libër (Kur'an) edhe Ismailin. Vërtet që ai ishte njeri i së vërtetës për çfarë premtoi dhe që i Dërguar (dhe) Pejgamber. Dhe ai urdhëronte familjen e tij dhe popullin e tij për Salat (Faljen e Namazit) dhe për Zekat (pagesën e caktuar mbi pasurinë) dhe Zoti i tij ishte i kënaqur me të." (Merjem, 54-55)

Merjema, kur mbeti shtatzënë me lejen e Allahut, edhe pse nuk ishte e martuar, tha: o Zot unë çka t'i them njerëzve kur ata nuk mund ta besojnë dhe ta kuptojnë një gjë të tillë?! Ajo ishte në një sprovë të madhe, por asaj nuk i mbetej asgjë veçse të përulej në ruku dhe sexhde dhe të falë namaz.

Të nderuar lexues!

Kalojmë te Musai, alejhis selam, kur ai pa zjarrin dhe i tha familjes: rrini këtu dhe do të shkoj të marr ndonjë gacë ose të gjej ndonjë orientues dhe me të afruar u thirr në emër:

O Musa:

"Vërtet që Unë jam Zoti yt! Hiqi pra këpucët, se ti me të vërtetë ndodhesh në Luginën e Shenjtë Tuva. Dhe Unë të kam zgjedhur ty, prandaj dëgjo atë që të frymëzohet ty. Sigurisht që Unë, vërtet Unë jam Allahu! La ilahe ila Ene (nuk ka asnjë të adhuruar tjetër më të drejtë përveç Meje), kështu që më adhuro Mua dhe plotëso rregullisht faljen e namazit për Përkujtimin Tim." (Taha, 12-14)

Po ashtu, kur faraoni e shtoi zullumin mbi Musain, Harunin dhe beni israilët dhe lëshoi vendimin përfundimtar për vrasjen e Musait, alejhis selam, Allahu e porosit Musën (alejhis-selam) për namaz:

"Dhe Ne e frymëzuam Musain dhe vëllain e tij (duke u thënë):

"Zini vendbanime për popullin tuaj në Egjipt, i bëni edhe vende adhurimi vendbanimet tuaja dhe kryeni rregullisht faljet e përcaktuara. Dhe përgëzoi besimtarët." (Junus, 87)

Po ashtu, edhe u përgjigj Isai, alejhis selam, që ish ende në djep: jam urdhëruar për faljen e namazit deri sa të jem gjallë.

"Ai (Isai në djep) tha: "Me të vërtetë që unë jam rob i Allahut. Ai më ka dhënë mua Librin (Inxhilin) dhe më ka bërë Pejgamber; Ai më ka bërë mua të bekuar kudo që të jem dhe më ka urd-

hëruar Salatin (faljen e Namazit) dhe Zekatin sa të jem gjallë." (Merjem, 30-31)

Merjema, kur mbeti shtatzënë me lejen e Allahut, edhe pse nuk ishte e martuar, tha: o Zot unë çka t'i them njerëzve kur ata nuk mund ta besojnë dhe ta kuptojnë një gjë të tillë?! Ajo ishte në një sprovë të madhe, por asaj nuk i mbetej asgjë veçse të përulej në ruku dhe sexhde dhe të falë namaz.

"(Përkujto) edhe kur melekët i thanë: "Oj Merjem! Allahu të ka veçuar ty, të ka pastruar ty (nga besimet e kota e mosbesimi, të ka bërë ty të dëlirë) dhe të ka zgjedhur e të ka vendosur përmbi gratë e Alemit. Oj Merjeme! Nënshtroju me bindje Zotit tënd (Allahut) dhe bjer në sexhde dhe përkulu bashkë me ata që i përkulen (e që i falen Allahut)." (Ali Imran, 42-43)

Po ashtu edhe vula e të dërguarve të Allahut, Muhamedi, salallahu alejhi ue selem, u urdhërua për namaz.

"Plotëso faljet e rregullta të përcaktuara nga mesdita deri në errësirën e natës (Faljet e drekës, të pasdites, të mbrëmjes dhe të darkës) dhe lexo Kur'an herët në agim (falja e mëngjesit). Me të vërtetë që leximi i Kur'anit herët në agim është gjithnjë i dëshmuar (i ndjekur nga melekët e ditës dhe të natës, të ngarkuar për mbikëqyrjen e njerëzve). Dhe në një kohë nate (para agimit) gjithashtu falu me të (duke lexuar Kur'an), falje shtesë kjo për ty (O Muhamed, falje e lirë e pëlqyer me shumë vlera të larta). Mbase Zoti yt të ngre ty në Gradën e Lartë të premtuar të lavdërimit dhe shkëlqimit. (Mekamu Mehmud - vendin e nderit të ndërmjetësuesit të madh në Ditën e Ringjalljes)." (Israë, 78-79)

Të nderuar lexues!

Nga të dhënat e lartpërmendura mësojmë se namazi nuk është diçka e re vetëm për këtë umet, por ka një histori që fillon me adhurimin madhor të njeriut të parë. Po ashtu, këto të dhëna na bëjnë të vetëdijshëm rreth faktit se namazi është boshti kryesor pas besimit dhe njësimi të Allahut të Lartësuar.

Namazi, namazi. Kur jemi në vështirësi, të drejtohem në namaz, se ai ofron rrugëdalje dhe zgjidhje. Kur jemi në rahat, prapë të kujdesemi për namazin, sepse në këtë gjendje manifestohet përulja dhe përkushtimi ndaj Allahut të Lartësuar.

Të mirat e namazit janë të shumta e të panumërta. Namazi e afron njeriun kah Allahu dhe shndrit fytyrën dhe zemrën e besimtarit. Namazi sjell riskun dhe largon të këqijat, zbret faljen dhe mëshirën e Allahut të Lartësuar. Namazi lehtëson brengat dhe vështirësitë, në momentet kritike Allahu e lehtëson gjendjen e besimtarit që fal namaz. Ai i cili kryen faljen e namazeve, e forcon vullnetin dhe është më i qëndrueshëm në sprova.

Allahu i Lartësuar i porositi dhe i obligoi të gjithë të dërguarit e Tij që të jenë të kujdesshëm në namaz, pasi është shtyllë e fesë, çelës i xhenetit. Kush kërkon lumturinë, fatbardhësinë dhe gjallërinë, e arrin vetëm në namaz dhe me namaz. Ata të cilët ende nuk e kanë përjetuar le ta provojnë, pa dyshim që nuk do të mbesin të zhgënjyer.

E përfundoj me lutjen e Ibrahimit, alejhi selam:

"O Zoti ynë! Më bëj mua që të plotësoj faljen e rregullt të përcaktuar, po kështu bëji edhe nga pasardhësit e mi. Zoti ynë! Dhe ma prano duanë." (Ibrahim, 40)

Dobia dhe dëmi

Dr. Kha'fer Shejh IDRIS

Përpara se të vazhdoj në trajtesën e mëtejshme, do të doja që t'i kujtoja lexuesit të nderuar temën e këtyre shkrimeve: kriteret e gjykimit dhe vlerësimit të shëndoshë, rreth të cilave janë pajtuar të mençurit e njerëzimit dhe syresh, që vetëm në disa raste arrijnë të veprojnë me mend.

Fjala është për kritere që i bren-dashkruhen natyrës njerëzore. Njerëzit janë njohur me to edhe para se t'u vijë shpallja, e cila i ka vërtetuar, fuqizuar dhe përsosur edhe mëtej, duke i përdorur, qoftë për të bërë të ndjeshme dhe

të dëgjueshme Thirrjen e të Vërtetës, qoftë për të argumentuar gjatë debateve të ndryshme.

Shumë njerëz, në jo pak rrafsh të jetës i pranojnë kriteret në fjalë dhe veprojnë sipas tyre, porse në disa raste, për shkaqe jo racionale, mohojnë përfundimet (konkluzionet) e pashmangshme drejt të cilave të shpijnë ato.

Një syresh është edhe ai dobisë dhe dëmit, të cilin e hasim dendur në jetën e përditshme. Si në sferën materiale, ashtu edhe në sferën shpirtërore, njerëzit përzgjedhin sendet, veprimet dhe aktivitetet që u sjellin dobi; mes dy veprimeve që sjellin dobi, njerëzit zgjedhin t'i japin përparësi veprimit që sjell më tepër dobi, ndërkohë që, nga ana tjetër, bëjnë gjithçmos që të mënjanojnë dëmet e mundshme dhe, nëse dëmet shfaqen të pashmangshme, ata zgjedhin krejt natyrshëm ato veprime që shkaktojnë sa më pak dëm. Këtë kriter vlerësimi dhe zgjedhjeje e përdorin edhe në rastin e ushqimeve, pijeve, rrobave, veturave, barnave, mjeteve etj. Në rast se përhapin ide, apo vënë në

Artikuj

veprim mjete që nuk sjellin dobi, por, përkundrazi, shkaktojnë dëme, s'ka pikë dyshimi, që të tillë njerëz nuk gëzojnë asnjëherë përkrahje dhe popullaritet të gjerë.

Vlerësimi i dobisë dhe i dëmit është një çështje që kërkon dije. Për shkak të mosdijes, njeriu është i hapur ndaj mundësisë për të gabuar dhe për të zgjedhur të dëmshmen ose atë më të dëmshmen dhe anasjelltas. Në shumë raste, kriteri i dobisë dhe i dëmit bëhet i paqartë për shkak të reklamës, gënjeshtërs dhe mashtrimit, të cilat përdoren dendur nga tregtarët, fallxhorët dhe politikanët.

Këtë kriter, që është pjesë e natyrës njerëzore, feja Islame e vë në shërbim të Thirrjes, si argument i vërtetësisë.

Shtylla e parë e fesë Islame është besimi në Allahun. Për këtë arsye, Krijuesi dhe Furnizuesi i gjithësisë, Allahu, ua kujton njerëzve gjërat e dobishme që ka krijuar për ta, si: hekurin, yjet, kafshët. Dhe, përpos kësaj, u kujton jetën dhe vdekjen...

Me njohjen e cilësive të përkryera dhe absolute të Allahut, subhanehu ve te'ala, të dijes gjithëpërfshirëse, të fuqisë dhe pushtetit për çdo gjë dhe mbi çdo gjë, të mëshirës me të cilën ka shujtuar çdo gjë, njeriu kupton se, Zoti, jo vetëm që meriton të adhurohet, porse adhurimi i tij është domosdoshmëri dhe kusht i natyrshëm i vetë natyrës njerëzore. Shprehje e këtij adhurimi është bindja, nënshtrimi ndaj Zotit, si dhe vënia në jetë e urdhrave të Tij:

"O njerëz, adhurojeni Zotin tuaj, i cili ju krijoi juve edhe ata që ishin para jush ashtu që të jeni të devotshëm (të shpëtuar). Ai, i cili për ju bëri tokën shtrat (vendbanim) e qiellin kulm, e prej qiellit

ju lëshoi shi me të cilin ju siguroi lloje të frutave si ushqim për ju, pra mos i përkrahni Allahut shokë, duke qenë se ju e dini (që Ai nuk ka shokë)." (El Bekare, 21-22)

"Erdhi (është afruar) caktimi i Allahut (kiameti), pra mos kërkonin ngutjen (ardhjen para kohës) e tij! E pastër dhe e lartë është madhëria e Tij në krahasim me atë që ata i shoqërojnë (shokë). Me urdhrin e Tij ia zbret engjëjt me shpallje atij që Ai dëshiron nga robërit e vet (duke thënë) t'ua tërhiqni vërejtjen (t'i njoftoni) se nuk ka të adhuruar (zot) tjetër vetëm Unë, pra të më keni frikën. I krijoi qiejt e tokën me urtësi precize. I lartë është Ai nga çka ata (idhujtarët) i shoqërojnë. krijoi njeriun nga një pikë (uji), kur qe, ai (njeriu) kundërshtar i hapët. Edhe kafshët Ai i krijoi dhe në saje të këtyre ju mund të mbroheni (nga të ftohtit), keni edhe dobi të tjera dhe prej tyre hani." (En Nahl, 1-5)

Nga këtu, kuptohet qartë se është çmenduri që njeriu të adhurojë një qenie tjetër përpos Zotit, një qenie që nuk ka në dorë as dobinë, as dëmin; një qenie që nuk ka mundësi as t'ia largojë të keqen, as ta mbrojë prej saj:

"Ai tha: A po adhuroni pra në vend të Allahut sish që nuk u sjellin kurrfarë dobie as dëmi? Medet për ju dhe për ata që i adhuroni, pos Allahut, po a nuk po kuptoni?" (El Enbija, 66-67)

Njeriu i mençur i jep përparësi dobisë më të madhe, e cila vonon në ardhjen e vet, nëse do ta krahasonim me kohën dhe shpejtësinë e ardhjes së dobisë së vogël. Me këtë parim punon njeriu që kursen, tregtari që vonon shitjen, duke shpresuar fitim më të madh. Edhe Kur'ani e përdor këtë argument:

"Jo, nuk është ashtu! Por ju jeni që e doni të ngutshmen (Dunjanë). Dhe e lini pas shpine atë të ardhmen (Ahiretin). Atë ditë do të ketë fytyra të shkëlqyera (të gëzuara). Që Zotin e tyre e shikojnë. Atë ditë ka fytyra edhe të vrazhda. Që presin t'u thyhet kurrizi (të shkatërrohen)." (El Kijame, 20-25)

Allahu, subhanehu ve te'ala, që ka mundësi t'i japë njeriut gjithçka të dobishme, ka edhe fuqinë ta mbrojë nga sendet që i sjellin dëm. Me dijen e Tij, Ai ka mundësi ta drejtojë në njohjen e llojeve të ndryshme të dobisë dhe dëmit.

"Juve u është bërë obligim lufta, ndonëse ju e urreni atë. Por mund që ju ta urreni një send, e ai është shumë i dobishëm për ju, dhe mund që ju ta doni një send, e ai është dëm për ju. Allahu e di (fundin e çdo sendi) e ju nuk dini." (El Bekare, 216)

Allahu, subhanehu ve te'ala, e njeh plotësisht sasinë e dëmit dhe të dobisë në sendet e paqarta dhe është më i drejtë në gjykimin për ose kundër tyre:

"Të pyesin ty për verën dhe bixhozin. Thuaj: 'Që të dyja janë mëkat i madh, e ka edhe dobi në to (të pakta) për njerëz, por dëmi i tyre është më i madh se dobia e tyre'. Të pyesin ty edhe se ç'do të japin. Thuaj: 'Tepicën!' Kështu ua sqaron Allahu juve argumentet ashtu që të mendoni (çka është mirë e çka është keq)." (El Bekare, 219)

Vlerësimi i dobisë dhe i dëmit është një çështje që kërkon dije. Për shkak të mosdijes, njeriu është i hapur ndaj mundësisë për të gabuar dhe për të zgjedhur të dëmshmen ose atë më të dëmshmen dhe anasjelltas.

Bukuria:

A është bukuria kriter? Po, pasha Allahun, ajo është një nga kriteret më të rëndësishme, rreth të cilës janë pajtuar të mençurit. Si e them këtë, kur çdo ditë dëgjojmë nga njerëzit se bukuria është prej çështjeve që varet kryesisht nga shija individuale? Përgjigja ime është: Askush prej njerëzve s'i jep përparësi asaj që konsideron të shëmtuar para asaj që për të është e bukur. Për bukurinë dhe jo bukurinë e shumë sendeve njerëzit kanë përafërsisht qëndrim të njëjtë. Të përafërt janë tiparet e bukurisë së pamjeve, zërave, fjalëve dhe aromave.

Sigurisht, nuk keni parë njerëz (deri diku të mençur), që mahniten me bukurinë e deponisë së bërllokut e në të njëjtën kohë neveriten nga një tufë lulesh. A është i krahaseshëm zëri i gomarit me melodinë e këngës së bilbilit dhe kanarinës? Njerëzit, a ndalen të dëgjojnë fjalët e shumta e pa kuptim të llomotarit, apo të dëgjojnë poezi dhe rrëfime të bukura të poetëve dhe shkrimtarëve? Me siguri që nuk keni takuar njeri që kënaqet me erën e tymit të fabrikave dhe nuk duron dot aromat e parfumit?

Prandaj, mes njerëzve ka pajtim rreth asaj që cilësohet si e bukur ose e shëmtuar, me disa dallime në detaje. Edhe libri i Allahut flet për këtë pajtim mes njerëzve.

Allahu, subhanehu ve te'ala, lopën e Benu Israilëve e përshkruan si të bukur, që kënaq syrin, duke përfshirë të gjithë shikuesit, jo vetëm ata që ishin prej Benu Israilëve.

Allahu duke folur rreth disa begative që ua ka dhënë njerëzve thotë:

"Edhe kafshët Ai i krijoi dhe në saje të këtyre ju mund të mbroheni (nga të ftohtit), keni edhe dobi të tjera dhe prej tyre hani. Në to (në kafshët) ju shihni hijeshi (idili) kur në mbrëmje ato i ktheni (nga kullosa) dhe kur në mëngjes i lëshoni (për në kullosë). Ato bartin barrën tuaj (të rëndë) në ndonjë vend (të largët) që ju do të arrinit atje me shumë vështirësi (me gjysmë shpirti). Vërtet, Zoti juaj është shumë Bamirës dhe shumë Mëshirues. Edhe kuaft (i krijoi), edhe mushkat edhe gomarët, për t'ju hipur atyre dhe si stoli, e Ai krijon (për hipje) çka ju (tash) nuk dini." (En Nahl, 5-8)

Në këto ajete, Allahu bashkoi dobinë e mbrojtjes nga i ftohti, ushqimin, bartjen dhe hipjen mbi kafshë me begatinë e bukurisë dhe stolisjes

Për kopshtet Allahu, subhanehu ve te'ala, thotë:

"Ai që krijoi qiejt e tokën, që për ju lëshoi shi nga qielli, e Ne me të bëmë të lulëzojnë kopshte të bukura, që për ju ka qenë e pamundshme t'i bëni të mbijnë bimët në to; A mos ka ndonjë zot tjetër pos Allahut? Jo, por ata janë popull që shtrembërojnë (të vërtetën)." (En Neml, 60)

Në këtë ajet, Allahu flet për begatinë e gazmendit dhe ëndjes, duke mos përmendur dobi të tjera. Siç shihet nga ajetet, bukuria nuk ka të bëjë vetëm me pamjet, me bukuri cilësohen edhe sjellja dhe morali i mirë:

"E erdhën (i sollën) e në këmishën e tij

me gjak të rrejtshëm. Ai tha: Jo, (nuk e ka ngrënë ujku), por epshet tuaja ua hijeshuan punën. Halli im është: durim i mirë (i bukur). Allahu është nga i cili kërkohet ndihmë për këtë që përshkruani ju." (Jusuf, 18)

"O ti Pejgamber, thuaju grave tuaja: Në qoftë se lakmoni jetën e kësaj bote dhe stolitë e saj, atëherë ejani: unë po ju jap furnizimin (për lëshim) dhe po ju lëshoj ashtu si është e rrugës (si është më bukur)." (El Ahzab, 28)

"E Ne nuk i krijuam qiejt as tokën ndryshe vetëm me urtësi (të madhe). E s'ka dyshim se momenti i fundit (kiameti) do të vijë, e ti (Muhammed) sillu me njerëzishmëri (sillu bukur)." Edhe veprat përshkruhen

me hijeshi sikundër përshkruhen me hijeshi gratë, për këtë arsye, veprat që do dhe pranon Allahu quhen El hasenat (të mirat, të hijshmet).

Bukuria më e madhe, më e lartë dhe më e plotë është bukuria e emrave dhe cilësive të Allahut, subhanehu ve te'ala.

"Allahu ka emrat më të mirë, andaj Atë thirreni me ata e hiquni nga ata që bëjnë shtrembërime me emrat e Tij. Ata kanë për t'u shpërblyer (me dënim) për veprimet e tyre." (El A'raf, 180)

Allahu është i bukur dhe e do bukurinë.

Përktheu: Talha Kurtishi

8 mesele

Es-salamu alejkum. Dijetari pyeti nxënësin: Sa kohë ke që më shoqëron?

Nxënësi: Tridhjetë e tre vjet.

Dijetari: Çfarë ke mësuar prej meje gjatë kësaj kohe?

Nxënësi: Tetë mesele.

Dijetari: Inna lilah ve inna ilejhi raxhiun, tërë ymri më kaloi me ty dhe ti vetëm tetë mesele paske mësuar prej meje?!

Nxënësi: O mësues nuk kam mësuar çështje të tjera dhe nuk dua të gënjej.

Dijetari: M'i trego ato mesele që ke mësuar.

Nxënësi:

Meseleja e parë është:

Vërejta se çdo njeri ka një të dashur dhe, kur shkon në varr, largohet prej tyre, andaj të dashurit e mi bëra veprat e mira, e kur të hy në varr, edhe ato do të hyjnë me mua.

Meseleja e dytë:

Analizova fjalën e Allahut:

"E kush iu frikësua paraqitjes para Zotit të vet dhe ndaloi veten prej epsheve, xheneti është vendi i tij". (En-Naziat: 40- 41).

Andaj e detyroj veten të luftoj epshin tim, që të qëndroj në adhurime ndaj

Allahut.

Meseleja e tretë:

Kuptova se të gjithë njerëzit ruajnë gjërat që kanë vlerë, që të mos i humbasin, pastaj analizova fjalën e Allahut:

"Ajo që e keni pranë vetes është e përkohshme, e ajo që është te Allahu është e përjetshme...". (En-Nahl: 96).

Për këtë, çdo herë që më binte në dorë ndonjë gjë me vlerë e drejtoja tek Allahu që të ma ruante Ai.

Meseleja e katër:

Kam analizuar krijesat dhe kam vërejtur se secili mburret me pasurinë ose sojin e tij, pastaj analizova ajetin Kuranor:

"... e s'ka dyshim se te Allahu më i ndershmi ndër ju është ai që më tepër është ruajtur (këqijat)". (El-Huxhurat: 13).

Andaj punova për devotshmëri, që të jem i nderuar tek Allahu, azze ve xhele.

Meseleja e pestë:

Kam analizuar akuzat që njerëzit i bëjnë shoqi-shoqit dhe mallkimet që i bëjnë njëri-tjetrit dhe kam kuptuar se origjina e tërë kësaj është zilia. Pastaj kam shikuar ajetin Kuranor:

"...Ne kemi përcaktuar ndër ta gjend-

Artikuj

jen e jetës në këtë botë; ...". (Ez-Zuhruf: 32).

Andaj e flaka zilinë, u largova prej njerëzve dhe kuptova se ndarja është prej Allahut, andaj s'kam pse t'i kem zili njerëzit.

Meseleja e gjashtë:

I shoh njerëzit si armiqësohen me njëri-tjetrin, i bëjnë zullum njëri-tjetrit dhe luftojnë njëri kundër tjetrit, e pastaj shikova ajetin Kuranor:

"Djalli është armik i juaji, pra edhe ju konsiderojeni armik...". (Fatir: 6).

Andaj braktisa armiqësinë e krijesave dhe u përcaktova vetëm për armiqësinë e djallit, shejtanit.

Meseleja e shtatë:

I shoh njerëzit se si e lodhin veten dhe e poshtërojnë duke kërkuar riskun, madje, edhe futet në gjëra që nuk i lejohen e pastaj shikova ajetin Kuranor:

"Nuk ka asnjë gjallesë në tokë që Allahu të mos ia ketë garantuar furnizimin e saj...". (Hud: 6).

Kuptova se edhe unë jam një prej këtyre gjallesave, andaj u angazhova me detyrat e mia ndaj Allahut dhe nuk merrem me gjërat që m'i siguron Allahu.

Meseleja e tetë:

I shikoj krijesat dhe mësoj se çdo krijesë i mbështetet krijesave të ngjashme me të, ose për pasurinë, ose për shëndetin e tij, ose për postin e tij, e pastaj shikova ajetin Kuranor:

"Kush i mbështetet Allahut, Ai i mjafton atij...". (Talak: 3).

Andaj braktisa mbështetjen në krijesat dhe u mundova të mbështetem tek Allahu, azze ve xhele.

Mësuesi i tha: Allahu të bekoftë.

Përshtati: Bekir Halimi

I Dërguari, salallahu alejhi ue selem, dhe vapa

Shkruan: Blerim MUHAXHERI

Jeta e të Dërguarit është përplot mësim dhe porosi. Ajo është e mbushur me këshilla që na orientojnë në atë çka është e mirë dhe e dobishme për ne dhe na tërheq vërejtje për t'u larguar nga rrugët e këqija, që janë të dëmshme dhe sterrë për ne. Ajo përmban urtësi për zgjidhjen e problemeve dhe vështirësive që ndodhin në ngurtësitë dhe qorsokaket jetësore. Është e pajisur me mrekulli që na ndihmojnë në qetësimin e shpirtit dhe zemrës nga dilemat shoqërore. Dhe është shembull i gjallë, që na bën të mundur të forcohemi në rrugën e drejtë, në ndjekje të hapave të tij dhe me besim në të vërtetën dhe thirrjen e tij.

Të gjitha thëniet e tij që lidhen me të ardhmen, janë duke u realizuar në kohën që po jetojmë. Jemi dëshmitarë të kësaj që po jetojmë. Tërë ky realitet dhe vërtetim i ngjarjeve të parathëna nuk mund të jenë tjetër përpos se Shpallje Hyjnore. Çdo gjë për të cilën

na ka paralajmëruar, është duke u pasqyruar edhe në ditët tona, e do të vijojë kështu deri në Ditën e Gjykimit. Por, nga ana tjetër, kemi edhe ngjarje që, ndonëse kanë zënë vend në kohën e tij, rishfaqen si dukuri edhe sot, duke marrë një pamje brenda nesh dhe për ne.

Një dukuri e tillë është edhe thatësira; më se njëherë në jetën e të Dërguarit, toka përjetoi thatësira të mëdha. Dielli çlironte nxehtësi të madhe, aq sa rrezet e tij ishin përvëluese dhe të padurueshme. Temperatura ishin të larta. Një vapë e madhe dhe mbytëse kaploi tërë vendin. Nxehtësia kish hyrë në çdo pjesë të tokës dhe askund nuk dukeshin shenjat e gjallërimit. Thatësitat filluan të shtrihen edhe më tutje, ndërsa toka nuk jepte kurfarë fryti. Kjo gjendje i shqetësoi sahabët. Ata u brengosën pa masë për atë nxehtësi që s'ishte parë qëmoti, andaj edhe habiteshin me çka po përjetonin. Kjo u bë shkak për rritjen e ndjeshme të përkushtimit dhe adhurimeve, ngase druheshin se mos ndoshta një gjendje e tillë është rezultat i veprave të tyre. Kjo i nxiti që të pyesin të Dërguarin dhe t'i thonë t'i lutet Allahut për zbritje të një shiu të bereqetshëm. Pas lutjes së të Dërguarit në namazin e xhumasë, qielli i kaltër filloi të mbulohej nga re, që zbrazën një shi aq të bereqetshëm, sa thatësitë e shndërroi në lulëzim; reshjet ishin aq të dobishme, sa dëshpërimin e sahabëve e shndërroi në gëzim...

Kjo ishte ajo çka përjetoi i Dërguari dhe sahabët. Në fillim i kaploi paniku i gjendjes së mjerueshme, më pas, falë besimit tek Allahu, u shpërblyen me reshje të bereqetshme.

E njëjta gjendje është duke u pasqyruar edhe në kohët e sotme, është duke marrë fotografi e pamjen të njëjtë. Shenjat që

po ndodhin sot, janë thuajse të njëjta sikundërse në kohën e të Dërguarit. Rezultatet që po shfaqen, po dalin të njëjta. Pra, çdo gjë e njëjtë si në kohën e të Dërguarit. Ndryshimi mbetet vetëm çështjen emërtimi, ku ndoshta koha jonë është duke bërë të veten. Tani kjo gjendje njihet si Nxehtësia Globale. Është një gjendje që ka krijuar panik në tërë rruzullin tokësor.

Njerëzimi po kapullohet prej makthit. Përfundimet e analizave sa vjen dhe po pasqyrojnë vetëm kahje negative. Përmirësimi s'po shihet askund. Është gjendje mjeruese, e cila ka arritur të kthehet në tematikë parësore në çdo takim. Sakaq, shenjat e shprangosjes nga kjo gjendje janë ende larg, shumë larg. Mbarë njerëzimi ka mbetur i tromaksur nga ajo çka po përjeton çdo ditë e më tepër. Në kujtesën e tij, e ka të vështirë të kujtojë një gjendje të ngjashme. Thatësira dhe mjerimi është duke përparuar nga të gjitha anët. Gjallërimi s'po shihet askund dhe se vendin e saj e ka zënë vdekja. Lulëzimi është shuar dhe në vend të tij është ngjallur thatësira. Njerëzit janë duke vuajtur frytet e saj. Kemi harruar kohën kur shiu u zbraz të fundit herë nga qielli. Toka është bërë e thatë dhe shumëkush e ka harruar pamjen e saj të dikurshme, aso kohësh kur ishte pjellore.

Temperaturat janë gjithnjë e më të larta, gjithnjë e më larg normales.

Nxehtësia ka kapulluar tërë globin. Njerëzit janë të hutuar nga kjo dhe nuk po dinë çfarë të bëjnë. Kjo gjendje na kujton Luftën e Dytë Botërore, ku pas saj gjendja ishte bërë shkumb e hi dhe asgjë. Sot kemi thatësi dhe asgjë.

Nxehtësia globale është ka kaluar në një larushi interpretimesh, nisur nga këndvështrime të ndryshme. Pjesa dërmuese e shkencëtarëve shprehen se shkak për këtë gjendje janë aktivitetet njerëzore, si përgatitjet për bombën atomike, çlirimi i energjive të ndryshme nukleare, përdorimi i mjeteve dhe materialeve të ndryshme të natyrës reaktive etj...

Në fakt, nëse ndalemi dhe mendojmë rreth kësaj çështjeje, do të shohim se vërtet shkakuar i kësaj që po ndodh është njeriu, mirëpo me një aspekt tjetër dhe me një kahje më të qartë shpjeguese sesa thonë ata.

Allahu e la tokën në amanetin tonë, që të sillemi mirë dhe të jemi të kujdesshëm ndaj saj. Na tregoi rrugët në bazë të të cilave duhet të orientojmë jetën tonë. Na dha ligje dhe

zakone të cilave duhet t'i zbatojmë, me qëllim që të fitojmë pëlqimin e Tij dhe të vendosim rendin paqësor në tokë. Shpalli ndalesa, që t'u largohemi atyre dhe të mbrohemi nga sherri dhe zullumi që vjen si rezultat i tyre.

Mirëpo, njeriu bashkëkohor nuk po përfill asgjë. I ka harruar të gjitha këto obligime që ka ndaj Allahut. Jetën e tij

Thatësira dhe mjerimi është duke përparuar nga të gjitha anët. Gjallërimi s'po shihet askund dhe se vendin e saj e ka zënë vdekja.

Lulëzimi është shuar dhe në vend të tij është ngjallur thatësira. Njerëzit janë duke vuajtur frytet e saj. Kemi harruar kohën kur shiu u zbraz të fundit herë nga qielli.

Toka është bërë e thatë dhe shumëkush e ka harruar pamjen e saj të dikurshme, aso kohësh kur ishte pjellore.

është duke e orientuar vetëm në bazë të urdhrave epshore.

Prandaj ajo ka marrë një kahje të gabuar. Si pasojë e kësaj, e keqja sa vjen dhe po fiton një terren gjithnjë e më të madh. Zullumi është duke marrë hov të madh, e veçanërisht zullumi i shteteve më të forta ndaj atyre më të dobëta. Shtypja ndaj vendeve të vogla po shtohet, ndërsa ndaj vendeve tjera po zgjerohet fusha e tyre. Sundimi ndaj popujve më të dobët është bërë normale, madje, po quhet si çlirim e mbrojtje e tyre. Uzurpimin e tokave me qëllim të "vendosjes së qetësisë" po e paraqesin si shenjë humanizmi ndaj tyre. Luftën që po zhvillojnë për marrje të pasurisë e trajtojnë sulm ndaj terrorizmit. Shkeljen e të drejtave të njeriut e konsiderojnë respektim të ligjeve të tyre dhe se me këtë kanë për qëllim vendosjen e paqes dhe stabilitetit. Degjenerimin e rinisë dhe futjen e saj në vepra të fëlliqura e konsiderojnë si respektim të lirisë së të rinjve dhe çlirim nga prangat rinore. Me fjalë tjera, i tërë ky zullum dhe sherr që

po bëhet, po paraqitet si sukses dhe përparim, ndërsa e mira s'po njihet dhe as po shihet gjëkund, madje, po shihet si e humbur vlere.

E tërë kjo po kryhet nga njeriu bashkëkohor, nga ai që thotë se shkak të kësaj që po përjetojmë janë aktivitetet njerëzore. Prandaj, fajin mos e lëmë jetim, mirëpo merre mbi vete, ngase edhe ti je një pjesë e saj. Kjo është si rezultat i veprave tona, me fjalë tjera: çka po mbjellim, atë edhe po korrim.

Si jemi ne, janë edhe veprat tona. Aktivitetet tona po mbështeten në sherr dhe zullum. Kjo po tregon se ne jemi duke e merituar një dënim të tillë, pra, dënimin e nxehtësisë globale. Mirëpo, kjo është edhe rezultat i mëshirës së Allahut ndaj nesh; po na ndëshkon vetëm me këtë dënim, ndërkohë që meritojmë... Pra, na ka mbetur të jetojmë me shpresë se do të përmirësohemi. Kuptohet, nëse dëshirojmë shpëtim në këtë botë dhe shpërblim në botën tjetër, se përndryshe na godet dënimi i Allahut, siç ka goditur popujt para nesh.

Artikuj

Vecoritë e umetit

Shkruan: Enis RAMA

Simptomat e krizave të ndryshme nëpër të cilat po kalon njerëzimi në ditët tona sa vjen dhe shfaqen gjithnjë e më të pranishme në jetën e gjithkujt; për fat të keq, syresh stimulohen vazhdimisht nga qarqe të ndryshme, të cilat, nën flamurin ideologjik të rregullimit dhe mirëqenies njerëzore, përhapin kaos dhe përd-

hosin vlerat më thelbësore të tërë asaj që mund të konsiderohet njerëzore.

Rrënimi i vlerave sot e gjithë ditën dhe shpërfillja e të gjitha kodeve të moralit, mund të pohojmë me siguri të plotë se janë të paprecedentë në tërë historinë njerëzore, kjo, së paku, nëse bëjmë krahasime duke u bazuar në nivelin e vetëdijes dhe arritjeve në

sferat e ndryshme të jetës shoqërore.

Dëgjohen klithma dhe zëra të ndryshëm që u bien nga çdo anë trumbetave të alarmit për domosdoshmërinë e ndryshimit të kësaj gjendjeje dramatikisht mjeruese, duke kërkuar pakushtëzueshëm që njeriut t'i kthehet dimensionit dhe përmasa njerëzore, pasi, së bashku me këtë, do t'i kthehej edhe familjes dhe raporteve mes njerëzve kuptimi në përgjithësi, ngrohtësia dhe natyrshmëria.

Porse, nëse mbajmë parasysh se, nga njëra anë, shumicën e ka goditur një indiferentizëm pajtueshmërie dhe se, nga ana tjetër, tërë kjo që po ndodh sa vjen dhe po shndërrohet në një kulturë dhe civilizim që jo rrallë ofron e ndërton kritere të padiskutueshme vlerësuese përmes të cilave mund të dallojmë dhe gjykojmë nëse gjendemi përpara ndonjë veprimi me kahje përparimtare apo dekadente - e pra, tek sa shohim tërë këtë, nuk mbetet shumë për të shprestar në këta zëra.

Muslimanët, duke qenë pjesë e këtij realiteti, marrin pjesë në të dhe i qasen atij nga kënde të ndryshme, ku disa thithin vazhdimisht helmin e tij, duke u shkrirë gradualisht në të, ndërsa disa të tjerë mundohen të shprehin atë që mendojnë ani pse, fatkeqësisht, jo rrallë qëndrimet e tyre mund të mos cilësohen si islame, madje, nganjëherë bien ndesh edhe me parimet themelore të fesë së tyre, edhe pse normalisht nuk duhet harruar përjashtimet.

Feja na i ka përkufizuar gjërat në

mënyrë shumë të qartë, andaj dhe nuk kemi nevojë për huazime gjatë analizave të ndryshme a zbërthimeve të nevojshme për të kuptuar gjithsa po ndodh, për të cilën duhet t'i përmbahemi fjalorit të referencës tonë.

Për shkak të mospërfilljes së këtij fjalori, ndodh që të biem viktimë edhe të propagandave të ndryshme, duke ia lejuar vetes pos tjerave edhe debatin se cili "Islam" na duhet neve këtu apo propozime që përmbajnë në vetveten idetë se, dispozita të caktuara, nëse nuk përkojnë me kohën dhe vendin tonë, duhet të anulohen.

Islami është ai që duhet të ndikojë në natyrat dhe mendjet tona ashtu siç

bien nën ndikim natyra e njeriut dhe e bimëve në stinën e pranverës, e asesi s'duhet të mundohemi që islamin t'ia nënshtrojmë natyrave, rrethanave, komenteve, përvojave tona e të ndryshme.

Në këto rrethana, ne si muslimanë jemi të gatshëm t'i ofrojmë botës alternativë për të dalë nga krizat e ndryshme edhe në ato raste kur shpërfillet ky parim, porse, ndërsa për të tjerët do të ofronin një rrugëzgjdhje, do t'i shkaktonin vetvetes një dëm jo të pakët, pasi parimi për t'i nënshtroar dhe trajtuar tërë rrethanat, përvojat dhe kumtet nën dritën e islamit përbën një nga thelbet e patjetërsueshme të fesë sonë. Rrjedhimisht, çdo tentativë për të treguar se ku është zgjidhja do të ishte e zhveshur nga elementet e vërtetësisë dhe pranimit.

Fuqia e një muslimani qëndron në përpjestim të drejtë me zbatimin në

Muhammedi salallahu alejhi ue selem, thotë: "Nuk do të ndodhë kiameti përderisa do të ketë në tokë të atillë që thonë: Allah, Allah."

jetë të fesë së kumtuar nga Profeti Muhamed paqja dhe bekimi qoftë mbi të, duke kuptuar drejt dhe larg çdo fanatizmi, ekstremizmi apo komenti të shtrembëruar tërë urdhëresat, mësimet dhe porositë e dhëna nga Allahu në Kuran dhe ato të të Dërguarit të tij, që i gjejmë në hadithet e ndryshme.

Kuptimi i drejtë i fesë, jo vetëm që na garanton qëndrime dhe veprime të matura e të shëndosha, por edhe na vetëdijëson për rolin që kemi në këtë botë, duke na njoftuar për veçoritë që na ofron feja dhe, njëherit, për obligimet që kemi ndaj rrethit dhe shoqërisë.

Për këtë ndodh që neglizhenca e muslimanëve apo indiferenca e tyre për pjesëmarrje aktive në ndodhitë e jetës së përditshme të vijë nga mosdija që kanë, për rolin që u ka dhënë feja, si dhe përgjegjësitë që kanë ndaj vendit dhe njerëzve në përgjithësi.

Muslimanët kanë nevojë të njohin vetveten, të përcaktojnë shumë qartaz identitetin dhe përkatësinë e tyre, ngase ai që në mënyrë induktive i qaset leximit të civateve burimore të islamit, do të befahet me veçoritë dhe privilegjet e shumta që gëzojnë.

Një njohje e këtyre veçorive do të ishte e një interesi shumëdimensional, ngase disa prej këtyre veçorive ushqejnë optimizëm mes muslimanëve, disa ndikojnë në vetëdijësimin e tyre për rolin që kanë mes njerëzve, disa ndikojnë në ripërkufizimin e raporteve mes tyre e kështu me radhë.

Duke u njohtuar me këto veçori, krahas asaj që u cek, ne kuptojmë edhe vlerën e kësaj feje dhe rëndësinë e saj, ku pa të nuk do të gëzonim asnjë nga

këto veçori.

Gjatë përmendjes së këtyre veçorive, nuk do t'i përmbahen ndonjë renditje të caktuar dhe nuk do t'i përmend të gjitha, ngase nuk mund të përmbledhen në një shkrim të kësaj natyre. Prandaj, ajo që do të përmend, është një grusht ujë në mes të detit.

Kur jemi te përmendja e veçorivë të umetit islam, atëherë, para se të dalë tek ato, e shoh të udhës të përmend një përkufizim modest, që na afron sadopak kuptimin e fjalës ummet.

Ky term përshin në vetveten të gjithë ata që kanë pranuar Shpalljen (Shehadetin) se "Nuk ka të Adhuruar më të drejtë përveç Allahut dhe Muhamedi është i Dërguari i Tij", duke u trajtuar kështu të barabartë mes tyre dhe duke mos bërë dallime në bazë të racës, kombit, vendit apo gjuhës. Kriteri i vetëm për mbivlerësimin e njërit ndaj tjetrit është vetëm devotshmëria dhe përkushtimi i tij i sinqertë ndaj adhurimit të Zotit, i Cili është një dhe nuk ka shok.

Ndërsa sa i përket veçorivë të këtij ummeti, do të mundohem t'i ndaj në disa grupe dhe kjo në bazë të asaj që aludon në të veçoria e përmendur.

1. Veçoritë të cilat mbjellin optimizëm dhe kultivojnë ndjenjën e

Në bazë të kësaj, mund të konkludojmë se, krahas Kuranit, garanci për t'u ruajtur është edhe sunneti i të Dërguarit salallahu alejhi ue selem, ngase ai është sqaruesi i Kuranit dhe pa të nuk do të kishte kuptim ruajtja e tij.

vetëbesimit

Veçoria e parë:

Ky është ummeti më i mirë që është shfaqur ndonjëherë. Allahu i Madhëruar thotë:

"Ju jeni populli (ummeti) më i dobishëm që është shfaqur ndonjëherë për njerëzit..."
Ali Imran-110

Aliu - Allahu qoftë i kënaqur me të - thotë se i Dërguari salallahu alejhi ue selem, ka thënë: "Ummeti im është më i

dobishmi dhe më i miri nga të gjithë të tjerët." Ahmedi, ibën Ebi Shejbe, Bejhëkiu.

Ibën Kethiri - Allahu e mëshiroftë - gjatë komentimit të këtij ajeti, sjell thënie të dijetarëve të ndryshëm që japin sqarimin e kësaj dobie me të cilën është veçuar ky ummet, ku rezymeja e tërë këtyre transmetimeve dëshmon se muslimanët janë populli më i mirë nga të tjerët dhe më i dobishmi për ta.

Dobia e muslimanëve ndaj të tjerëve nuk përkufizohet në një aspekt, por përfshin aspekte të shumta. Ata janë më të dobishmit dhe më të mirët kur bie fjala për udhëheqje, respektim të drejtave, mbrojtje të vlerave, përhapje të së drejtës, stimulimit të kërkimit të diturisë, urdhërit për të mirën, ndalimit nga e keqja e shumë të tjera.

Andaj çdokujt nuk i nevojitet ndonjë mund i madh, që gjatë shfletimit të librit të madh të historisë të vërejë dallime mes kohës kur udhëhiqnin musli-

Muslimanët kanë nevojë të njohin vetveten, të përcaktojnë shumë qartaz identitetin dhe përkatësinë e tyre, ngase ai që në mënyrë induktive i qaset leximit të citateve burimore të islamit, do të befaset me veçoritë dhe privilegjet e shumta që gëzojnë.

manët dhe kohës kur këtë e patën ose e kanë të tjerët.

Muslimanët, fetarisht janë të urdhëruar të jenë të dobishëm për rrethin e tyre e mirënjohës ndaj atyre që u kanë bërë mirë, e assesi të jenë të dëmshëm apo të rrezikshëm për mjedisin dhe vendin ku ata jetojnë.

Dobia e muslimanëve ndaj të tjerëve nuk përkufizohet vetëm në kufijtë e kësaj bote, por ajo i tejkalon ato duke përfshirë edhe dobinë e botës tjetër. Përmes përhapjes së mësimave

islame, ata i nxjerrin njerëzit nga errësirat e ndryshme në dritën e islamit dhe rrjedhimisht, nga kjo u garantojnë atyre mirëqenie në këtë botë dhe jetë të amshueshme në xhennet.

Veçoria e dytë:

Ata janë popull i mëshiruar

Transmeton Ebu Musa el-Eshariu - Allahu qoftë i kënaqur me të - se i Dërguari salallahu alejhi ue selem, ka thënë: "Ummeti im është ummeti i mëshiruar." Ebu Davudi, Ahmedi, Hakimi.

Kuptimi i kësaj mëshire është shumëpërfshirës dhe nuk përkufizohet në një aspekt, andaj në vijim po përmendim disa nga këto kuptime:

Nga mëshira e tij, Zoti i Madhëruar nuk i dënon me qëllim të shfarosjes, ashtu sikundërse ndodhte me popujt e mëhershëm;

Ata sprovohen në këtë botë, me qëllim që të dalin sa më të pastër në Ditën e Gjykimit;

Zoti i Madhëruar ka bërë që feja e tyre të ndërtohet në lehtësime, larg ngarkesave të tepruara apo kërkesave që janë jashtë mundësive të tyre;

Nga mëshira ndaj tyre, Zoti ka bërë që ata, përmes pak punëve, të arrijnë shumë. Allahu i Madhëruar thotë:

"Ne e zbritëm atë (Kur'anin) në Natën e Kadrit. E ç'të bëri ty të dish se ç'është Nata e Kadrit? Nata e Kadrit është më e rëndësishme se një mijë muaj! Me lejen e Zotit të tyre në (atë natë) të zbresin engjëjt dhe shpirti (Xhibrili) për secilën çështje. Ajo (që përcakton Zoti) është paqe deri në agim të mëngjesit." Kadër 1-5

Andaj, atë çka dikujt i nevojitet ta arrijë për një kohë tepër të gjatë, ne muslimanëve na u mundësua ta arrijmë në një natë të vetme. Ky privilegj nuk përkufizohet vetëm në shembullin e lartëpërmendur, por ai manifestohet në të gjitha aspektet e fesë tonë.

Veçoria e tretë:

Janë ummet i ruajtur

Allahu i Madhëruar ka garantuar se do ta ruajë këtë ummet dhe në momentin kur nga faqja e dheut do të zhduket anëtari i fundit i tij, atëherë kjo do të jetë një nga shenjat më serioze për shkatërrimin e tërë botës.

Andaj, muslimanët janë faktorë të stabilitetit dhe të vazhdueshmërisë së jetës mbi këtë tokë, e asesi nuk janë shkatërruesit dhe përmbysësit e saj.

Muhammedi salallahu alejhi ue selem, thotë: "Nuk do të ndodhë kiameti përderisa do të ketë në tokë të atillë që thonë: Allah, Allah."

Ruajtja e këtij ummeti është përmes dy mënyrave:

1- Mënyra e parë është përmes ruajtjes së librit të tyre, i cili njëherit konsiderohet edhe burimi i jetës dhe ekzistencës. Allahu i Madhëruar thotë: "Ne me madhërinë Tonë e shpallëm Kur'anin dhe Ne gjithsesi jemi mbrojtës të tij." El-Hixhër-9

Në këtë ajet, tregohet në një mënyrë vendimtare se i Madhëruari e ka marrë në përgjegjësi ruajtjen e Kuranit nga shtrembërimet apo devijimet e ndryshme.

Në bazë të kësaj, mund të konkludojmë se, krahas Kuranit, garanci për t'u ruajtur është edhe sunneti i të Dërguarit salallahu alejhi ue selem, ngase ai është sqaruesi i Kuranit dhe pa të nuk do të kishte kuptim ruajtja e tij.

2- Ruajtja e këtij ummeti nga devijimi kolektiv, sikur

na e përmend i Dërguari salallahu alejhi ue selem, ku thotë: "Nuk ndodh që umeti im të bjerë dakord për ndonjë devijim."

Andaj, ndodh që ndonjë grup i këtij ummeti të gabojë apo të devijojë, por asesi nuk ndodh që e vërteta të dalë jashtë rrethit të tyre, ngase vazhdimisht do të ketë brenda tyre të atillë, të cilët do të ecin në rrugën e drejtë.

Islami është ai që duhet të ndikojë në natyrat dhe mendjet tona ashtu siç bien nën ndikim natyra e njeriut dhe e bimëve në stinën e pranverës, e asesi s'duhet të mundohemi që islamin t'ia nënshtrojmë natyrave, rrethanave, komenteve, përvojave tona e të ndryshme.

A duhet të ngrihen duart gjatë tekbireve në namaz (2/2)

Shkruan: **Alaudin ABAZI**

Përgjigjet e mendimit të parë ndaj argumenteve të mendimit të dytë:

Dijetarët që kanë shprehur qëndrimin se nuk është sunet ngritja e duarve në këto tri vende¹, u janë përgjigjur argumenteve të mendimit të dytë² kështu:

1. Të gjitha hadithet ku tregohet për ngritjen e duarve, edhe pse janë të sakta dhe të transmetuara në koleksionin e Buhariut dhe Muslimit, konsiderohen të anuluar (*mensuh*) përmes haditheve të lartpërmendura, që prej tyre përmenden si argumente. Bëhet fjalë për hadithin e Ibën Mesudit, Bera b. Azib dhe tërë hadithet e përmendur prej tyre si argumente³.

2. Duke qenë se, në këtë rast, kemi kundërshtim të haditheve (pra, disa aludojnë në ngritjen e duarve, disa në mosngritjen), përparësi duhet të kenë ato hadithe që tregojnë mosngritjen, për shkak se, nëse është e vërtetë ngritja e duarve, atëherë ne vetëm kemi lënë një sunet (që është ngritja e duarve), ndërkohë që, nëse ndodh e kundërta

(nëse mosngritja e duarve është e sakta), atëherë ne kemi bërë bidat - risi (me ngritjen e duarve) dhe, sipas tërë dijetarëve, lënia e sunetit ka më përparësi sesa kryerja e bidatit, arsye për të cilën edhe i jepet përparësi mosngritjes së duarve⁴.

Këto ishin përgjigjet (mendimi i dytë) që dijetarët përmendin kryesisht në librat e tyre⁵ ndaj mendimit të parë.

Përgjigjet e mendimit të dytë ndaj argumenteve të mendimit të parë:

Në vazhdim do të shohim edhe përgjigjet ndaj argumenteve të mendimit të parë, duke filluar nga hadithet me të cilat kanë argumentuar ata.

1. Së pari, sa i përket hadithit të parë nga Ibën Mesudi, mund të themi se ky është argumenti më i fortë që mund të gjendet rreth mosngritjes së duarve. Në vazhdim do të shohim se çfarë kanë thënë dijetarët rreth këtij hadithi.

Këtë hadith Tirmidhiu e ka bërë hasen (të mirë) dhe Ibën Hazmi thotë se është i vërtetë. Kurse nga dijetarët bashkëkohorë, Ahmed Shakir e cilëson hadithin të

¹ Gjatë shkruarjes në ruku, ngritjes nga ajo dhe pas uljes së fundit.

² Atyre që e shohin sunet ngritjen e duarve në këto tri vende.

³ Kjo është përgjigja ndaj mendimit të kundërt të tyre dhe këtë përgjigje e përmendin pothuajse të gjithë ata që kanë folur për këtë çështje, më gjerësisht, "Bedaiu sanai" vëll. II, f. 51 dhe "Euxhezul Mesalik ila Muveta - Imam Malik", Muhamed Zekiria Kandehleviu, vëll. II, f. 49-53.

⁴ "Bedaiu sanai", vëll. II, f. 51-52

⁵ Ekzistojnë edhe disa përgjigje logjike të tjera (të bazuara në kijas), të cilat edhe përmenden, porse ato janë kryesisht të përgjithshme dhe s'janë përgjigje ndaj argumenteve të palës, por mund të merren si argumente dytësore, duke qenë se anojnë në përzgjedhjen e mendimit për mosngritjen. Disa nga këto janë përmendur kur janë trajtuar argumentet. Për më gjerësisht: "Bedaiu Sanai", vëll. II, f. 51-52; "Euxhezul Mesalik ila Muveta - Imam Malik", Muhamed Zekiria Kandehleviu, vëll. II, f. 49-53

saktë⁶. Gjithashtu, edhe muhadithi i njohur bashkëkohor, Muhamed Nasirudin Albani, këtë hadith e quan të saktë⁷.

Të gjithë muhadithinët e tjerë, përveç këtyre që përmendëm, e konsiderojnë këtë hadith të dobët dhe s'pranojnë të punojnë me të. Bejhekiu na bën të ditur se Abdullah b. Mubareku ka thënë: **"Hadithi i Ibën Mesudit tek unë s'është i vërtetuar"**⁸. Buhariu e vlerëson këtë hadith të dobët dhe në librin e tij *"Reful jedejni fi salat"* tregon se e kanë cilësuar si të dobët Ahmed b. Hanbeli, Jahja b. Ademi; e konsiderojnë të dobët, gjithashtu, Darekutni, Bejhakiu, Ebu Daudi etj., kurse Ibën Hibani thotë: **"Ky hadith është më i forti me të cilën"**

dijetarët e Kufës mund të argumentojnë për mosngritjen e duarve në namaz, por në realitet ky hadith është më i dobëti, e s'mund të bazohemi në të, për shkak se ka dobësi të shumta. Ata dijetarë që e kanë dobësuar këtë hadith e kanë bërë për shkak se në zinxhirë gjendet Asim Ibën Kulejbi"⁹.

Ibën Ebi Hatim në librin *"Kitabul Ilel"* thotë: **"E kam pyetur babain tim në lidhje me hadithin e Ibën Mesudit... dhe më tha se është gabim"**¹⁰.

Nga ajo që u tha pak më parë rreth këtij hadithi, kuptuam se një numër i

madh dijetarësh të hadithit e cilësojnë këtë hadith si të dobët dhe s'lejojnë të

punuarit me të, për aq sa ky hadith është në kundërshtim me hadithet e tjera, që janë shumë më të forta për nga besueshmëria, vërtetësia dhe nga numri. Por, edhe nëse e pranojmë si të vërtetë këtë hadith, Zejleiu (nga dijetarët hanefi) përcjell se dijetarë tjerë kanë thënë se s'është çudi nëse Ibën Mesudi e ka harruar këtë (së ngritja e duarve në këto vende ishte praktikë e Profetit, salallahu alejhi ve selem), për shkak se nga ai, Ibën Mesudi, transmetohet se kishte harruar se dy suret e fundit (sureja Felek dhe Nas) janë pjesë (sure) nga Kur'ani, por mendonte se ishin vetëm nga lutjet e Profetit,

salallahu alejhi ve selem, pastaj ai kishte harruar formën e saktë të rukusë, po ashtu, ai kishte harruar se Profeti, salallahu alejhi ve selem, kishte falur namazin e sabahut në ditën e Bajramit me kohë (në haxh), sikundërse kishte harruar se si të radhiten dy vetë në saf (resht) pas imanit dhe disa raste e vepra të tjera. Prandaj, nëse Ibën Mesudi veçohet me këtë vepër, atëherë përparësi kanë vepra e shumicës së sahabëve, të cilët e kanë praktikuar ngritjen e duarve¹¹, siç vërtetohet pa kurrfarë dyshimi nga një numër i konsiderueshëm sahabësh.

Mendoj se kuptuam se mospajtimi në këtë çështje është i gjerë dhe, siç thamë në fillim, qëllimi ynë ishte ngritja e vetëdijes te muslimanët e trojeve tona se mospajtime të tilla kanë ekzistuar dhe do të ekzistojnë edhe më tej dhe ne nuk do të mundemi t'i vëmë kapak syresh, përderisa nuk kanë arritur ta bëjnë edhe ata që kanë qenë shumë më të ditur dhe më të devotshëm se ne.

⁶ Kjo përmendet në autentifikimin e librit "Bedaiu sanai" Vëll.II, f. 47.

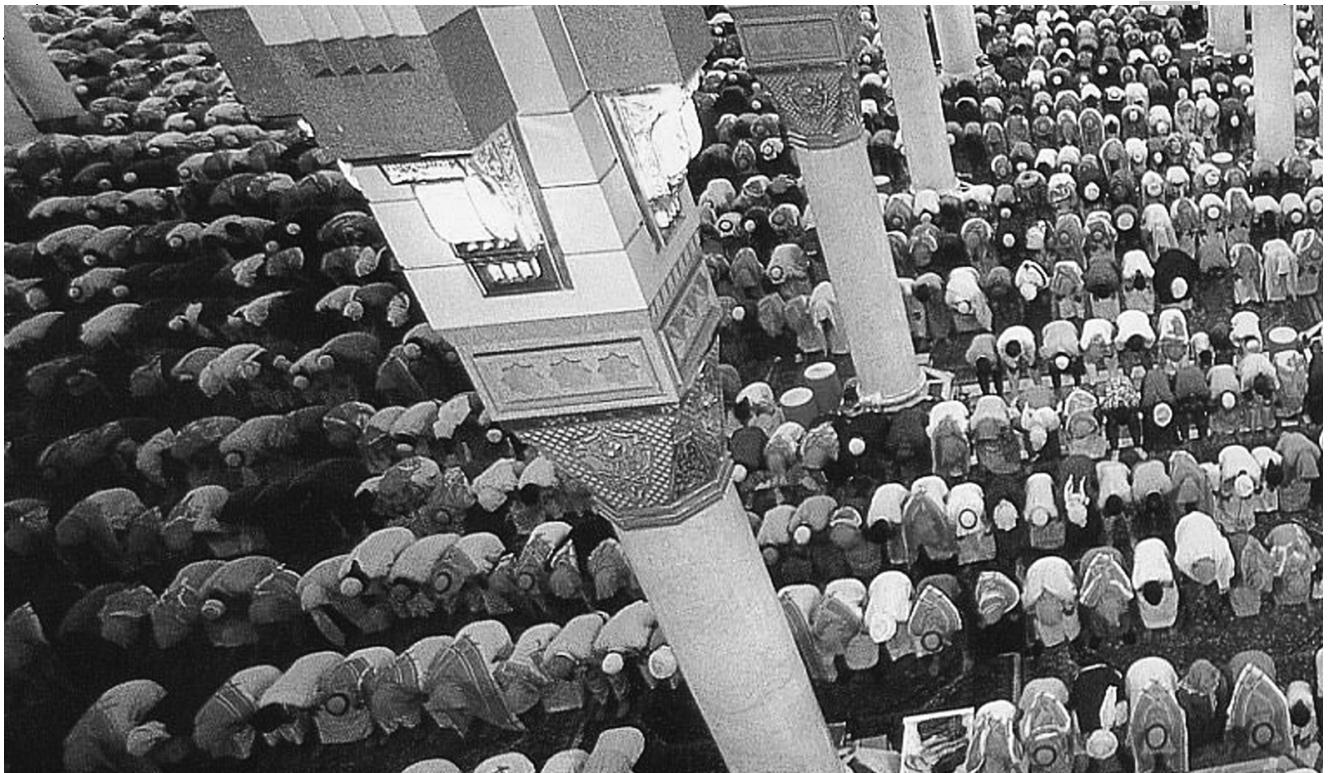
⁷ "Sunen Tirmidhi" me vlerësim të haditheve nga shejh Albani, f. 84.

⁸ "El Hidaje ma'e Nasbu Raje", vëll. I, f. 524.

⁹ "Mexhmu", "Reful jedejni", "Bediu sanai" Vëll.II, f. 47 etj.

¹⁰ "El Hidaje ma'e Nasbu Raje", vëll. I, f. 526.

¹¹ "El Hidaje ma'e Nasbu Raje", vëll. I, f. 527-528; "Fikhu suneh", vëll. II, f. 100.

Pastaj, edhe nëse është e vërtetë që Muhamedi, salallahu alejhi ve selem, ka falur namazin duke mos i ngritur duart, atëherë kjo ka ndodhur në ndonjë rast specifik, pasi në esencë është ngritja, ashtu si vërtetojnë shumica e sahabëve të tjerë, të cilët janë pa dyshim njohës të fortë të sunetit të Profetit, bekimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, sikurse Ibën Omeri, Ibën Abasi, Vaili etj. Buhariu thotë se transmetimet e ngritjes së duarve në këto vende arrijnë tevaturin.

Këtë mund ta themi vetëm në rast se gjykojmë se hadithi është i saktë, por siç vërejtëm, hadithi cilësohet i dobët nga shumë muhadithinë, që konsiderohen bazë në këtë fushë, të cilët shpjegojnë edhe arsyet pse është i dobët.

2. Sa i përket hadithit të dytë të Bera b.

Për secilën vepër që ne pretendojmë se është ndaluar më vonë, pasi ka qenë e lejuar më parë, kemi nevojë për argument të qartë dhe të prerë. Në këtë rast, argumentet e sakta dhe të prera aludojnë të kundërtën, se ngritja e duarve është sunet.

Azib, imam Neveviu thotë:

"Përgjigja rreth argumentimit lidhur me hadithin e Bera b. Azibit, është me disa pikëpamje. E para: Është ajo përgjigje që ia kanë bërë imamët e shkencës së hadithit dhe hafizat e tij (hadithit) se hadithi është i dobët me pëlqimin e të gjithëve, prej tyre ka që e kanë cituar se është i dobët, siç janë: Suffjan b. Ujejne, imam Shafiu, Abdullah Humejdi (mësuesi i Buhariut), Ahmed b. Hanbeli, Jahja b. Meini, Darimiu, Buhariu dhe të tjerë nga të vjetrit (dijetarë), që

konsiderohen baza e hadithit e dijetarë të tij. Kurse nga dijetarët më të rinj ka shumë. Shkak përse hadithi është i dobët është se në zinxhirin e transmetimit është Jezid b. Ebi Zijadi. Ibën Ujejne (dijetar i hadithit) thotë se Jezid b. Ebi Zijadi (që është një nga personat në zinxhirin e transmetimit) më ka transmetuar këtë hadith pa fundin "... , pastaj nuk e përsëriste (ngritjen e tyre)". Kur erdhi në Kufë, e dëgjova që e

TEMU

përmendte hadithin, duke i bashkëngjitur edhe këtë pjesë të fundit. Dhe mendoj se ata të Kufës i kanë thënë ta shtojë atë¹².

Kurse Humejdi (mësuesi i Buhariut) thotë se transmetuesi Jezid b. Ebi Zijad, nga fundi i jetës humbi përpikërinë në mbajtjen mend dhe i ngatërroheshin (hadithet)". Të njëjtën gjë pohon edhe Shafiu, Darimiu, Ahmed ibën Hanbeli etj¹³.

3. Argumenti i tretë, gjithashtu, nuk është i saktë, për shkak se pretendimi se Abdullah b. Mesudi është më i dijsëm se disa sahabë, të cilët transmetojnë ngjarjet dhe veprat e Profetit, salallahu alejhi ue selem, edhe nëse themi se kjo është e vërtetë, themi se transmetimi i Ibën Mesudit nuk është i vërtetuar, siç janë transmetimet e tjera. Gjithashtu, më shumë se dhjetëra sahabë transmetojnë me saktësi se Profeti i ngrinte duart dhe kjo, pa dyshim, ka përparësi nga ajo që pretendohet, duke i bashkëngjitur se, ndër ta, është edhe Abdullah b. Abasi (që konsiderohet nga më të diturit prej sahabëve), pastaj Abdullah b. Umeri, për të cilin Buhariu me zinxhir të saktë transmeton në librin e tij "*Reful jedejni*" se kur shihnte ndonjë njeri që nuk i ngrinte duart gjatë shkuarjes në ruku dhe kur ngrihej nga ajo e gjuante me gurë."

4-5. Përa i përket hadithit të Aliut dhe hadithit të Ibën Mesudit se është falur pas Ebu Bekrit, Umerit... janë të dobët. Dijetarët që e kanë cilësuar të dobët

Gjithashtu, më shumë se dhjetëra sahabë transmetojnë me saktësi se Profeti i ngrinte duart dhe kjo, pa dyshim, ka përparësi nga ajo që pretendohet, duke i bashkëngjitur se, ndër ta, është edhe Abdullah b. Abasi

hadithin e Aliut janë: Buhariu, Sufjan Theuriu, Bejhakui, Darimiu, të cilët thonë se transmetimi i këtij hadithi me këtë zinxhir të transmetimit është jo i saktë." Gjithashtu, edhe Shafiu thotë se nuk janë të sakta që Aliu dhe Ibën Mesudi janë falur duke mos i ngritur duart, vetëm në tekbinin fillestarë. Duke pasur parasysh se nga Aliu

transmetohet e kundërta, se i ka ngritur duart në këto vende, siç cekëm hadithin që e transmeton, Tirmidhi dhe e sheh të vërtetë¹⁴.

6. Argumentimi me hadithin që është në sahihun e Muslimit nga Xhabir b. Semure nuk është me vend dhe nuk ka të bëjë fare me çështjen e ngritjes së duarve në këto vende që ne po i diskutojmë. Këtë e kanë sqaruar në librat e tyre të gjithë ata që kanë folur për këtë çështje: imam Buhariu, Neveviu dhe të tjerët, për shkak se ai rast, për të cilën ndalon Profeti ngritjen e duarve, është në uljen e fundit gjatë dhënies selam, ashtu siç ka qenë e njohur në fillim. Kjo vërtetohet me transmetimin e po të njëjtit hadith te Muslimi me transmetim tjetër nga i njëjti sahabi, Xhabir b. Semure, kur thotë: "Kur faleshim me Resulullahun, salallahu alejhi ue selem, dhe thonim: "Selam alejkum ue rahmetullah", bënim me dorë nga të dy anët. Atëherë Profeti na tha: "Kujt po i bëni me dorë si bishtat e kuajve në diell, ju mjafton vetëm të vendosni dorën në kofshë dhe t'i jepni selam atij që është në anën e djathtë dhe të majtë."

¹² "Mexhmu" Neveviu, Vëll. III, f. 258.

¹³ Neveviu vazhdon sqarimin e mangësive në hadith, porse ne po ndalemi këtu. Për ata që dëshirojnë të vazhdojnë, le ta ndalen në librin "Mexhmu" Neveviu, Vëll. III, f. 258.

¹⁴ "Mexhmu" Vëll. III, f. 258-259

Kështu transmeton Muslimi dhe ky hadith nuk ka të bëjë fare me çështjen që po diskutohet këtu, prandaj argumentimi me të nuk është me vend¹⁵.

7. Hadithi i Ibën Abasit është i dobët për shkak se është hadith i shkëputur; atë e transmeton tabini direkt nga Muhamedi, salallahu alejhi ue selem, e ky hadith quhet Mursel. Hejthemiu përmend se hadithi është i dobët; gjithashtu Zejleu dhe të tjerët e cekin, duke vlerësuar se hadithi në këtë formë është garib. Zejleu përcjell se ajo që vërtetohet nga Ibën Abasi është ngjitja e duarve¹⁶.

8. Pretendimi i dijetarit të njohur Muhamed Zekeria Kandehevi (Allahu e mëshiroftë) nuk është i saktë, për shkak se, nëse ne pranojmë çdo transmetim me të cilën dikush nga ulematë ka punuar me të, atëherë s'do të kishte kurrfarë efekti zinxhiri i transmetimeve dhe shkenca e cila studion vërtetësinë (besueshmërinë) e transmetuesve (Ilmu xherhi ue ta'dil). Prandaj, çdo njeri, edhe nëse është dijetar, mund të qëllojë e të gabojë dhe thënia e asnjërit prej tyre nuk merret pa u peshuar me fjalë të Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

9. Është e vërtetë se në namaz në fillim ishin të lejuara disa gjëra që më vonë u ndaluan, si kthimi i selamit etj. Por të gjitha këto dihen se janë ndaluar me argumente të qarta, qoftë nga Kur'ani, siç është rasti i ndalimit të të shikuarit kah qielli (lart) në namaz (kjo është ndaluar

me ajet), qoftë nga hadithi. Dhe, për secilën vepër që ne pretendojmë se është ndaluar më vonë, pasi ka qenë e lejuar më parë, kemi nevojë për argument të qartë dhe të prerë. Në këtë rast, argumentet e sakta dhe të prera aludojnë të kundërtën, se ngritja e duarve është sunet. Prandaj, një pretendim i tillë është vetëm një paragjykim i pabazë.

Përgjigjja ndaj pretendimit se të gjitha hadithet që tregojnë ngritjen janë të anuluar (deroguara):

Thënia se hadithet që transmetojnë ngritjen janë të anuluar (deroguara) me hadithet e sipërpërmen-dura, është gjithashtu pretendim që s'ka bazë të shëndoshë, për shkak se, për t'u anuluar një vepër apo një hadith, duhet të përmbushen patjetër disa kushte, siç janë: të dihet saktësisht se hadithi i cili anulon hadithin e parë duhet të jetë më i vonshëm, e që kjo nuk është realitet i këtyre haditheve, siç vërehet në argumentin e katërt, të cilin e transmeton Buhariu, ngjarja ka ndodhur pas vdekjes së Profetit, salallahu alejhi ue selem.

Pastaj, hadithi me të cilin anulohet hadithin e mëparshëm, duhet të jetë gjithashtu i saktë, kurse hadithet me të cilat pretendohen se kanë anuluar hadithet që gjenden te Buhariu, Muslimi dhe koleksionet tjera, të gjithë dijetarët e hadithit i kanë cilësuar të dobët, përveç hadithit të Abdullah b. Mesudit, për të cilin kemi përmendur se Tirmidhiu e sheh si të mirë dhe Ibën Hazmi si të

Prandaj, çdo tendencë e përkrahjes apo e ndihmesës së njërit mendim me fanatizëm, anim të padrejtë, pretendime të pa argumentuara, në anën tjetër duke mos përfillur, fyer apo injoruar mendimin tjetër është zullum dhe përçarje.

¹⁵ "Mexhmu", vëll.III, f. 259; "El Hidaje ma'e Nasbu Raje", vëll.1, f.5224.

¹⁶ "El Hidaje ma'e Nasbu Raje", vëll.1, f.521; "Bedaiu Sanai" Kasaniu, vëll. II, f. 48.

saktë, ndërsa gjithë dijetarët tjerë e cilësojnë si të dobët. Dhe nuk ka asnjë dyshim se ky hadith nuk mund të anulohet ato hadithe për të cilat ka konsensus në vërtetësinë e tyre nga dijetarët.

Kësaj mund t'i shtojmë edhe faktin se Hasan Basriu dhe Humejd Hilali rrëfejnë se ngritja e duarve ishte praktikë e të gjithë sahabëve dhe nuk e përjashtuan ata askënd nga kjo (as Abdullah b. Mesudin)¹⁷.

Bejhekiu transmeton hadithin se Profeti, salallahu alejhi ve selem, i ngrinte duart në këto vende (çka është i vërtetë); ai shton se Profeti, salallahu alejhi ve selem vazhdoi me këtë vepër (pra, me ngritjen e duarve) derisa vdiq¹⁸.

Përfundimi rreth argumenteve të të dy mendimeve

Deri këtu lexuam argumentet e të dy palëve rreth kësaj çështjeje, gjithashtu edhe përgjigjet ndaj argumenteve të secilës palë, që përmendin dijetarët e nderuar në librat e tyre. Mendoj se kuptuam se mospajtimi në këtë çështje është i gjerë dhe, siç thamë në fillim, qëllimi ynë ishte ngritja e vetëdijes te muslimanët e trojeve tona se mospajtime të tilla kanë ekzistuar dhe do të ekzistojnë edhe më tej dhe ne nuk do të mundemi t'i vëmë kapak syresh, përderisa nuk kanë arritur ta bëjnë edhe ata që kanë qenë shumë më të ditur dhe më të devotshëm se ne.

Më në fund nuk na mbetet vetëm të

"Ky hadith është më i forti me të cilën dijetarët e Kufës mund të argumentojnë për mosngritjen e duarve në namaz, por në realitet ky hadith është më i dobëti, e s'mund të bazohemi në të, për shkak se ka dobësi të shumta. Ata dijetarë që e kanë dobësuar këtë hadith e kanë bërë për shkak se në zinxhirë gjendet Asim Ibën Kulejbi"

theksojmë se mendimi më i qëndrueshëm rreth kësaj çështjeje është mendimi i dytë; se është sunet ngritja e duarve gjatë tekbireve në këto tri vende, për shkak të fuqisë së argumenteve dhe përgjigjeve që i kanë dhënë ndaj argumenteve të mendimit të parë. Dhe kjo gjatë shtjellimit mjaft qartë është vërejtur. Por kjo nuk do të thotë se e injorojmë dhe e mospërfillimin mendimin tjetër për shkak se këtë mendim e kanë përmbajtur dijetarët për të cilët ka dëshmuar umeti për dijen e tyre.

Prandaj, çdo tendencë e përkrahjes apo e ndihmesës së njërit mendim me fanatizëm, anim të padrejtë, pretendime të pa argumentuara, në anën tjetër duke mos përfillur, fyer apo injoruar mendimin tjetër është zullum dhe përçarje.

Kjo s'do të thotë që mos të këshillohemi dhe diskutojmë për këto gjëra, por kur të bëhet kjo, le të bëhet pa paragjykime dhe tendenca.

Prandaj, këshilla jonë ndaj të gjithë atyre që ballafaqohen me vëllezërit e tyre në këso mospajtimesh, është që të kuptojnë se mospajtimi në gjërat e tilla ish evidente edhe te dijetarët, por kjo s'ndikoi në largimin nga njëri-tjetri. Prandaj kërkohet nga ata të tregojnë mirëkuptim, mëshirë dhe t'u largohen grindjeve, nxitjes së përçarjes dhe fitnes dhe ta kursejnë këtë gjallërim të rinisë islame te ne.

¹⁷ "Fikhu sune", vëll.I, f.100.

¹⁸ "Fikhu sune", vëll.I, f.100.

Punët shpërblehen sipas nijetit

Shkruan: Lulzim SUSURI

Omer b. Hatabi rrëfen se i Dërguari, salallahu aejhi ve selem, thotë: "Punët shpërblehen sipas qëllimit. Çdonjërit i takon ajo çfarë ai ka pasur për qëllim. Kush shpërngulet (bën hixhret) për hir të Allahut dhe të dërguarit të Tij, shpërngulja e tij do të jetë për Allahun dhe të dërguarin e Tij. Kurse, kush shpërngulet për ndonjë çështje të dynjasë apo për t'u martuar me ndonjë femër, atëherë shpërngulja e tij do të jetë për atë që ka pasur qëllim" (Shënon Buhariu, nr. 1, 54, 2529, 3898, 5070, 6689, 6953, Muslimi, nr. 1907, Ebu Davudi, nr. 2201, Tirmidhiu, nr. 1647, Nesaiu, 1/58-60, Ibën Maxhe, nr. 4227, dhe të tjerë.)

Ky hadith është nga më të njohurit tek dijetarët e shkencës së hadithit në veçanti, si

dhe të besimtarët në përgjithësi. Ky hadith, për saktësinë e të cilit është i pajtimit tërë Umeti, është hadithi i parë me të cilin e ka hapur imam Buhariu librin e tij "Sahih". Për këtë hadith dijetarët thonë se është një e treta e fesë si dhe një nga hadithet rreth të cilit sillet feja. Fjalë kjo e transmetuar nga Shafiu, Ahmedi, Is'hak b. Rahuje, Ebu Davudi, Abdurrahman b. Mehdiu etj.

Me fjalën e të Dërguarit: "Punët shpërblehen sipas qëllimit" nënkuptohet: "Punët janë të vlefshme aq sa e kanë qëllimin e tyre të vlefshëm. Sa më i lartë të jetë qëllimi aq edhe puna është më e vlefshme. Gjithashtu, puna është e pranuar apo jo sipas qëllimit me të cilin e bënë vepruesi".

Në këtë çështje, dijetarët kanë ngritur këtë pyetje: në këtë rregull, a futen vetëm

Tema

punët të cilat kanë nevojë për qëllim (nijet), apo edhe ato të cilat, në origjinë, nuk kanë nevojë për të.

Sipas grupit të parë të dijetarëve, adhurimet janë ata të cilët kanë nevojë për qëllim, ngase me to shprehet respekti dhe nënshtrimi ndaj Allahut, siç janë namazi, haxhi etj. Kurse punët të cilat s'janë adhurim s'hyjnë në këtë rregull dhe për to s'ka nevojë të ekzistojë qëllimi, sepse me to nuk nënkuptohet adhurimi, siç janë gjumi, ushqimi etj.

Mirëpo grupi i dytë i dijetarëve thotë se këtë rregull i nënshtrohet çdo punë, qoftë ajo që, nga origjina e saj, është adhurim apo jo. Sepse, sipas tyre, vepra, edhe nëse në origjinën e saj s'është adhurim, nëse ajo bëhet me qëllim adhurimi dhe afrimi tek Allahu, robi shpërblehet për të, dhe vepra në fjalë nga "punë e thjeshtë" kalon në adhurim. Ata thonë se gjumi, nëse bëhet me qëllim forcimi dhe ngritje për të falur namazin e sabahut, atëherë, për shkak të qëllimit të tij, kalon në adhurim; ushqimi, nëse hahet me qëllim të forcimit për namaz, xihad ... atëherë kalon në adhurim, sepse veprohet me qëllim të mirë.

Fjalë kjo më se e saktë, të cilën e mbështet njëherazi edhe hadithi i lartpërmendur, në të cilin i Dërguari, salallahu alejhi ve selem, cek fjalën "punë" duke mos bërë me të kurrfarë dallimi, por e lë fjalë të përgjithshme, e cila nënkupton përgjithësim.

Por kjo s'nënkupton assesi se qëllimi është njëherazi obligim për veprat të cilat në origjinë s'janë adhurim. Nëse ato punohen pa kurrfarë qëllimi, atëherë njeriu për to nuk shpërblehet përveç rasteve kur dobia e tyre kalon tek të tjerët, ku në këtë rast personi shpërblehet për faktin se të tjerët kanë pasur dobi prej tij e jo për vetë punën e bërë në fillim, e cila nuk ka pasur kurrfarë qëllimi fetar.

"Çdonjërit i takon ajo çfarë ai ka pasur për qëllim", kjo pjesë e hadithit na tregon se njeriu me punën e tij nuk mund të arrijë

asgjë më tepër sesa atë që ka pasur për qëllim. Pra, ai para se të shpërblehet për veprën e tij, do të shpërblehet për qëllimin që e ka me të. Nëse me të ka pasur qëllim të mirë, atij do t'i vijë në ndihmë Allahu për ta plotësuar, nëse është e kundërta, atëherë nuk do të ndihmohet nga Ai.

Në këtë pjesë të hadithit duhet ndalur në dy pika kryesore:

a) Allahu njeriun nuk e shpërblen për madhësinë apo vogëlsinë e veprës së tij, por, më së pari e shpërblen për qëllimin e tij; sa më i shenjtë dhe i pastër të jetë ai, aq do të jetë edhe shpërblimi. Pastaj pason shpërblimi i punës dhe madhësisë së saj. Duke u nisur nga kjo që thamë, besimtari duhet të ketë kujdes për veten dhe të tjerët, që mos të habitet me madhësinë e punëve që i bën ai apo ata, por duhet të shikojë qëllimin pse e bën atë.

b) Kjo nuk nënkupton se Allahu i shikon vetëm qëllimet e veprave dhe vetëm sipas tyre i shpërblen njerëzit, duke mos i shikuar edhe punët e tyre. Ngase sikur të ishte ashtu, do të shpërbleheshin ata që kanë qëllime të mira, por punët e tyre nuk janë të mira apo të qëlluara. Kjo ngase, për t'u pranuar, çdo vepër, përveçse kushtëzohet nga qëllimi i pastër, ekziston edhe kushti i dytë i cili është pasimi i Sunetit, apo vepra në fjalë të jetë e qëlluar dhe e lejuar nga Allahu.

Fjala qëllim në gjuhën arabe është "nijet", fjalë e cila është e njohur edhe në gjuhën tonë, e cila gjithashtu ka kuptimin e caktut, synimit, shkakut, arsyes etj.

Sa i përket aspektit terminologjik, kjo fjalë ka dy kuptime:

a) Me të nënkuptohet dallimi mes vete i dy apo disa adhurimeve, si p.sh. përmes nijetit dallohet farzi i drekës nga suneti i saj, apo farzi i drekës nga ai i ikindisë etj.

b) Përmes tij njeriu dallon se kujt ia kushton adhurimin. Ngase ai namazin, agjërimin, zukatin etj., mund t'i bëjë për hir të Allahut apo për hir të varrit, idhullit apo diç tjetër. Njeriu përmes qëllimit dallon të adhuruarin

e tij.

Çdo besimtar, para çdo adhurimi duhet të ketë parasysh se çka është duke punuar dhe për hir të kujt është duke e bërë atë. Ai, nëse nuk e di se çfarë është duke vepruar dhe kujt është duke ia kushtuar, atëherë ajo vepër nuk do t'i vlejë dhe do të jetë e refuzuar.

"Kush shpërngulet (bën hixhret) për hir të Allahut dhe të dërguarit të Tij, shpërngulja e tij do të jetë për Allahun dhe të dërguarin e Tij. Kurse, kush shpërngulet për ndonjë çështje të dunjasë apo për tu martuar me ndonjë femër, atëherë shpërngulja e tij do të jetë për atë që ka pasur qëllim".

I Dërguari, salallahu alejhi ve selem, pasi na tregoi këto rregulla madhështore, mori për to shembullin më të lartë dhe atë më të ulët. Mori shembull të njëjtën punë, e cila vlerësohet si më e mira apo më e keqja vetëm duke e shikuar qëllimin e saj.

Kur cek shpërnguljen për hir të Allahut dhe të Dërguarit të Tij, salallahu alejhi ve selem, e përsëriti fjalën Allah dhe të Dërguar dy herë, ngase ky qëllim është i shenjtë, gjithashtu, thonë dijetarët, për shkak se përmes asaj fjale, i Dërguari e përmendte sa më shumë Allahun si dhe është fjalë që meriton të ripërsëritet disa herë dhe meriton që, për hir të saj, të shpërngulet robi apo të bëjë çdo punë tjetër. Kurse, kur përmend dunjanë dhe martesën, ai në këtë rast nuk e ripërsërit në fund edhe një herë atë fjalë ngase ky qëllim ishte i ulët, i pa vlefshëm, nuk meriton të bëhet një vepër për te dhe as nuk meriton të ripërsëritet. Nuk e përsërit se nuk i intereson ajo gjë sa edhe ta ripërsëriste apo t'i kushtonte asaj vëmendje, mirëpo mjaftoi me një përsëritje vetëm sa për ta marrë shembull dhe për t'ia mësuar Umetit.

Tek disa njerëz është i përhapur mendimi se fjalët e fundit të të Dërguarit, salallahu alejhi ve selem, në këtë hadith u thanë për shkak të rastit që ndodhi me një sahabi i cili ishte shpërngulur për hir të një gruaje të quajtur "Umu Kajs" me qëllim që të martohej me të. Mirëpo në të vërtetë Resulullahu, salal-

lahu alejhi ve selem, nuk e kishte thënë këtë fjalë për këtë rast, ngase ai rast kishte ndodhur në kohën e Abdullah b. Mesudit e jo në atë të Dërguarit, salallahu alejhi ve selem. Rast për të cilin Ibën Haxheri thotë: "Ky hadith nuk nënkupton se është thënë për këtë shkak, madje nuk kam gjetur asnjë transmetim që të mbrojë apo pohojë një gjë të tillë", (Fet-h el-Bari, 1/10). Ndërsa Ibën Rexhebi thotë; "Është përhapur tek disa dijetarë të vonshëm se shkak i këtij hadithi ka qenë rasti i Umu Kajsit, mirëpo ne nuk kemi gjetur ndonjë transmetim që të mbrojë një mendim të tillë" (Xhamiul- ulumi vel hikem, 1/75).

Më fjalët e fundit të Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem, u përmendën qëllimet më të larta dhe ato më të ulëta. Dhe thuajse me to u përmblohdën të gjitha qëllimet, ngase robi ose do të bëjë veprat e tij për hir të Allahut ose për arritje të qëllimeve të kësaj bote. Fjalë e cila tregon se nuk ka mesatare, ato ose do të jenë për hir të Zotit ose për shkak të arritjes së kënaqësive të kësaj bote. Nga lezetet e dunjasë u veçua martesa me gratë për shkak të rrezikut të saj të madh dhe animit të tepërt të njerëzve kah epshi i martesës, aq sa Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, atë e krahasoi me të gjitha epshet tjera të dunjasë. Kurse, kur përmend qëllimin më të vlefshëm, nuk mjafton vetëm me cekjen e Allahut, por përmend në të edhe veten e tij. Me këtë s'nënkuptohet se adhurimet t'ia kushtojmë të Dërguarit, salallahu alejhi ve selem, ato duhet t'i kushtohen vetëm Allahut, mirëpo me to kuptojmë se ai, salallahu alejhi ve selem, me këtë fjalë na sinjalizoi që veprat të bëhen për hir të Allahut dhe sipas Sunetit të tij, kusht ky i cili vijon në radhë të dytë, pa të cilin nuk vlejnë punët e asnjë njeriu, sa do të mëdha të jenë ato.

Lusim Allahun të na pastrojë zemrat nga syfaqësia dhe të na bëjë prej atyre të cilët çdo vepër ia kushtojnë vetëm Atij dhe e bëjnë vetëm sipas udhëzimit të Muhamedit, salallahu alejhi ve selem.

Roli i prindërve

Transmeton Ebu Hurejra nga Muhamedi, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë për të, se ka thënë: "Çdo foshnje lind me natyrshmëri (islame), mirëpo prindërit (e fëmijës) më pas e hebreizojnë, e krishterizojnë, ose e bëjnë zjarrputist".

Si i edukoi Ebu Kibria fëmijët?

Baba i katër fëmijëve, të cilët janë midis moshës 12 deri 25 vjeç, erdhën në Kanada nga Bangladeshi (që ishte atëherë në Pakistanin Lindor) në vitin 1967.

Të gjithë fëmijët e tij lindën në Kanada. Vajza më e madhe, Sheila (25 vjeç), kohën e fundit mbaroi së shkruari një libër për

eksperiencën e saj kur vendosi hixhabin, e titulluar "Dita e Marijës". Fëmijët e tjerë të Kibrias janë përfshirë nëpër programe të ndryshme të komunitetit musliman. Ata të gjithë falin pesë kohët e namazit. Të dy vajzat janë të mbuluara me hixhab, megjithëse ai thotë: "Asnjëherë nuk i kam thënë të mbulohen".

Disa prindër, të çuditur mund të pyesin se çfarë bëri Ebu Kibria, gruaja e tij dhe prindërit e tjerë me fëmijët, se si i ndihmuan në jetësimin e islamit fëmijët e tyre, se si mundën të ndikojnë që ta ruanin dinin e tyre në një ambient ku ka shekullarizëm, materializëm dhe hedonizëm të kulturës së të rinjve në Perëndim?

Jepni edukatën islame adoleshen-
tëve, edhe nëse është i vogël

Si i edukuan ata, ku midis tyre ishin të pranishme shumë dukuri negative si marrëdhëniet intime jashtë martesore, droga, braktisja e praktikimit të islamit ose edhe më keq lënia plotësisht e fesë pas dore, me një fjalë se si i edukuan me një ambient ku devijimin është shumë e lehtë për ta marrë?

Ebu Kibria jep një përgjigje të shkurtër, të qartë dhe të thjeshtë:

"Prindërit duhet të sakrifikojnë, duhet t'ia bëjnë të dashur Kur'anin dhe Sunnetin".

Edukimi është një detyrë që duhet t'i përkushtohet një kohë e plotë (e jo të merret si orar).

Prindërit kanë dy strategji: sipas Munir el Kasim, i cili ka shërbyer si imam në Londër dhe Ontario në Kanada: "Disa marrin (edukimin) si të qenit prind si një detyrë me orar të plotë ose ka edhe prej atyre që i lënë fëmijët e tyre të rriten me prova dhe gabime"

Duhet të qëndroni sa më afër fëmijës tuaj

El Kasim thekson nevojën të kemi një nga prindërit të pranishëm në parimet (normat) e përditshme për fëmijët. Shumë shpesh, prindërit janë të zënë duke i dhënë "jetën e mirë" fëmijëve të tyre në nivelin material (si shtëpia e bukur, blerjen e një veture fëmijës kur t'i mbush 16 vjeç, rrobe të

shtrenjta, etj.) të gjitha këto duke ia siguruar duke punuar si skllav, në disa raste dy ose tre punë duke i punuar vetë që t'i kënaqin fëmijët e tyre.

Sidoqoftë, ata dështojnë në kalimin e kohës me fëmijët e tyre që t'i edukojnë me vlera islame që do të formojnë bazën e sistemit të besimit dhe identitetin për jetën e tyre.

"Kur këto lidhje të ngushta (të brendshme) nuk zhvillohen midis prindërve dhe fëmijëve, kur të arrijnë moshën ku 'liria' tek ata është të kenë aq më shumë kënaqësi sa munden, ata do të bëjnë çfarë të duan, sepse prindërit bëhen vetëm punonjës të përhershëm në jetën e tyre dhe se kjo do t'i bëjë parazitë në aspektin mental dhe praktik" shpjegon El Kasimi.

Kibria ishte i afërt me fëmijët e tij. Ai u siguroi ndihmën atyre kur donin të kënaqeshin, gjithashtu. Ai thotë se ai nuk nguliti në mendjen e fëmijëve të tij vetëm ndodhitë islame, por u mësoi gjithashtu patinazhin, futbollin dhe aktivitete tjera.

Nevoja që të krijomë mjedis të përshtatshëm

Nëna shtëpiake s'është vetëm një zgjidhje për edukimin dhe rritjen e fëmijës me baza dhe frymë muslimane, por edhe një element i rëndësishëm për krijimin e ambientit të duhur islam, që është përgjegjësi e të dy prindërve.

Faktori më i rëndësishëm në këtë drejtim është që prindërit duhet të jenë domosdoshmërisht praktikues të fesë islame. Muslimanët e ri kanë

Ai përshkruan se sa vështirë ishte për të, të hiqte dorë nga një profesion mbi 20 vite si muzikant, duke luajtur 'tabla', një lloj daulle nga nënkontinenti Indian.

E megjithatë, ai i mori fëmijët me vete dhe i integroi në shumë programe islame të pranishme në komunitetin dhe vendin ku jetonte e punonte: shkolla verore islame, kampinge, programe një ditore etj.

vëzhguar një fenomen të çuditshëm me prindërit e tyre:

"Një nga pakënaqësitë e zakonshme që marr nga rinia është se prindërit janë të paqartë me veprat dhe fjalët e tyre; ata tjetër gjë thonë dhe tjetër gjë bëjnë. Ata janë më besnikë dhe të hapur për kulturën e huaj sesa për islamin", tregon Shejh Faisal Abdur Rezak, imam në Toronto, në xhaminë Tarik, në Kanada.

Ndaj këtij fenomeni Kibria vijon t'i bëjë sytë katër, teksa tregon: "Unë ju siguroj se lutem vetë para se t'ua këshilloj një gjë të tillë fëmijëve"

Adoleshentët nuk duhen të largohen nga shtëpia

"Nëse prindërit nuk kanë ambientin e përshtatshëm në shtëpi dhe nuk kanë komunikim të mirë me fëmijët, kjo do t'i shpjëjë fëmijët që të veçohen dhe të largohen nga shtëpia dhe familja e tyre", thotë Ekram Beshir.

Ajo dhe burri i saj Muhamed Rida Beshir janë autor të librit "Përballja e sfidës së edukimit në Perëndim" me një pikëpamje islame. Ky veçim nga shtëpia sjell fatkeqësi për një adoleshent. Në shumë komunitete muslimane në Perëndim, shtëpia është ku të rinjtë së pari përjetojnë islamin, si p.sh., falja ose përgatitja e shtëpisë për festën e Bajramit etj. Një musliman i ri, nuk do të jetë vetëm i veçuar (i ndarë) vetë nga shtëpia, por me njëfarë mënyre edhe nga vetë islami.

Prindërit duhet t'i diskutojnë problemet

Komunikimi i mirë është një çelës për bërës në hapjen e dymëve për zemrat dhe mendjet e adoleshentëve. Një gatishmëri e prindit për t'i diskutuar problemet hapur dhe me durim rezulton tek

adoleshenti me besueshmëri e respekt për prindërit e tij. Në këtë nivel prindërit kanë mundësi të kenë vëmendjen dhe gatishmërinë e adoleshentit për ta marrë në konsideratë dhe vlerësim pikëpamjen islame, duke ndjekur sakaq me seriozitet këshillat e prindërve.

Teorikisht, ky lloj i komunikimit duhet të bëhet qysh në fëmijëri. "Nëse fëmija juaj është i moshës 13 ose 14 vjeç, do të ketë sistemin e vet moral", tregon Beshir.

"Madje kur ju nuk jeni me të, ai ka përkrahjen e tij përbrenda", shton ai.

"Ai e njeh Allahun, di se si të veprojë në shumë situata. Ai ende do të ketë nevojë për sigurinë dhe mendimin

(vendimin) tuaj."

Prindërit duhet t'u shprehin tërë dashurinë fëmijëve

Rinia muslimane, sikundërse adoleshentët e tjerë, mund të qëndrojnë të lidhur për prindërit dhe shtëpitë e tyre nëse ata ndiejnë dashuri, i dëgjojnë kërkesat e tyre, trajtohen në mënyrë të drejtë, jo të tallur, duke i kritikuar ose trajtuar me vrazhdësi. Prindërit s'duhet të turpërohen nga thënia "të dua" me adoleshentët e tyre, që duket si diçka e pazakontë.

Gjithashtu, kjo nënkupton se prindërit

"Kur këto lidhje të ngushta (të brendshme) nuk zhvillohen midis prindërve dhe fëmijëve, kur të arrijnë moshën ku 'liria' tek ata është të kenë aq më shumë kënaqësi sa munden, ata do të bëjnë çfarë të duan, sepse prindërit bëhen vetëm punonjës të përhershëm në jetën e tyre dhe se kjo do t'i bëjë parazitë në aspektin mental dhe praktik"

duhet të pranojnë çështjet e mira ose të këqija të fëmijëve të tyre në përpjekjet për ta ndërtuar jetën e tyre mbi baza islame dhe nuk duhet kërkuar aq sa nuk kërkohej, pasi kjo do të kalonte në tjetërsim.

"Secili është një person unik, kështu që ju nuk mund të kërkonit që ai të jetë ashtu siç dëshiron ti të jetë", thotë Beshir.

Mbani mend, prindër, koha e adoleshencës është një kohë e luftës.

Dashuria dhe pëlqimi i prindërve janë diçka vendimtare për fëmijën e periudhës së adoleshencës, kur shumë të ri muslimanë ose jomuslimanë përpigën.

"Ata janë duke luftuar përbrenda vetes të kuptojnë ndryshimet e pubertetit që ndodhin tek ata. Ata disa vite më herët ishin vetëm fëmijë, kurse tani janë duke provuar t'i gjejnë vetes pozitën e re në shoqëri, në rrethin e shokëve të tyre, në shkollë dhe te fqinjët e tyre", thotë Beshir.

Ata kanë nevojë të ndihën se nuk janë të refuzuar. Ndjenja e të qenit jo i refuzuar është shumë e rëndësishme, pasi e shtyn adoleshentin të bëjë diçka me forcat e veta, duke u nisur nga ndjenja e të qenit i/e pranuar.

Jepni edukatën islame adoleshentëve, edhe nëse është i vogël

Kur është fjala për mësimin e fëmijëve të tyre me vlera islame, s'është e thënë që prindërit duhet të jenë patjetër dijetarë. Ata duhet të çojnë diturinë dhe praktikën islame djemve ose vajzave të tyre, pavarësisht se sa të vjetër ose të vegjël janë, ose se sa ditori të vogël që kanë.

"Nëse prindi tregon dashuri të vërtetë për fëmijët, kjo do t'i bëjë ata t'u përgjigjen në një mënyrë pozitive, që rezulton se ia lënë përgjegjësinë atij ose asaj", thotë Eahid Mustafa, këshilltar në qendrën

"Rinia Muslimane e Amerikës Veriore" (Muslim Youth of North America).

Kibria është një shembull i mirë në këtë drejtim. Ai përshkruan se sa vështirë ishte për të, të hiqte dorë nga një profesion

"Prindërit duhet të sakrifikojnë, duhet t'ia bëjnë të dashur Kur'anin dhe Sunnetin".

mbi 20 vite si muzikant, duke luajtur 'tabla', një lloj daulle nga nënkontinenti Indian.

E megjithatë, ai i mori fëmijët me vete dhe i integroi në shumë programe islame të pranishme në komunitetin dhe vendin ku jetonte e punonte: shkolla verore islame, kampingje, programe një ditore etj.

Një nga gjërat që i ndryshoi pikëpamjen e tij për muzikën ishte kur një student i klasës së tij nuk u duk më në orët që mbanin. Kur Kibria e takoi më pastaj këtë musliman, ai vërejti se e kishte braktisur përfundimisht 'tablën' për shkak të islamit.

"Kur Ibrahim munda t'a sakrifikojë djalin e tij Ismailin, 'tabla' nuk është asnjë send (gjë)", tha Kibria, duke treguar se si iu kthye islamit seriozisht.

Faktori tjetër që e bindi atë të braktisë 'tablën' ishte kur ai i pa fëmijët e tij duke u bërë më të interesuar për islam.

"U betova se nuk do ta prekja 'tablën' më, e asnjë vegël muzikore. Pastaj iu bashkua me përkushtim fëmijëve të tij dhe i inkurajoi që të mësonin dhe të praktikonin më shumë fenë islame".

*Marrë nga www.soundvision.com
Përshtati nga Anglishtja:
Fitim NUHIU*

Dhjetë pëshpëritje për gratë

Abdurrahman b. Muhamed ES-SEJID

Deri te mbesat e Esmasë nga nderi e pastërtia... deri te ndjekëset e rrugës së Ajshës, Hafës dhe Sumejës... deri te të pas-trat, më të pastrat, të devotshmet dhe të ndershmet...

Deri tek ato që mashtrohen me stolitë e përkohshme të perëndimit apo të lindjes... deri tek ato që mahniten me qytetërimin e të prapambeturve...

Deri te secila që ka bërë mëkat ndaj Zotit dhe ka braktisur mbulesën për të dalë nga shtëpia e veshur, e zhveshur, e lakuar, e dredhuar, provokuese dhe e provokuar.

Po dërgoj zërin qortues dhe paralajmërues...

Pëshpëritja e parë: Oj motër besimtare, oj ti, që Allahu të begatoi me shëndet, oj ti, që Allahu të nderoi me Islam, falënderojë Allahun e lartësuar dhe lavdëroje, afrohu kah Ai dhe respektoje, sepse respekti ndaj Tij është lumturia e dunjasë dhe ahiretit dhe afrimi kah Ai mëton të sjellë krenarinë. I Lartësuari thotë: "Kush e

respekton Allahun dhe të Dërguarin, ai veçse ka arritur fitoren madhështore".

Pëshpëritja e dytë: Kujdesu për mbulesën dhe nderin tënd, sepse mbulesa është pastërti dhe nder.

Allahu thotë: "O i Dërguar, thuaji grave tua, bijave e grave të besimtarëve që të lëshojnë vellon mbi ta, kjo do të ishte më e mirë që ato të mund të dallohen dhe të mos ngacmohen nga të tjerët..."

Po pra, është zbukurim dhe simbol i femrës së pastër dhe të ndershme. Si të mos jetë, ndërsa mbulesa është argument i turpit të saj, simbol i pastërtisë dhe është

mburojë për të nga djajtë njerëz dhe xhind. Andaj - Allahu të mëshiroftë - kujdesu për mbulesën tënde, se aty gjendet edhe sekreti i lumturisë për ty.

Pëshpëritja e tretë: Kujdes nga thirrësit e jombulesës dhe lakuriqësisë, ata duan sherrin për ty. Ti bëhu një pengesë e fortë përballë ideve që përhapin dhe mburojë ndaluese përballë epsheve që duan të kënaqin. Po,

Mbroje gjuhën nga përgojimi dhe futja e kallave, sepse ato fshijnë sevapet dhe hanë shpërblimin e punëve të mira. Allahu thotë: "Të mos e përgojojë askush dikë tjetër, mos vallë dëshiron dikush të hajë mishin e vëllait të vdekur, ndërsa e urreni..."

oj motër, ata shqetësohen dhe assesi nuk mund të durojnë nderin dhe turpin tënd, ndaj dëshirojnë t'i bashkohesh karvanit të perëndimoreve të prishura. E gjithë kjo, me qëllim që ata të kënaqin epshin dhe të realizojnë ëndjet e tyre. Kujdes nga ata, unë sinqerisht po të këshilloj.

Pëshpëritja e katërt: Mbroje gjuhën nga përgojimi dhe futja e kallave, sepse ato fshijnë sevapet dhe hanë shpërblimin e punëve të mira. Allahu thotë: "Të mos e përgojojë askush dikë tjetër, mos vallë dëshiron dikush të hajë mishin e vëllait të vdekur, ndërsa e urreni...".

Larg atyre mexhliseve, ku ndodhin këso lloj gabime dhe mëkate. Allahun përkujtoje sa më shumë dhe lexo Kur'an më tepër, sepse këto të dyja

janë shpëtim prej atyre gabimeve.

Pëshpëritja e pestë: Mundohu - Allahu të ruajtë - që t'i kuptosh dispozitat e fesë dhe çështjet e besimit. Të këshilloj lexim të librave të dobishëm dhe këshillave përmbledhëse, nga librat e dijetarëve dhe hoxhallarëve tanë. Mos harro të jesh e pranishme në mexhliset e dijes, sepse aty mund të arrish dijen e kërkuar.

Përkujto fjalën e të Dërguarit, salallahu alejhi ue selem: "Kush ecën një rrugë për të kërkuar dije, Allahu ia lehtëson rrugën për në xhenet".

Pëshpëritja e gjashtë: Oj besimtare, vazhdimisht nga historia lexojmë biografite e grave të mëdha, të cilat kanë sakrifikuar mundin dhe kohën për të edukuar trima dhe njerëz të mëdhenj, kanë marrë pjesë në për-

gatitjen e shëmbëlltyrave ndriçuese. Për këtë ka folur bota, madje është thënë: "Pas çdo edukimi madhështor, fshihet një grua madhështore".

Pra, a do gdhendësh edhe ti emrin tënd në murin e kohës, a do pikturosh veprën tënde në pllakën e historisë, duke prodhuar një gjeneratë të dalluar dhe të veçantë, ku do mbjellësh dashurinë ndaj fesë dhe umetit dhe ku do vendosësh shpirtin e sakrifikimit?!

Fillo që tani, oj motër, se nuk të shkon mundi kot dhe puna nuk humbet. Allahu thotë: "Thuaj: Punoni, se Allahu do të shohë punën tuaj, e po ashtu edhe i Dërguari dhe besimtarët".

Pëshpëritja e shtatë: E nderuar, shtoji adhurimet vullnetare, jep vazhdimisht mund dhe sadaka dhe bëhu e para në këtë garë... që përfundon në xhenetin e gjerë sa toka dhe qiejt. Allahu ka thënë: "Bëni gara drejt faljes së Zotit tuaj", dhe ka thënë: "dhe në të, le të garojnë ata që dëshirojnë garën".

Urdhëro, pra, oj motër, se mejdani është i gjerë dhe rruga është e gjatë. Furnizohu me furnizim të besimit, armatosu me armën e respektit ndër-sa... takimi është në xhenet.

Pëshpëritja e tetë: E nderuar, a e ke dëgjuar tregimin e gruas Umu Salih?

Ajo ishte një grua plakë që kishte dëgjuar për vlerën dhe shpërblimet e mëdha nga thirrja në rrugë të Allahut, kështu që, me familjen e saj, u vendos në një fshat, për t'i mësuar, këshilluar dhe ndihmuar grave të atij fshati. I lumtë! Ku janë ato që do të marrin këtë shembull?!

Allahu ka thënë: "Le të ketë nga ju,

që do të thërrasin në mirësi, do porosisin në të mira dhe do largojnë nga të këqijat". A do t'i nënshtrohesh kësaj thirrjeje të Zotit dhe a do marrësh mësim nga kjo këshillë e Allahut të madhëruar? Shpresoj se po...

Pëshpëritja e nëntë: Oj besimtare, shumë prej grave janë të mal-lëngjiyera që brengat t'i ndajnë me dikë, mërzitë dhe dhembjet t'i përgjysmojnë me dikë... ato kanë nevojë për gra të mira si ti. Andaj, shpejto - Allahu të ruajt - të qëndrosh afër motrave të tua dhe bëhu ndihmë për ta që ta respektojnë Allahun edhe ato.

Madje, udhëzoi ato në mirësi dhe shpëtim, sepse - shpresoj - ti je e aftë për këtë dhe vazhdimisht përkujtoje fjalën e Muhamedit, salallahu alejhi ue selem: "Vallahi, të udhëzojë Allahu ndonjë person duke qenë ti shkak, është më mirë për ty, sesa të posedosh devetë e kuqe (pasuri e jashtëzakonshme për atë kohë)".

Pëshpëritja e dhjetë: Të këshilloj leximin e biografive të grave të mira nga e kaluara, të cilat dhanë shembuj të paparë si shëmbëlltyra të rralla dhe të veçanta. Vërtetë, në biografite e atyre grave ka këshilla dhe mësim, margaritarë dhe xhevahire.

Po të kisha më shumë hapësirë, do të përmendja disa shembuj ndriçues dhe fotografi nga lajmet dhe gjurmët e tyre. Shpresoj ta bëj këtë në ndonjë temë të ardhshme, me lejen e Allahut. Sidoqoftë, unë të referoj në librat e historisë, se aty ka edhe më shumë...

Allahu të marrtë në kujdesin e Tij, të bëftë të lumtur dhe të ruajt...

Përktheu: Omer Berisha

Shprehia për punë tek fëmijët dhe të rinjtë

Muhamed DUVEJJISH

Jeta bashkëkohore është një sfidë e vërtetë për myslimanin. Një pjesë e sfidës është edhe përfitimi material, i cili është parakusht i jetës. Shumë nga prindërit, me pretekst të mëshirës ndaj fëmijëve, e neglizhojnë nevojën e përgatitjes për jetë të pavarur të pasardhësve të tyre. Feja Islame i jep rëndësi të madhe këtij aspekti. Në shumë hadithe i Dërguari i Allahut, salallahu alejhi ue selem, urdhëron që njerëzit të kërkojnë furniz-

imin. Ai, salallahu alejhi ue selem, thotë: Ai që e merr litarin dhe me të del në mal për të mbledhur dru që pastaj do t'i shesë, me këtë e ka ruajtur fytyrën e tij. Kjo është më mirë për të sesa të kërkojë prej njerëzve... (Buhari, nr. 1471)

Në një hadith tjetër ai i ndalon njerëzit nga shprehia e keqe e lypjes prej njerëzve duke thënë: ...Ai rob që ia hap vetes derën e lypjes, i ka hapur

Gruaja dhe familja

vetes derën e fukarallëkut (Tirmidhu, nr. 2325 dhe Ahmedi nr. 17750)

Qasja pozitive ndaj punës është me rëndësi të madhe në këtë kohë kur kriza ekonomike ka kapluar me të madhe shoqëritë Islame.

Edukata Islame, në veçanti aspekti praktik i saj, angazhohet që fëmija të rritet me shprehi të formuar të punës. Mënyra e realizimit të këtij objekti janë hapat si vijon:

Nxitja e qëndrimit pozitiv ndaj punës:

Shumë nga shoqëritë e myslimanëve dhe shtresat e tyre kanë qëndrim negativ ndaj punës së dorës si dhe ndaj zanatëve në veçanti. Hapi i parë për ta eliminuar këtë dukuri negative është mbjellja e qëndrimit pozitiv ndaj punës si dhe forcimi i tij. Atje ku nuk ka motivim, nuk bëjnë dobi as aftësitë, as përvojat.

Mjete të dobishme për arritjen e këtij qëllimi janë:

1. Përhapja e teksteve fetare që nxisin në kërkim të furnizimit, si dhe atyre që kritikojnë lypjen dhe jetesën në llogari të mundit të huaj.

2. Shërimi i qëndrimeve negative ndaj disa profesioneve.

Përhapja e fragmenteve nga jeta e të dërguarve të Allahut që flasin për mënyrën se si ata e kanë fituar kafshatën e bukës. I dërguari i Allahut, salallahu alejhi ue selem, thotë: Gjithë të dërguarit e Allahut ishin barinj...

Përhapja e fragmenteve nga jeta e

as'habëve dhe gjeneratave të dalluara, si ata punonin dhe fitonin. Shumë myslimanë të rinj akoma e shohin punën si pengesë në rrugën e devotshmërisë dhe përkryerjes.

Përfitimi i përvojave:

Jeta materiale në këtë kohë është ndërlikuar shumë, janë shtuar nevojat e kohës. Gjërat që deri dje ishin nevoja janë bërë domosdoshmëri. Të paktët janë ata që arrijnë t'i plotësojnë nevojat e tyre. Banesa, mjeti i transportit dhe mobilitet në të kaluarën nuk ishin kërkesa që duheshin plotësuar sipas disa "standardeve". Standardet e banesës, veturës, orendive shtëpiake, që kërkohen të arrihen sot, i tejkalojnë rrogat e shumicës dërmuese. Nga

ana tjetër, mundësitë e fitimit janë përkufizuar. Një mundësi për të rritur fitimin dhe për t'i shtuar mundësitë e punës është aftësimi për vende të ndryshme të punës. Çdo edukator vigjilent, këtë fakt e ka parasysh dhe fëmijës së tij rreh t'i ofrojë të tilla mundësi. Për të arritur këta ai duhet:

- Të nxisë nxënësin të jetë i dalluar me suksesin e tij në shkollë, të hartojë programe për aftësim plotësues që nuk do të ndikojnë në arsimin e tij bazor.

- T'i mundësojë pjesëmarrjen në kurse dhe programe trajnuese. Në këtë sferë vërehet një pasivitet i dukshëm i edukatorëve.

- Shfrytëzimi i pushimeve verore për të përfutur në këtë aspekt, me planifikim serioz dhe këshillim të vazh-

Jeta materiale në këtë kohë është ndërlikuar shumë, janë shtuar nevojat e kohës. Gjërat që deri dje ishin nevoja janë bërë domosdoshmëri. Të paktët janë ata që arrijnë t'i plotësojnë nevojat e tyre. Banesa, mjeti i transportit dhe mobilitet në të kaluarën nuk ishin kërkesa që duheshin plotësuar sipas disa "standardeve".

dueshëm.

- Kontakti me shoqatat që veprojnë në këto fusha dhe konsultimi me to.

3. Zelli dhe vendosmëria si dy vlera kryesore të punës dhe suksesit. Shumë të rinj, në fillim, me emocione i qasen një punës që më vonë të fillojnë të humbin vullnetin dhe të zhgënjehen. Dukuritë e këtilla duhet të jenë nxitje për edukatorët që të mbjellin kualitetet e durimit dhe vazhdimësisë në çdo punë dhe angazhim tek të rinjtë.

4. Edukimi në përgjegjësi dhe në respektim të përgjegjësisë. Një problem i prekshëm te brezi i të rinjve është mospërfillja e përgjegjësisë, mbështetja te të tjerët dhe mungesa e guximit për jetë të pavarur nga ndihma e të tjerëve. Shumë të rinj, në këtë kohë, i kanë kaluar njëzet vjet të jetës dhe akoma mbështeten te prindërit e tyre. Ata frikësohen nga marrja e përgjegjësisë, që u duken si një barrë e papërballueshme. Një gjendje e tillë ndikon keq në aftësimin e tyre për punë të ndryshme. Insistimi në përgjegjësi nga ana e edukatorit ndikon në tejkalimin e këtyre problemeve dhe në parapërgatitjen e fëmijës për jetë të pavarur. Shkalla e përgjegjësisë që kërkohet nga i riu duhet të përshtatet me moshën dhe aftësitë e tij trupore dhe mendore...

5. Aftësimi që i riu ta kryejë punën në mënyrë më profesionale. Një profesionalizëm i tillë i rrit shanset e tij për punësim si dhe për sukses në punën e tij. Të gjithë jemi dëshmitarë për lëvdatat e prodhimeve dhe shër-

bimeve të disa shteteve që bazohen kryesisht te kualiteti dhe profesionalizmi gjatë kryerjes së punës. Periudha e rinisë është e rëndësishme për përvetësimin e aftësive, që puna të kryhet profesionalisht dhe sipas cilësive më të larta.

Prej mjeteve që ndihmojnë në këtë aspekt janë:

- Kërkimi i vazhdueshëm nga i riu që punën ta kryejë në mënyrë më të mirë.

- Shpërblimet dhe garat janë mjet i dobishëm për ta zhvilluar punën sa më cilësisht.

- Edukoni fëmijët që të jetojnë me moton: Kualiteti/ cilësia e zbukuron punën.

- Prirjet individuale dhe njohja e tyre ndihmojnë që fëmija/ i riu të nxitet ta zgjedh punën që e kryen në mënyrë më të mirë.

6. Rritja e vetëdijes shoqërore dhe ekonomike.

Izolimi i të rinjve nga ajo që ndodh në shoqëritë tyre është dukuri në shumë bashkësi të myslimanëve. I riu, me energjinë dhe aftësitë që ka, nuk duhet të pengohet nga ndikimi i tij pozitiv në ndryshimet shoqërore dhe ekonomike. Për këtë arsye, edukator i mirë është ai që tek i riu rrit shkallën e vetëdijes për rolin e tij shoqëror si faktor veprues në përmirësimin gjithëpërfshirës. I riu që njeh problemet shoqërore dhe ekonomike ka mundësi të ndikojë pozitivisht në orientimin e shoqërisë në drejtimin e duhur dhe kështu t'ua lehtësojë barrën gjeneratave të ardhshme.

Përktheu: Talha Kurtishi

...Ai rob që ia hap
vetes derën e lypjes,
i ka hapur vetes
derën e fukarallëkut

Rregullat

e emërtimit të fëmijës (2/2)

Shkruan: Bekir HALIMI

E drejtë e kujt është emërtimi i fëmijës?

Dijetarët kanë theksuar se emërtimi i fëmijës është e drejtë e prindit, pasi edhe atij i atribuohet, e thuhet: filani i biri i filanit, ose filaneja e bija e filanit.

Natyrisht, kjo nuk do të thotë që burri të mos rrahë të konsultohet edhe me gruan dhe të gjejnë së bashku një emër që u pëlqen të dyja palëve, por ngelet vendimi i prindit, babës vendimtar në rast të kundërshtimeve.

Në literaturën islame tregohet se një grup sahabësh i paraqiti fëmijët Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem, që ai t'u vinte emrin. Kjo tregon se prindi duhet të konsultohet me një dijetar që e njeh Sunnetin, ose dijetar i Ehli Sunnetit, që i beson dijes së tij dhe veprave të tija, që t'i tregojë emër të mirë për fëmijën e tij. (shih: "Tesmijetul-Mevlud", fq. 12).

Ndikimi i emrit në bartësin e tij

Prej gjërave që na shtyjnë të intere-

sohemi sa më shumë për domethënien e emrave dhe kuptimin e tyre është edhe fakti se emri ndikon në bartësin e këtij emri.

Imam Ibën Kajimi, rahimehullah, ka sqarime të bollshme rreth kësaj teme edhe në librin e tij "Tuhfetul-Mevlud" dhe në librin "Zadul-Mead".

Mes tjerave ai thotë:

"Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka ndërruar emrin Asije (عاصية - gjynahqare) në Xhemile (e bukur)".

Ebu Davudi, rahimehullah, thotë: Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka ndërruar emrin El-As, Uzejr, Utule dhe Shejtan, kurse atë që kishte emrin Harb (luftë) ia ndërroi në Silm (paqe), kurse kodrinat e devijimit i ndërroi në kodrinat e udhëzimit, kurse fisin Benu Magvije (bijtë e lajthitjes) në Benu Reshede (bijtë e udhëzimit).

Pastaj Ibën Kajimi, rahimehullah, thotë:

Pasi emrat bartin domethënie dhe kuptime, andaj sipas urtësisë duhet të ketë ndërlidhje dhe përshtatje mes tyre. Domethënia e emrave nuk duhet

të ketë pozitën e të huajit dhe që s'ka të bëjë asgjë me të, sepse urtësia e të Urtit e refuzon një gjë të tillë, dhe realiteti e dëshmon këtë gjë.

Emrat ndikojnë tek ata që i bartin ato. Bartësit e emrave ndikohen prej emrave të tyre për të mirë edhe për të keqe, ndikojnë të kenë sjellje të lehtë ose sjellje të rëndë etj.

Pejgamberi, salallahu alejhi ue selem, i pëlqente emrat e mirë, andaj, në një rast, kur kërkoi prej disa sahabëve që të milnin një dele, u ngrit njëri ta milte. E pyeti: si e ke emrin? Tha: Murreh (i hidhur, i rëndë). I tha: ulu. U ngrit një tjetër. I tha: si e ke emrin? Tha: Harb (luftë). Tha: ulu. U ngrit i treti. I tha si e ke emrin? Tha: Jeish (jeton).

Emërtimi i fëmijës tënd me ndonjë emër të Pejgamberit, sahabiut apo ndonjë dijetari nuk do të thotë se ju si prind nuk keni të drejtë ta qortoni dhe t'i bërtisni dhe kjo nuk është aspak në kundërshtim me respektin ndaj këtyre emrave.

Tha: mile ti. (shiko: "Mexhmeaz-Zevaid", 8/50, hadithi është hasen).

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, i urrente vendet që kishin emra të këqij dhe urrente të kalonte syresh. Një ditë, duke kaluar mes dy

kodrave, pyeti: si quhen këta kodra? Thanë: Fadih (turpërues) dhe Muhzin (dështues). Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, u largua nga kjo rrugë dhe nuk eci në këtë rrugë.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka urdhëruar për të vënë emra të mirë dhe se me këto emra do të thirren në Ditën e Kijametit.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, kur erdhi në Medinë, atëbotë kishte emrin Jethrib dhe nuk njihej ndryshe, ia ndërroi në Tajbe". (shiko: "Zadul-Mead", 2/306).

Xhahidhi thotë: Kishim një rojtar, i cili kishte nofkën Ebu Huzejme. Një ditë nuk e di se çka më shtyu të mendoj: çka e ka shtyrë këtë njeri të thjeshtë dhe të varfër të marr këtë nofkë?! Kur e pashë, i thashë: më trego për veten tënde. Mos vallë babai yt ka patur emrin Huzejme? Tha: jo. Ndoshta gjyshti, axha apo daja yt? Tha: jo. I thashë: mos vallë ke djalë që ka emrin Huzejme? Tha: jo. Mos vallë ke ndonjë shërbëtor që ka patur emrin Huzejme? Tha: jo. Ndoshta në fshatin tënd

ndonjë njeri i mirë apo dijetar ka patur emrin Huzejme? Tha: jo. I thashë: pse ke marrë atëherë këtë nofkë, ndërsa je i thjeshtë dhe i varfër, për aq sa, tek e fundit, punon si roje?! Tha: kështu kam dashur. I thashë: po pse ke dashur këtë nofkë dhe e ke dalluar nga mesi i tërë atyre nofkave të shumta? Tha: nuk e di. I thashë: a ma shet për një dinar dhe merr çfarë nofke të duash? Tha: Jo, pasha Allahun nuk e shes, as për dynjanë dhe çka ka në të". (shiko: "El-Hajvan" 3/28. Huzejme është diminutivi i emrit Hazim, që domethënë njeri që i zotëron gjërat).

Emërtimi i fëmijës me emrin Muhamed, a e bën të dalluar atë fëmijë?

Emërtimi i fëmijës tënd me ndonjë emër të Pejgamberit, sahabiut apo ndonjë dijetari nuk do të thotë se ju si prind nuk keni të drejtë ta qortoni dhe t'i bërtisni dhe kjo nuk është aspak në kundërshtim me respektin ndaj këtyre emrave.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, i ka mësuar prindërit që të mësojnë fëmijët e tyre ta falin namazin kur të mbushin shtatë vjeç dhe t'i rrahin nga pak kur të mbushin dhjetë vjet, nëse nuk i respektojnë prindërit për këtë gjë. Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, nuk ka bërë përjashtim për atë që ka emrin Muhamed, ose ndonjë emër tjetër të ngjashëm.

Natyrisht, kjo nuk do të thotë që burri të mos rrahë të konsultohet edhe me gruan dhe të gjejnë së bashku një emër që u pëlqen të dyja palëve, por ngelet vendimi i prindit, babës vendimtar në rast të kundërshtimeve.

Ka shumë argumente se sahabet dhe tabiinët kanë rrahur dhe qortuar fëmijët e tyre, edhe pse shumë prej tyre kanë patur emrin Muhamed, Abdullah apo Abdurahman.

E kanë pyetur shejh Ibën Bazin, rahimehullah, se a është i vërtetë hadithi "Kush ka emrin Muhamed mos e rrihni e as mos e qortoni"? e ai

është përgjigjur:

Ky hadith është i trilluar dhe i shpifur mbi Muhamedin, salallahu alejhi ve selem, dhe nuk ka bazë në Sunetin e pastër të Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem. E ngjashme me këtë është edhe fjala: "Kush ka emrin Muhamed, ka garanci nga Muhamedi dhe do të hyjë në xhenet". Të gjitha këto lajme nuk janë të sakta. Ajo që ka rëndësi është ndjekja e Muhamedit, salallahu alejhi ve selem, e jo emërtimi me emrin e Muhamedit, salallahu alejhi ve selem. Sa njerëz që kanë emrin Muhamed, mirëpo janë të këqij, sepse nuk kanë ndjekur as Muhamedin, as sheriatin e tij. Nuk i pastrojnë emrat njerëzit, por veprat e tyre të mira dhe devotshmëria. Një njeri që quhet Muhamed, Ahmed, apo Ebul-Kasim dhe është kafir apo gjynahqar i madh, emri aspak nuk i bën dobi. Besimtari obligohet të ketë frikë Allahun, të zbatojë detyrat ndaj Allahut dhe të veprojë sipas sheriatit të Allahut, me të cilin ka dërguar Muhamedin, salallahu alejhi ve selem. Kjo i bën dobi atij. Kjo është rruga e shpëtimit,

kurse vetëm emrat, pa vepruar sipas sheriatit të pastër, s'ndikojnë në shpëtimin ose dënimin (shih: "Mexhmuul-Fetava Shejh Ibën Baz", 6/370).

Disa emra të mirë

Emra të mirë ka shumë dhe me bollëk, nuk mundemi këtu t'i përmendim të gjithë, porse mund të përmendim disa prej tyre:

Emra për vajza:

Amine, Emine: E qetë dhe e sigurt, që nuk frikësohet.

Shejma: Me vlera dhe nder.

Erva: Më e mirë dhe më e shndritshme.

Aishe: Ajo që jeton.

Esma: Shenjë, laureatë, lartësi.

Rijmë: Sorkadhe shumë e bardhë.

Alije: Lartësi dhe epërsi.

Xhujve: Diminutiv i emrit xhar-ije, vajzë e vogël. Është emri i njëres grua të Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem.

Rahme: Butësi dhe dhembshuri.

Besme: Buzëqeshje.

Rezan: Grua dinjitoze.

Afaf: E ndershme, e pastër.

Zejneb: Pemë me aromë të këndshme.

Sara: Gëzim dhe ngazëllim.

Mejmune: Grua e bekuar.

Raniye: Largpamëse dhe pa lëvizur qerpikun.

Suad: Suksesi, bekim dhe bereqet.

Merjem: E ngritur apo zonja e

detit.

Selma: Grua e njomë dhe shëndetshme.

Nura: Shkëndijë drite.

Sumeja: E ngritur, e lartë dhe me pozitë.

Haxhere: E mirë dhe e bukur, që i kalon tjerët.

Emra për djem:

Emin ose Amin: I qetë dhe i sigurt, i cili nuk frikësohet.

Ahmed: Shumë i lavdëruar.

Temim: Me krijaturë të plotë, i fuqishëm, i ashpër, emër as'habi.

Beshar: Shumë i gëzuar, i buzëqeshur, Fytyrndritur, Myzhdesjellës (superlativ).

Beshir: Sihariques.

Enes: Shoqëruar i mirë, njeri me të cilin kënaqen tjerët.

Usame: Luan, njeri i qëndrueshëm.

Khunejd: Ushtar i vogël.

Harith: Lavërtar, bujk, nofkë e luanit, fitues.

Rashid: I pjekur, i mençur, i udhëzuar, i qëndrueshëm.

Sad: Bekim dhe pastërti.

Abid: Adhures.

Fejsal: Shpatë, ndarës mes njerëzve, mes të vërtetës dhe të kotës.

Afif: I ndershëm, i moralshëm, nuk i dëmton njerëzit.

Musab: Deve mashkull.

Vesim: Simpatik, fytyrndritur.

Në këtë rubrikë mirëpresim të gjitha pyetjet e juaja, ndërsa ato më interesante do të botohen. Pyetjet mund t'i dërgoni në albislam@gmail.com

Imani tek ehli suneti

Shkruan: Agim BEKIRI

Rëndësia e kësaj çështje: Çështja e imanit është prej çështjeve madhore të besimit, rreth të cilit kanë ndodhur mospajtime të shumta që në kohët e hershme të Islamit. Madje nuk do të ishte gabim nëse dikush vlerëson se, novatorët e kundërshtuan Ehli Sunetin për herë të parë pikërisht në këtë pikë.

Dijetarët këtë çështje në librat e tyre e shtjellojnë nën kapitullin "Emërtimet dhe dispozitat" (الأسماء والأحكام) që synon të shprehë: emërtimin e njeriut në këtë botë si besimtar (مؤمن), jobesimtar (كافر) apo me besim të mangët (ناقص الإيمان). Kurse me fjalën "dispozitë" nënkuptohet statusi i tij në Ahiret, a do të jetë prej banorëve të Xhenetit, të Xhehenemit apo prej atyre që do të hyjnë në Xhehenem fillimisht e pastaj do të dalin?

Për shkak të rëndësisë Ehli Suneti e renditi këtë çështje në kapitujt madhor të Akides.

Allahu, azze ve xhel, lumturinë apo dëshpërimin në të dy botët e lidhi me

këto emërtime.

Të parët që kundërshtuan Ehli Sunetin në këtë çështje ishin Havarixhët, të cilët mëkatarët muslimanë i nxorën tërësisht nga feja dhe i konsideruan si jobesimtarë, që më pas të lejojnë gjakun dhe pasurinë e tyre. Fill pas tyre u shfaqën Mu'tezilët, të cilët i nxorën mëkatarët nga feja duke thënë se, nuk kanë rënë në mosbesim porse kanë mbetur në një situatë të ndër-

mjetme mes dy pozitave (منزلة بين منزلتين). Me fjalë tjera: kanë dalë prej imanit mirëpo nuk kanë rënë në kufër. Pas kësaj u paraqitën Murxhinjtë të cilët mëkatarin e konsideruan besimtar me iman të plotë.

imani është: pranimi i besimit me zemër, deklarimi me gjuhë dhe veprimi me gjymtyrë, shtohet përmes adhurimeve dhe pakësohet me rënien në mëkate.

Definicioni i imanit:

Sipas Ehli Sunetit imani është: pranimi i besimit me zemër, deklarimi me gjuhë dhe veprimi me gjymtyrë, shtohet përmes adhurimeve dhe pakësohet me rënien në mëkate.

Lidhshmëria mes Islamit dhe Imanit:

Islami dhe Imani herë kanë kuptim të

njëjtë dhe herë-herë kuptim të veçantë që dallon njërin nga tjetri, varësisht prej kontekstit.

Kur përmenden së bashku në një vend, d.m.th. kur bashkohen në një kontekst, atëherë me Imanin nënkuptohet qëllimi që është në zemër, sikurse është mbështetja në Allahun, frika, dashuria dhe vepra tjera të zemrës që janë të fshehura. Kurse me Islam nënkuptohen veprat e dukshme të trupit, prej tyre pesë shtyllat e islamit e kështu me radhë.

Kur përmendet veçmas njëri nga këto dy nocione, qoftë vetëm Islami apo vetëm Imani atëherë e përfshinë edhe njërin edhe tjetrin. Pra, me Islam në këtë rast përfshihen edhe veprat e zemrës edhe ato të trupit siç do të përfshiheshin edhe me nocionin Iman.

Shtimi dhe pakësimi i imanit:

E vërteta që duhet besuar dhe pranuar është se imani shtohet me vepra të mira dhe pakësohet me rënien në mëkate. Argumentet Kur'anore, ato të hadithit dhe transmetimet e të parëve tanë për këtë çështje janë të shumta, po përmendim vetëm disa prej tyre:

1. Allahu, subhanehu ve tealë, thotë: "E, besimtarë të vërtetë janë vetëm ata, të cilëve kur përmendet Allahu u rrëqethen zemrat e tyre, të cilëve kur u lexohen ajetet e Tij, u shtohet besimi dhe janë të mbështetur vetëm te Zoti i tyre." (Enfal, 2)

2. Po ashtu thotë: "E atyre (shokëve të Pejgamberit) që dikush u tha: "Populli (idhujtarët) është tubuar t'ju sulmojë, pra kini frikë!" Ajo, vetëm ua shtoi edhe më shumë besimin e thanë: "Neve na mjafton që kemi Allahun, Ai është mbrojtësi më i mirë!" (Ali Imran 173).

3. Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem,

thotë: "Zinaqari nuk është besimtar në momentin kur bën zina, vjedhësi nuk është besimtar në momentin kur vjedh dhe pirësi i alkoolit nuk është besimtar në momentin kur pi alkool" (Buhariu dhe Muslimi).

4. Po ashtu thotë: "Banorët e Xhenetit do të hyjnë në Xhenet, dhe banorët e Zjarrit do të hyjnë në Zjarr, pastaj Allahu do të thotë: "nxirreni (nga zjarri) atë që ka iman në zemrën e tij sa një grimcë" (Buhariu dhe Muslimi).

5. Omeri shpeshherë merrte një apo dy shokë për dore dhe u thoshte: "ejani me mua të shtojmë imanin".

6. Muadhi, radijallahu anhu, thoshte: "uluni një çast me ne që të shtojmë imanin".

Mospajtimi i Ehli Sunetit me Murxhietul fukaha:

Edhe pse fraksionet që kundërshtuan Ehli Sunetin në çështjen e imanit janë të shumta, do t'i themi disa fjalë për realitetin e mospajtimit mes Ehli Sunetit dhe Murxhietul fukaha, për shkak fjalëve të shumta që thuhën rreth tyre. Murxhietul fukaha janë ata që imanin e definojnë si: "pranim me gjuhë dhe besim me zemër, duke mos i përfshirë edhe veprat. Këtë mendim e ka përfaqësuar Hammad ibën Ebi Sulejmani, nxënësi i tij Ebu Hanifeja dhe pasuesit e tyre. Njihen edhe me emrin Murxhinjtë e Kufës apo Murxhinjtë e Irakut.

Disa dijetarë menduan se mospajtimi mes shumicës Dërmuese dhe Murxhietul fukaha është mospajtim formal, jo esencial siç ka potencuar këtë gjë komentuesi i "Akides Tahavije" dhe para tij Ebu Hamid El-Gazaliu. Ky mendim ka një hisë të së vërtetës.

Në anën tjetër disa dijetarë tjerë vërte-

tojnë mendimin se mospajtimi është esencial siç mendon Alusij Mahmud dhe Ubejdullah el Mubarekfuri. Edhe ky mendim ka një hisë të së vërtetës.

Shejhul-Islam Ibën Tejmije vërtetoi mesin e dy mendimeve të sipërpërmen-dura. Për këtë mospajtim ai mendon se është formal në të shumtën e aspekteve, kurse në disa aspekte tjera është mospajtim esencial. Në komentimin e "Esfehhanijes" thotë: "...qëllimi është se mospajtimi i Murxhietul fukaha me shumicën dërmuese është mospajtim i lehtë, diçka prej tij është mospajtim në fjalë..." (Sherh El-Esfehhanije: 143)

Në një vend tjetër Shejhul-Islami thotë: "asnjëri prej selefëve nuk i ka shpallur Murxhietul fukaha kafira, porse mospajtimin e tyre e konsideruan prej bidateve në fjalë dhe vepër jo në akide, sepse shumë aspekte të këtij mospajtimi janë në fjalë, mirëpo vetëm fjala që përputhet me Kur'anin dhe Sunnetin është e drejta." (Kitabul Iman 337).

Shejhul-Islam ibën Tejmije në librin e tij "El Iman" i përmendi aspektet formale të mospajtimit me Murxhietul fukaha, ai thotë: "ajo që duhet ditur, është se shumica e mospajtimit mes Ehli Sunetit në këtë çështje është mospajtim në fjalë. Përndryshe ata që kanë thënë se imani është fjalë (me gojë dhe me zemër) prej fukahave sikur Hamad b. Ebi Sulejmani i cili është i pari që e tha këtë mendim, dhe pasuesit e tij prej Kufes, të gjithë pajtohen me dijetarët e sunnetit se:

- mëkatarët qortohen dhe përfshihen nga kërcënimi i Allahut. Ata edhe nëse thonë se imani i mëkatarëve është sikur imani i Xhibrililit sërish pranojnë se imani

i atij që s'i kryen obligimet dhe bën harame meriton qortimin dhe dënimin, njëjtë sikur thonë shumica.

- Do të këtë prej mëkatarëve që do të hyjnë në zjarr, njëjtë sikur thonë shumica.

- Ata që mohojnë emërtimin e mëkatarit me fjalën e imanit¹ pajtohen me Ehli Sunetin se ai nuk është përgjithmonë në zjarr.

S'ka mospajtim mes Ehli Sunetit se mëkatarët, nëse pranojnë me brendi dhe me formë shpalljen e Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem, dhe ajo që është përcjellë nga ai me shumicë, se ata janë nën kërcënimin e Allahut, se dikush prej tyre do të hyjë në zjarr - ata për të cilët Allahu dhe Pejgamberi kanë thënë se do të hyjnë, se asnjëri prej tyre nuk do të mbetet përgjithmonë në të dhe se nuk janë murtedë (renegatë) që u lejohet gjaku."²

Për këtë arsye në librat e Murxhietul fukaha gjen përplot dispozita e dënime për ata që nuk i kryejnë obligimet, që do të thotë se mospajtimi është në fjalë, ngase po të kishte qenë puna jo e obliguar nuk do t'i sillnin ato vendime për dënimin e atyre që nuk i kryejnë obligimet.

Mirëpo, ai që shikon në disa çështje tjera që janë rezultat i mendimit të Murxhietul fukaha sikur:

-çështja e shtimit dhe pakësimit të imanit

-barazia e njerëzve në esencën e imanit

-ndalimi i përjashtimit gjatë përmendjes së imanit³, në të gjitha këto çështje ata kanë kundërshtuar Ehli Sunnetin dhe si të tillë kanë rënë në kundërshtim esencial.

¹ Është fjala për ata dijetarë të cilët thonë se mëkatarin nuk mund të quhet "mu'min" besimtar.

² Kitabul Iman: 281, 282, Mexhmuul fetava: 7/297

³ Është fjala kur ndokush thotë: unë jam besimtarë inshalla. Këtë shprehje Murxhietul fukaha e ndalojnë për dallim nga shumica dërmuese e Ehli Sunnetit.

Prezantim i librit:

"Vakëfet në Maqedoni në periudhën Osmane"

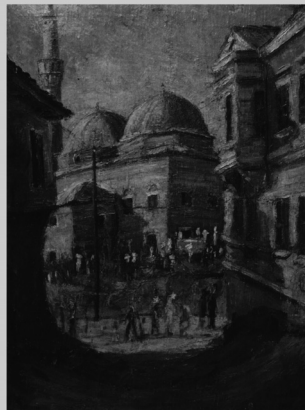
Shkruan: Ramadan RAMADANI

Këto ditë mësuam se për librin "Vakëfet në Maqedoni në periudhën osmane", nga Prof. Dr. Ahmet Sherif kanë shkruar dhe botuar edhe shkrimtarë akademikë të mirënjohur nga bota dhe vendi, syresh si Prof. Dr. Muhammed Mufaku dhe Dr. Ismail Bardhi. Fjalët që do të themi për këtë libër në cilësinë e redaktorit dhe botuesit sigurisht do të jenë më shumë në lidhje me tregimin për botimin e këtij libri, që gjithsesi nuk zëvendësojnë njoftimet dhe recensionet që kanë bërë titullarët akademikë të lartpërmendur.

"Vakëfet në Maqedoni në periudhën osmane" ishte libri i parë që u promovua publikisht nga ana e shtëpisë botuese "NuN" - Shkup. Promovimi u bë në kuadër të panairit të librit në Tetovë, në tetor 2006.

Ahmet Sherif

Vakëfet në Maqedoni në periudhën osmane

NuN

Promovues i librit ishte historiani Dr. Muzafer Bislimi, i cili është njëkohësisht edhe recensent i tij.

Ky libër, i cili është me plot të dhëna shumë interesante për publikun shqiptar, aq sa në të mund të njihemi mjaft me gjerësinë e pronës vakëf në vendin tonë, bile, të informohemi se vendi ku ndodheshim për promovim është vakëf, pra pallati i kulturës në Tetovë, ose se autori i këtyre rreshtave, si i punësuar në xhaminë e Isa Beut në Shkup do duhej të merrja rrogën nga tokat e lëna vakëf në fshatra të Tetovës, në të cilën tani jeton vetëm një popullatë jomyslimane si Rataje etj. E të mos flasim për vakëfet "e harruara" në vendet si Koçani, Berova, Vinica apo xhamitë dhe vakëfet e shumta të Manastirit, të cilat, për nga cilësia që kanë, nuk mund të jenë asnjëherë

63

objekt lënieje, braktisjeje apo dorëzimi.

Motivi që më së shumti na shtyri të botojmë këtë libër është se dhe vetë shtëpia botuese "NuN" është një vakëf i formuar nga disa hoxhallarë të Shkupit dhe për ngritjen e të cilit kanë kontribuar shumë muslimanë nga vendi dhe jashtë. Kështu, botimi i këtij libri ish dhe mbetet për ne një kontributit që dëshirojmë të japim për mirëmbajtjen dhe vazhdimësinë e institucionit të vakëfit në Maqedoni. Sigurisht që, merita më e madhe për këtë libër është e studiuesit, profesor Ahmet Sherifit, i cili ka dhënë një mund shumëvjeçar për mbledhjen e të dhënave që i paraqiten lexuesit në këtë libër. Zoti ia shpërbleftë mundin. Ne me këtë rast do të dëshironim të falënderonim edhe recensentët e librit: doktorët e shkencave historike Muzafer Bislimi dhe Jovan Janev, si dhe gjithë ata që kanë kontribuar për botimin e këtij libri, ku përfshihet edhe ministria e Kulturës e Republikës së Maqedonisë, që ka kontribuar pjesërisht me ndarjen e mjeteve financiare për botimin e këtij libri në programin e saj për vitin 2006.

Në këtë libër do të gjeni të parashtruar edhe historikun, rregullat dhe ngjarjet rreth vakëfeve që kanë qenë, janë dhe do të vazhdojnë të jenë institucione kryesore për mirëmbajtjen e organizimit të jetës fetare ndër myslimanë. Për fund do sjellim një fetva-verdikt fetar në lid-

hje me vakëfin, prej të cilës mund të kuptojmë shumë për saktësinë e kriterëve fetare për vakëfin, por edhe për respektin dhe përkushtimin që kanë pasur dhe duhet ta kenë myslimanët për vakëfin: fetvaja është e njërit prej shejhul-islamëve; autoriteteve më të larta fetare në perandorinë osmane, Ebu Suud efen-

di; kjo fetva është botuar në librin "Kanuni devrinde osmanli hayati" nga studiuesi turk Ertugrul Dizdag:

305 - Nëse udhëheqja me një zaviye e cila është vakëf i është lënë me kusht të shkruar në testament fëmijës më të mirë, dhe prej atyre fëmijëve

Zejdi jep mundin dhe kontribuon për mirëmbajtjen e vakëfit kurse Bekri është njeri i mirë dhe fetar, por në punët e vakëfit është i pandërgjegjshëm, kush merr të drejtën nga këta dy për udhëheqje me zavijen-vakëf?

Përgjigjja: Nëse Bekri më pas braktis papërgjegjësinë atij i takon, por njeriu që është fetar në punët e vakëfit nuk sillet i papërgjegjshëm, ai i cili është i papërgjegjshëm nuk mund të trajtohet si fetar. Nëse Zejdi më pastaj bëhet i mirë, fal namazin dhe bëhet fetar atij i takon udhëheqja. Nëse Zejdi nuk zgjedh mirësinë dhe nëse Bekri nuk le papërgjegjësinë atëherë i jepet udhëheqja një të huaji i cili është fetar dhe i zoti për punët e vakëfit."

Botimi i këtij libri ish dhe mbetet për ne një kontribut që dëshirojmë të japim për mirëmbajtjen dhe vazhdimësinë e institucionit të vakëfit në Maqedoni.

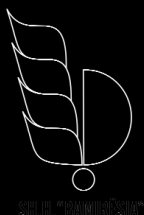

Seminari avancues

65

"Thirrja islame - rregulla dhe sfida" Strugë 2007

Sh.Q. Bamirësia nga Shkupi, këtë verë organizoi një seminar avancues katërditor me moton "Thirrja islame - rregulla dhe sfida" që u mbajt në Strugë, gjegjësisht në hotelin Apolonia. Aty morën pjesë besimtarë thirrës me përvojë nga shumë qytete të Maqedonisë: nga Shkupi, Kumanova, Tetova, Gostivari, Dibra, Kërçova, Struga Prilepi etj. Gjithsej ishin 70 vetë. Në këtë seminar u zhvilluan ligjërata nga hoxhallarë të dalluar në fushën e thirrjes islame të cilët edhe njëherë shtjelluan çështje të rëndësishme dhe aktuale nga jeta e thirrësit dhe sfidat me të cilat ballafaqohet thirrësi në këto troje. U zhvilluan tetë derse akademike, katër ligjërata punëtori (work shop) dhe katër këshilla. Programi i këtyre ligjëratave ka qenë i realizuar sipas orarit të përpiluar nga komisioni i këtij seminari:

SEMINARI I PARË AVANCUES "Thirrja Islame - rregulla dhe sfida" 14 - 17 KORRIK 2007 HOTEL APOLONIA - STRUGË

	Ligjërata shkencore		Punëtori	Këshilla
E shtunë 14.07.2007	Ora: 09:00-10:30 Tema: Vlera e diturisë dhe dijetarëve - Ferid Selimi	Ora: 11:00-12:30 Tema: Konflikti ideologjik - Omer Berisha	Ora: 15:00-16:30 Tema: Historiku i davetit - Bekir Halimi	Ora: 21:30-22:30 Tema: Si të thërrasish në rrugën e All-llahut - Remzi Isaku
E diellë 15.07.2007	Ora: 09:00-10:30 Mesataria e Ehl-i Sunetit - Ali Shabani	Ora: 11:00-12:30 Objektivat madhore të shariatit - Talha Kurtishi	Ora: 15:00-16:30 Hapja ndaj shoqërisë - Agim Bekiri	Ora: 21:30-22:30 Nijeti dhe Pasimi - Ali Shabani
E hënë 16.07.2007	Ora: 09:00-10:30 Metodologjia e Ehl-i Sunetit rreth pastrimit të shpirtit - Enall Jakupi	Ora: 11:00-12:30 Menhexhi i bashkëpunimit me kundërshtarët - Omer Berisha	Ora: 15:00-16:30 Puna vullnetare - Talha Kurtishi	Ora: 21:30-22:30 Ibadeti i Selefeve - Ismail Asllani
E martë 17.07.2007	Ora: 09:00-10:30 Tekfiri - rregullat dhe parimet - Agim Bekiri	Ora: 11:00-12:30 Kuptimi i vërtetë i imanit - Bekir Halimi	Ora: 15:00-16:30 Sh. H. Bamirësia - Vërejtje dhe propozime - Bekir Halimi	Ora: Falenderimi ndaj All-llahut - Bekir Halimi

Siç shihet nga programi, pjesëmarrësit kanë pasur rastin të furnizohen me një furnizim teje të rëndësishëm për t'i përballuar dhe tejkaluar sprovat dhe sfidat që po e rrethojnë besimtarin që është i pranishëm në

fushën e thirrjes kah Allahu. Patën rastin të kuptojnë se kjo fe është besim me frikë dhe shpresë, është dituri dhe vepër; moral dhe devotshmëri; respekt dhe nderë.

Ishte një përjetim për të cilin gjuha është e paaftë të shprehë. Ato ishin çaste që preknin zemrën në thellësi. Ishin të pranishëm edhe vëllezër tanë nga kurbeti me të cilët i këmbemë përvojat dhe e qamë hallin e besimtarëve që gjenden në perëndim.

Pjesëmarrësit e këtij seminari në kohën e lirë patën mundësinë për rekreacion në brigjet e liqenit të Ohrit ku kaluan çaste të këndshme dhe të paharruara në shoqëri me frymë islame.

Në mbarim të këtij seminari u shpërblyen pjesëmarrësit me disa dhurata modeste nga shtëpia botuese "NUN".

Të gjithë mbetën të kënaqur dhe u ndanë duke uruar Sh. Q. Bamirësia për kontributin e dhënë.

E lusim Allahun që në këtë seminar të jetë kënaqësia e Allahut të madhëruar. Dituria që e kanë fituar pjesëmarrësit, tu bën dobi në dynja dhe Ahiret, të jetë shtuar vël-

lazëria islame dhe dashuria në emër të Allahut.

Drejtori i sektorit për davet dhe kulturë: Ali Shabani

